

ทยฺยรฏฺฐสฺส
เตปิฏกํ

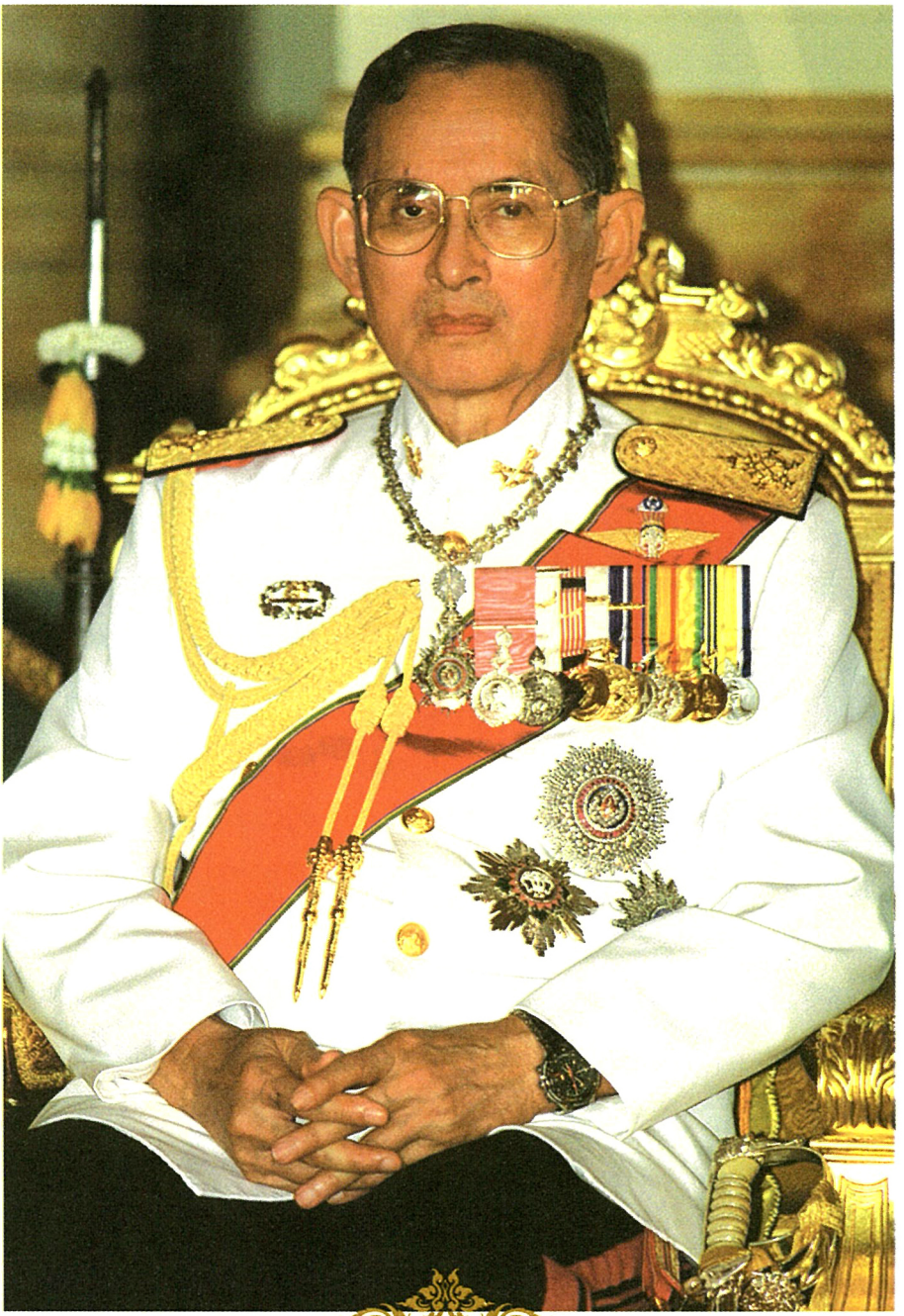
๒๕๔๙ พุทฺธวสฺเส

อภิธมฺมปิฏเก
ปฏฺฐานปาลิ
[ฉฏฺโฐ ภาโค]
ปาลิวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสฺส ปรมินฺทมหาราชวรสฺส
ปริปุณฺณสฏฺฐิวสฺเส สิริรชฺชมงฺคลมหกมฺมกาเล
ทยฺยสงฺฆมหาเถรสมาคเมน มุทฺทาปิตา

๔๕

ที่ระลึกในโอกาสพิธีรายสมบัติครบ ๖๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ *"คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั่ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ฝูงท่วย มีศรัทธาใน***พระพุทธศาสนา** *ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว..."*

พระบรมสัตยาธิฏฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า *"ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุง***พระพุทธศาสนา** *ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า" พอตกพระโอษฐ์ลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...*

น้ำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช *"พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือ***พระพุทธศาสนา***มาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน*

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?" "จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า **ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อ ๆ กันมาถึง ๒,๒๒๙ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้นเป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้"**

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

"อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แด่พระศาสนา สมณะ พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง คงถ้วน ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมถะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายบังคม รอยบาท พระศาสดา
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา อยู่ยง คู่องค์กษัตรา
พระศาสดา ฝากไว้ ให้คู่กัน"

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

"ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบขัณฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี"

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย *"ศุภมัสดุ ๑๐๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว...* **ทรงพระราชศรัทธาจะยกรื้อวิสาขบูชามหายัญพิธี** *อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอัตตัตถประโยชน์และปรัตถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑเสมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า..."*

น้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว *"ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม* **พระรัตนตรัยสรณาคมน์อันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง** *ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรสามัคคีรสปรึกษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวัยวุฒิปรีชารอบรู้ราชานุวัตร* **จะเป็นศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา** *แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมไหสวรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร..."*

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร *"การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดขุ่นเคืองขัดใจเลย* **พระนครนี้เป็น**

ถิ่นที่ของคนนับถือพระพุทธศาสนามาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น *คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโทมนัสน้อยใจด้วยริษยาแก่พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเลย ถ้าโทมนัสก็ชื่อว่าโลภล่วงเกินไป...”*

พระราชปฏิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช *“ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสดาอื่นนอกจาก*สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ *อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบกว่าสิ้นชีวิต...”*

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนา*เป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึกแน่นอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก่ท่านทั้งหลายว่า* **พุทธศาสนาเป็นของไทย** เรามาชวนกันนับถือ**พระพุทธศาสนา***เถิด...* **ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ...** *เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมั่นอยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...”* และพระองค์ได้พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอร่ำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด
ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ **หมายพระไตรรัตน์**
และธรรมะคุ้มจิตไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว *“แต่บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ* **พระพุทธศาสนา***ก็เศร้าหมองจนสงฆมณฑล*

เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้นพระพุทธศาสนาในมณฑลนี้ **มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย** *เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วนคดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนคดีธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น"*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ได้มีพระราชดำรัสตรัสลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า "โดยที่**พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของเรา** *ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึงเคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตามราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบุรพการีตามคตินิยมด้วย..."* และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า **"คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ"**

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความบริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลีของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะตราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั้น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดถึงพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สมเด็จพระพุฒาจารย์

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า **พระธรรมวินัย** *พระธรรม* ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ *พระวินัย* ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมาเมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต, โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.

แปลความว่า *"ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอโดยกาลล่วงไปแห่งเรา"*

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสอบทานความถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติพร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณาสอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

เป็นหมวด ไว้ ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า **พระไตรปิฎก** อันประกอบด้วย *พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก* และ*พระอภิธรรมปิฎก*

พระวินัยปิฎก *หมวดพระวินัย* ว่าด้วยพระพุทธบัญญัติที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวชประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธดำรัสตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญ ๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ *มหาวิภังค์ ภิกขุนีวิภังค์ มหาวรรค จุลลวรรค* และ*ปริวาร* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๘ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๘

พระสุตตันตปิฎก *หมวดพระสูตร* ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนาตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า *นิกาย ๕* คือ *ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย* และ*ขุททกนิกาย* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก *หมวดพระอภิธรรม* ว่าด้วยประมวลพระพุทธพจน์อันเกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วน ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ *ธัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก* และ*ปัฏฐาน* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัตติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวังคสัตถุศาสน์ทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิปัตติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

> *"พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับภารธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถา ฎีกา โยชนา สัททาวิเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน*

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่..."

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วย*ภาษามคธ* หรือ*ภาษาบาลี* อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ ถ้าในสมัยใดมีความฟั่นเฝือเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติผิดหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะถือเอาเป็นภารธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระสังคีติกาจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า *"ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร"* เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครองประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่างลำเค็ญ มีความฝืดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกันทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไรจะฉันเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อสาธยายท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเริบก็ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสาธยายทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมเลือนสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษาสิงหล แล้วนำสืบเผยแผ่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นรูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎกฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และธัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบุรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้อิสรภาพจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารภว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชิญราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า *พระไตรปิฎกฉบับทอง* ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับรดน้ำแดง* แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มี*ฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุม* เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับล่องชาด*

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกํ** : *พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ* พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมดนับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๘๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมินัดหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า *พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น* จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นภารธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการปาลิวิโสธกะ คณะกรรมาธิการแห่งสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ **พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ** เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตรหรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฏฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ ๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส** : *พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐* โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม**จึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้งต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กันกลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช่เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมิได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภารธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลัดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นปรู๊ฟเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณาจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดหามาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธาธิบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมที่จะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณาจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถ คือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม** ปรารภเหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธศาสนานอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศาสนศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ **พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐** สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูลย์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จุนท์ พฺรหฺมคุตฺโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญฺโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลี ให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทย ให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มี พระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสธมฺโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็น ประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มี พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัด ปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มี พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็น ประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียง ตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วย พระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส) (๒) สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส) (๓) มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณียำ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส) และพระไตรปิฎก บาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ (พระไตรปิฎก บาลีอักษรพม่า ฉบับฉัฏฐสังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๘) (๒) อิงฺคลิสเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สีหฬเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลนฺทาเทวนาครีปาลิเตปิฏกำ (พระ ไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับ พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็ม กำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี และฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไอศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดีจงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทฺธมฺโม ตถาคตปฺปเวทิโต
ทสฺเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุชุมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสัทธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดงทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

มหาเถรสมาคม

THE PAḶĪ ALPHABET
IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā ◌ิ = i ◌ี = ī ◌ุ = u ◌ู = ū เ- = e โ- = o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฏ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ต = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha ฬ = ḷa ◌ = ṃ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka	กา = kā	กิ = ki	กี = kī	กุ = ku	กู = kū	เก = ke	โก = ko
ข = kha	ขา = khā	ขิ = khi	ขี = khī	ขุ = khu	ขู = khū	เข = khe	โข = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทยฺยรฏฺฐสฺส เตปิฏเก
สงฺเกตวิญฺญาปนำ

อิ.	=	อิงฺคลิสเตปิฏกำ
ฉ.	=	ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ
ทยฺ.	=	ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส)
เท.	=	นาลนฺทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกำ
โป.	=	โปราณเตปิฏกำ
มหา.	=	มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณียำ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส)
สี.	=	สีหฬเตปิฏกำ
สฺยา.	=	สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส)

อภิธมฺมปิฏเก
ปฏฺฐานปาลิยา ฉฏฺฐภาเค
กิตฺตนปตฺตํ

มาติกา **องฺเก**

ธมฺมปจฺจนียํ

ธมฺมปจฺจนีเย	ติกปฏฺฐานปาลิ	๑
ธมฺมปจฺจนีเย	ทุกปฏฺฐานปาลิ	๑๔
ธมฺมปจฺจนีเย	ทุกติกปฏฺฐานปาลิ	๖๐
ธมฺมปจฺจนีเย	ติกทุกปฏฺฐานปาลิ	๘๒
ธมฺมปจฺจนีเย	ติกติกปฏฺฐานปาลิ	๑๐๓
ธมฺมปจฺจนีเย	ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ	๑๒๘

ธมฺมานุโลมปจฺจนียํ

ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย	ติกปฏฺฐานปาลิ	๑๔๙
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย	ทุกปฏฺฐานปาลิ	๑๘๒
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย	ทุกติกปฏฺฐานปาลิ	๒๐๗
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย	ติกทุกปฏฺฐานปาลิ	๒๔๘
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย	ติกติกปฏฺฐานปาลิ	๓๐๖
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย	ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ	๓๒๘

มาติกา **องฺเก**

ธมฺมปจฺจนียานุโลมํ

ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ติกปฏฺฐานปาลิ ๓๕๓
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ทุกปฏฺฐานปาลิ ๓๖๘
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ทุกติกปฏฺฐานปาลิ ๓๘๓
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ติกทุกปฏฺฐานปาลิ ๔๑๙
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ติกติกปฏฺฐานปาลิ ๔๕๑
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ ๔๗๙

ปฏฺฐานปกรณํ นิฏฺฐิตํ

ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา. ๕๐๓

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมปจฺจนีเย
ติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ อพฺยากตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ อกุสลา[๑] อพฺยากตา[๑] ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๒] นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ

[๑-๑] สฺยา. อกุสโล อพฺยากโต

ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๓] นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

[๔] นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๕] นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๖] นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

[๗] เหตุยา เอกูนตฺตึส, อารมฺมเณ จตุวีส ฯเปฯ วิปาเก นว[๑] ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สำสฏฺจวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

๑. กุสลตฺติกำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณาทิ

[๘] นกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ

นกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส จ นอพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส จ นอพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส จ

---

[๑] ฉ. อยำ สงฺขฺยาวาโร นตฺถิ

นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

นอกุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

นอพฺยากโต ธมฺโม นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

[๙] นกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย. อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อญฺญมญฺญปจฺจเยน ปจฺจโย. นิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ฯเปฯ นกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส จ นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

นอกุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. นอกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ฯเปฯ นอกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส จ นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ.

นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา นกุสลสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ฯเปฯ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา นกุสลสฺส จ นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๐] เหตุยา เอกูนตฺตึส, อารมฺมเณ ฉตฺตึส, อธิปติยา ปญฺจตฺตึส, อนนฺตเร จตุตฺตึส สมนนฺตเร จตุตฺตึส, สหชาเต เอกูนตฺตึส, อญฺญมญฺเญ จตุวีส, นิสฺสเย จตุตฺตึส, อุปนิสฺสเย ฉตฺตึส, ปุเรชาเต อฏฺฐารส, ปจฺฉาชาเต อฏฺฐารส, อาเสวเน จตุวีส, กมฺเม เอกูนตฺตึส, วิปาเก นว, อาหาเร เอกูนตฺตึส ฯเปฯ [๑]สมฺปยุตฺเต จตุวีส, วิปฺปยุตฺเต สตฺตวีส[๑] ฯเปฯ อวิคเต จตุตฺตึส.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๑] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา

๑-๑ ฉ. น ทิสฺสติ

อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๗)

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

๓. วิปากตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๒] นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๓] นอุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๔] นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๕] นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นอวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นอวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๗. ปีติตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๖] นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๘. ทสฺสนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๗] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๙. ทสฺสนเหตุตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๘] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๙] นอาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๐] นเสกฺขึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอเสกฺขึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวเสกฺขานาเสกฺขึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑๒. ปริตฺตตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๑] นปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๒] นปริตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมหคฺคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปมาณารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

๑๔. หีนตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๓] นหีนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมชฺฌิมำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปณีตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

๑๕. มิจฺฉตฺตตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาราทิ

[๒๔] นมิจฺฉตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสมฺมตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๕] นมคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมคฺคาธิปตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตำ.)

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๖] นอนุปฺปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนุปฺปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนุปฺปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปฺปนฺโน จ นอุปฺปาที จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอุปฺปาทึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุปฺปาทึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุปฺปาทึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปฺปนฺโน จ นอุปฺปาที จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอนุปฺปนฺนญฺจ นอุปฺปาทิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนุปฺปนฺนญฺจ นอุปฺปาทิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนุปฺปนฺนญฺจ นอุปฺปาทิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปฺปนฺโน จ นอุปฺปาที จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

๑๘. อตีตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๒๗] นอตีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอตีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นอตีโต ธมฺโม นอตีตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอตีโต ธมฺโม นอนาคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอตีโต ธมฺโม นอตีตสฺส จ นอนาคตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นอนาคโต ธมฺโม นอนาคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอนาคโต ธมฺโม นอตีตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอนาคโต ธมฺโม นอตีตสฺส จ นอนาคตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นอตีโต จ นอนาคโต จ ธมฺมา นอตีตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอตีโต จ นอนาคโต จ ธมฺมา นอนาคตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอตีโต จ นอนาคโต จ ธมฺมา นอตีตสฺส จ นอนาคตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๘] นอตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๙] นอชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นพหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ นพหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๐] นอชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒)

นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๖)

[๓๒] นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๖)

[๓๓] นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๔] เหตุยา ตีส ฯเปฯ อวิคเต ตีส.

(ยถา กุสลตฺติเก สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สำสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปญฺหาวารมฺปิ คณิตำ, เอวำ คเณตพฺพำ.)

ธมฺมปจฺจนีเย ติกปฏฺฐานำ นิฏฺฐิตำ.

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมปจฺจนีเย
ทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑. - ๗. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] นเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (ยาว มหาภูตา.) นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ น นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตู ขนฺเธ ปฏิจฺจ เหตุ. เหตุปฏิสนฺธิ.[๑] นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ จ น นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

น นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. น นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. น นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ จ น นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

---

[๑] ฉ., เท. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ

นเหตุญฺจ น นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺจ น นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ น นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺจ น นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ จ น นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

[๒] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ, เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓] น นเหตุ ธมฺโม น นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. น นเหตุ ธมฺโม นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. น นเหตุ ธมฺโม นเหตุสฺส จ น นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นเหตุ ธมฺโม นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ ธมฺโม น นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ ธมฺโม นเหตุสฺส จ น นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

น นเหตุ ธมฺโม น นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. น นเหตุ ธมฺโม นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. น นเหตุ ธมฺโม นเหตุสฺส จ น นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ

นเหตุ จ น นเหตุ จ ธมฺมา นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ จ น นเหตุ จ ธมฺมา น นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ จ น นเหตุ จ ธมฺมา นเหตุสฺส จ น นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ[๑] อวิคเต นว.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๒. สเหตุกทุกํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๕] นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา. มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ, กฏตฺตารูปํ,[๒] อุปาทารูปํ.[๒] นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุํ ปฏิจฺจ สเหตุกา ขนฺธา. นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก จ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

---

[๑] ฉ.,เท. อิทํ วจนํ โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ.

[๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา น ทิสฺสนฺติ.

นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสเหตุกญฺจ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกญฺจ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกญฺจ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก จ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ฉ, ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๗] นสเหตุโก ธมฺโม นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นสเหตุโก ธมฺโม นอเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นสเหตุโก ธมฺโม นสเหตุกสฺส จ นอเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นอเหตุโก ธมฺโม นอเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นสเหตุโก ธมฺโม นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๙] นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑]นเหตุสมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

[๑๐] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ฉ. ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๔. เหตุสเหตุกทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๑] นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว น นเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอเหตุโก เจว น นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑-๑] ฉ.,เท. โปตฺถเกสุ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

นอเหตุกญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว น นเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุกญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุกญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอเหตุโก เจว น นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นอเหตุกญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑-๗. ปฏิจฺจวาโร

[๑๒] นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว น นเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว น นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว น นเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว น นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑]นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว น นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๖. นเหตุสเหตุกทุกํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๑๓] นเหตุ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ นเหตุ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ นเหตุสเหตุกา ขนฺธา. นเหตุ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก จ นเหตุ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก จ นเหตุ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ นสเหตุกญฺจ นเหตุ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ นสเหตุกญฺจ นเหตุ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ นสเหตุกญฺจ นเหตุ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ

[๑-๑] ฉ.,เท. ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา น ทิสฺสนฺติ.

นเหตุ นสเหตุโก จ นเหตุ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๔] เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว[๑] ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๑๕] นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นอเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นอเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.[๒] (สงฺขิตฺตํ.)

[๑๖] อารมฺมเณ จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต จตฺตาริ.[๓]

เหตุโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗. สปฺปจฺจยทุกํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๑๗] นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

---

[๑] ฉ.,เท. จตฺตาริ [๒] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๓] ฉ. ท. สตฺต

[๑๘] นอปฺปจฺจโย ธมฺโม นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นสปฺปจฺจโย ธมฺโม นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ เทฺว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๘. สงฺขตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๙] นอสงฺขตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺขโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (สปฺปจฺจยทุกสทิสํ.)

๙. สนิทสฺสนทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๐] นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสโน จ นอนิทสฺสโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ.

๑๐. สปฺปฏิฆทุกํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๒๑] นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ จ นอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสปฺปฏิฆญฺจ นอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ เอกं.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๒๒] นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสปฺปฏิฆสฺส จ นอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นอปฺปฏิฆสฺส[๑] ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เทฺว, อธิปติยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต นว.

๑๑. รูปีทุกं ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๔] นรูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรูปี[๒] ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นรูปี

---

[๑] ฉ. น สปฺปฏิฆสฺส [๒] ฉ. นรูปี.

ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปี จ นอรูปี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอรูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปี จ นอรูปี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นรูปิญฺจ นอรูปิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นรูปิญฺจ นอรูปิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นรูปิญฺจ นอรูปิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปี จ นอรูปี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ, ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๒. โลกิยทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๖] นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกิโย จ นโลกุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นโลกิยญฺจ นโลกุตฺตรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๗] นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย จ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นนเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ นนเกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

จูฬนฺตรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๔. อาสวทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๘] โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว จ นโนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นโนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนอาสวญฺจ นโนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑]โนอาสวญฺจ นโนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑]

โนอาสวญฺจ นโนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว จ นโนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๕. สาสวทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๙] นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสาสโว จ นอนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑-๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา น ทิสฺสติ.

นอนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นสาสวญฺจ นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๐] นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอาสวสมฺปยุตฺตญฺจ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสว-สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวสมฺปยุตฺตญฺจ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวสมฺปยุตฺตญฺจ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๗. อาสวสาสวทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๑] นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว[๑] เจว นอนาสโว จ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว, (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

---

[๑] ฉ. โนอาสโว

๑๘. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๒] นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโนอาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวํ จ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๙. อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๓] อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว จ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อาสวโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๐. สญฺโญชนทุกํ

[๓๔] โนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน จ นโนสญฺโญชโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นโนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน จ นโนสญฺโญชโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

โนสญฺโญชนญฺจ นโนสญฺโญชนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนสญฺโญชนญฺจ นโนสญฺโญชนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนสญฺโญชนญฺจ นโนสญฺโญชนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน จ นโนสญฺโญชโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒๑. สญฺโญชนิยทุกํ

[๓๕] นสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสญฺโญชนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนิโย จ นอสญฺโญชนิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสญฺโญชนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นสญฺโญชนิยญฺจ นอสญฺโญชนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสญฺโญชนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒๒. สญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกํ

[๓๖] นสญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนสมฺปยุตฺโต จ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชน-สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนสมฺปยุตฺโต จ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสญฺโญชนสมฺปยุตฺตญฺจ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชน-สมฺปยุตฺตญฺจ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา นสญฺโญชนสมฺปยุตฺตญฺจ นสญฺโญชน-วิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนสมฺปยุตฺโต จ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒๓. สญฺโญชนสญฺโญชนิยทุกํ

[๓๗] นสญฺโญชนญฺเจว นอสญฺโญชนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นอสญฺโญชนิโย จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนญฺเจว นอสญฺโญชนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสญฺโญชนิโย

เจว นโนสญฺโญชโน[๑] จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนญฺเจว นอสญฺโญชนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นอสญฺโญชนิโย จ นอสญฺโญชนิโย เจว นโน จ สญฺโญชโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอสญฺโญชนิยญฺเจว นโน จ สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสญฺโญชนิโย เจว นโน จ สญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสญฺโญชนญฺเจว นอสญฺโญชนิยญฺจ นอสญฺโญชนิยญฺเจว นโนสญฺโญชนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นอสญฺโญชนิโย จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒๔. สญฺโญชนสญฺโญชนสมฺปยุตฺตทุกํ

[๓๘] นสญฺโญชนญฺเจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนญฺเจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ สญฺโญชโน[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนญฺเจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ สญฺโญชโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

---

[๑] ฉ. นโนอสญฺโญชโน

[๒] ฉ. นโนสญฺโญชโน จ

นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ สญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ สญฺโญชโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑]นสญฺโญชนญฺเจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺตญฺจ นสญฺโญชน-วิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ สญฺโญชนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสญฺโญชโน เจว นสญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒๕. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตสญฺโญชนิยทุกํ

[๓๙] สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ นสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต นสญฺโญชนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ นสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต นอสญฺโญชนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ นสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต นสญฺโญชนิโย จ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต นอสญฺโญชนิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

เหตุปจฺจยา. (๓)

สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ นอสญฺโญชนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชน-วิปฺปยุตฺโต นอสญฺโญชนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ นสญฺโญชนิยญฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ นอสญฺโญชนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชนวิปฺปยุตฺโต นสญฺโญชนิโย[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

สญฺโญชนโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๖. คนฺถทุกํ

[๔๐] โนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ จ นโนคนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นโนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ จ นโนคนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

---

[๑] ฉ. นอสญฺโญชนิโย

โนคนฺถญฺจ นโนคนฺถญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนคนฺถญฺจ นโนคนฺถญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนคนฺถญฺจ นโนคนฺถญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ จ นโนคนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๒๗. คนฺถนิยทุกํ

[๔๑] นคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถนิโย จ นอคนฺถนิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นคนฺถนิยญฺจ นอคนฺถนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ ปญฺจ.)

๒๘. คนฺถสมฺปยุตฺตทุกํ

[๔๒] นคนฺถสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถสมฺปยุตฺโต จ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ

เหตุปจฺจยา. (๓)

นคนฺถวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถสมฺปยุตฺโต จ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นคนฺถสมฺปยุตฺตญฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถ-สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถสมฺปยุตฺตญฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถสมฺปยุตฺตญฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถสมฺปยุตฺโต จ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒๙. คนฺถคนฺถนิยทุกํ

[๔๓] นคนฺถญฺเจว นอคนฺถนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นอคนฺถนิโย จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถญฺเจว นอคนฺถนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอคนฺถนิโย เจว นโน จ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถญฺเจว นอคนฺถนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นอคนฺถนิโย จ นอคนฺถนิโย เจว นโน จ คนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอคนฺถนิยญฺเจว นโน จ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอคนฺถนิโย เจว นโน จ คนฺโถ[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอคนฺถนิยญฺเจว นโน จ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นอคนฺถนิโย จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอคนฺถนิยญฺเจว นโน จ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นอคนฺถนิโย จ นอคนฺถนิโย เจว นโน จ คนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นคนฺถญฺเจว นอคนฺถนิยญฺจ นอคนฺถนิยญฺเจว นโน จ คนฺถญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นอคนฺถนิโย จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๓๐. คนฺถคนฺถสมฺปยุตฺตทุกํ

[๔๔] นคนฺถญฺเจว นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถญฺเจว นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถญฺเจว นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ คนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถ-วิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว

---

[๑] ฉ. นโนคนฺโถ จ

นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถ-วิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ คนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นคนฺถญฺเจว นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ คนฺถญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถญฺเจว นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ นคนฺถ-วิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ คนฺถญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นคนฺถญฺเจว นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺจ นคนฺถวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ คนฺถญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นคนฺโถ เจว นคนฺถวิปฺปยุตฺโต จ นคนฺถวิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ คนฺโถ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๓๑. คนฺถวิปฺปยุตฺตคนฺถนิยทุกํ

[๔๕] คนฺถวิปฺปยุตฺตํ นคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต นคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คนฺถวิปฺปยุตฺตํ นคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต นอคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คนฺถวิปฺปยุตฺตํ นคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต นคนฺถนิโย จ คนฺถวิปฺปยุตฺโต นอคนฺถนิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

คนฺถวิปฺปยุตฺตํ นอคนฺถนิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต นอคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

คนฺถวิปฺปยุตฺตํ นคนฺถนิยญฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺตํ นอคนฺถนิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺถวิปฺปยุตฺโต นอคนฺถนิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

คนฺถโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

๓๒-๔๙. โอฆาทิทุกํ

[๔๖] โนโอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนโยคํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

(โอฆโคจฺฉกโยคโคจฺฉเกสุ อามสนํ อาสวโคจฺฉเก อามสนสทิสํ.)

[๔๗] โนนีวรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจฯเปฯ (นีวรณโคจฺฉเก อามสนํ สญฺโญชนโคจฺฉเก อามสนสทิสํ.)

นีวรณโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

๕๐-๕๔. ปรามาสทุกาทิ

[๔๘] โนปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔๙] นปรามฏฺ[๑]ฐมฺมํ ปฏิจฺจ นปรามฏฺโ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑]

[๕๐] นปรามาสสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปรามาสสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๕๑] นปรามาสญฺเจว นอปรามฏฺจญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปรามาโส เจว นอปรามฏฺโ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นปรามาสญฺเจว นอปรามฏฺจญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปรามฏฺโ เจว นโน จ ปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นปรามาสญฺเจว นอปรามฏฺจญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปรามาโส เจว นอปรามฏฺโ จ นอปรามฏฺโ เจว นโนปรามาโส จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอปรามฏฺจญฺเจว นโน จ ปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปรามาโส เจว นอปรามฏฺโ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นปรามาสญฺเจว นอปรามฏฺจญฺจ นอปรามฏฺจญฺเจว นโน จ ปรามาสญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปรามาโส เจว นอปรามฏฺโ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

[๕๒] ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ นปรามฏฺฐมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาส-วิปฺปยุตฺโต นปรามฏฺโ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปรามาส-วิปฺปยุตฺตํ นอปรามฏฺฐ[๒]มฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต นอปรามฏฺโ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ นปรามฏฺฐมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต นปรามฏฺโ จ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต นอปรามฏฺโ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ ฉ., เท. โปตฺถเกสุ น ทิสฺสนฺติ

[๒] ฉ. นปรามฏฺฐมฺมํ

[๑]ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ นอปรามฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต นอปรามฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ นปรามฏฺฐญฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺตํ นอปรามฏฺฐญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาสวิปฺปยุตฺโต นอปรามฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺวฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.[๑]

ปรามาสโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๕๕. สารมฺมณทุกํ

[๔๓] นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ จ นอนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ จ นอนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสารมฺมณญฺจ นอนารมฺมณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสารมฺมณญฺจ นอนารมฺมณญฺจ ธมฺมํ

[๑-๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสารมฺมณญฺจ นอนารมฺมณญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ จ นอนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา นว, ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๕๖. จิตฺตทุกัง

[๕๔] นจิตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นจิตฺโต จ นโนจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑]นโนจิตฺตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นจิตฺตญฺจ นโนจิตฺตญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)[๑]

เหตุยา ปญฺจ. (สพฺพตฺถ ปญฺจ.)

๕๗. เจตสิกทุกัง

[๕๕] นเจตสิกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเจตสิกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเจตสิกัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเจตสิโก จ นอเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

๑-๑ ฉ.,เท. อยัง ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นอเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเจตสิโก จ นอเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเจตสิกญฺจ นอเจตสิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเจตสิกญฺจ นอเจตสิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเจตสิกญฺจ นอเจตสิกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเจตสิโก จ นอเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๕๘. จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกำ

[๕๖] นจิตฺตสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตำ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานำ รูปำ. นจิตฺต-สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นจิตฺตวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จิตฺตำ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺตกา ขนฺธา.

(ปจฺจนียทุกมตฺตานิ น วตฺตพฺพำ ธมฺมำ ปูเรตฺวำ นว นว ปญฺหานิ กโรตุ.)

๕๙. จิตฺตสංสฏฺฐทุกำ

[๕๗] นจิตฺตสංสฏฺฐำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นจิตฺตสංสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๖๐. จิตฺตสมุฏฺฐานทุกํ

[๕๘] นจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๖๑. จิตฺตสหภูทุกํ

[๕๙] นจิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๖๒. จิตฺตานุปริวตฺติทุกํ

[๖๐] จิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตานุปริวตฺติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] นว.

๖๓. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกํ

[๖๑] นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] นว.

๖๔. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภูทุกํ

[๖๒] นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] นว.

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. โปตฺถเก น ทิสฺสติ.

๖๕. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกํ

[๖๓] นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานานุปริวตฺตี [๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๖๖. อชฺฌตฺติกทุกํ

[๖๔] นอชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นพาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นพาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ปฏิสนฺธิกฺขเณ จิตฺตํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺติกํ กฏตฺตารูปึ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๖๗. อุปาทาทุกํ

[๖๕] นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทา จ นโนอุปาทา จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

---

[๒] ฉ. นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติ

[๑]นโนอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอุปาทา จ นโนอุปาทา จ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา ปญฺจ.

๖๘. อุปาทินฺนทุกํ

[๖๖] นอุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน จ นอนุปาทินฺโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอุปาทินฺนญฺจ นอนุปาทินฺนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

มหนฺตรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] ฉ.,เท. ปาโจ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๖๙. อุปาทานโคจฺฉกํ

[๖๗] นอุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๗๕. กิเลสทุกํ

[๖๘] โนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส จ นโนกิเลโส จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นโนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนกิเลสญฺจ นโนกิเลสญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๗๖. สงฺกิเลสิกทุกํ

[๖๙] นสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิเลสิโก จ นอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นสงฺกิเลสิกญฺจ นอสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๗๗. สงฺกิลิฏฺฐทุกํ

[๗๐] นสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอสงฺกิลิฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺโฐ จ นอสงฺกิลิฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสงฺกิลิฏฺฐญฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๗๘. กิเลสสมฺปยุตฺตทุกํ

[๗๑] นกิเลสสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลสสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นกิเลสวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลสวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ นกิเลสวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลส-สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๗๙. กิเลสสงฺกิเลสิกทุกํ

[๗๒] นกิเลสญฺเจว นอสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลโส เจว นอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอสงฺกิเลสิกญฺเจว นโน จ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิเลสิโก เจว นโน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกิเลสญฺเจว นอสงฺกิเลสิกญฺจ นอสงฺกิเลสิกญฺเจว นโน จ กิเลสญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลโส เจว นอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๘๐. กิเลสสงฺกิลิฏฺฐทุกํ

[๗๓] นกิเลสญฺเจว นอสงฺกิลิฏฺฐญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลโส เจว นอสงฺกิลิฏฺโจ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอสงฺกิลิฏฺฐญฺเจว นโน จ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺโจ เจว นโน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกิเลสญฺเจว นอสงฺกิลิฏฺฐญฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐญฺเจว นโน จ กิเลสญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ [๑]นอสงฺกิลิฏฺโจ เจว นโน จ กิเลโส[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

[๑-๑] ฉ. นกิเลโส เจว นอสงฺกิลิฏฺโจ จ

๘๑. กิเลสกิเลสวิปฺปยุตฺตทุกํ

[๗๔] นกิเลสญฺเจว นกิเลสวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลโส เจว นกิเลสวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกิเลสวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลส-วิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกิเลสญฺเจว นกิเลสวิปฺปยุตฺตญฺจ นกิเลสวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ กิเลสญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกิเลโส เจว นกิเลสวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๘๒. กิเลสวิปฺปยุตฺตสงฺกิเลสิกทุกํ

[๗๕] กิเลสวิปฺปยุตฺตํ นสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต นสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กิเลสวิปฺปยุตฺตํ นสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต นอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กิเลสวิปฺปยุตฺตํ นสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต นสงฺกิเลสิโก จ กิเลสวิปฺปยุตฺโต นอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

กิเลสวิปฺปยุตฺตํ นอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต นอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

กิเลสวิปฺปยุตฺตํ นสงฺกิเลสิกญฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺตํ นอสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลสวิปฺปยุตฺโต นอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ

[๗๖] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว.

๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ

[๗๗] นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นนภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ นนภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ.

๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ

[๗๘] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ

[๗๙] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. ([๑]สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๘๗. สวิตกฺกทุกํ

[๘๐] นสวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

นอวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสวิตกฺกญฺจ นอวิตกฺกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา นว.

๘๘. สวิจารทุกํ

[๘๑] นสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสวิจารญฺจ นอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๘๙. สปฺปีติกทุกํ

[๘๒] นสปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

นสปฺปีติกญฺจ นอปฺปีติกญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว.

๙๐. ปีติสหคตทุกๆ

[๘๓] นปีติสหคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนปีติสหคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นนปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นปีติสหคตญฺจ นนปีติสหคตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว.

๙๑. สุขสหคตทุกๆ

[๘๔] นสุขสหคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนสุขสหคตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นนสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสุขสหคตญฺจ นนสุขสหคตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

เหตุยา นว.

๙๒. อุเปกฺขาสหคตทุกํ

[๘๕] นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอุเปกฺขาสหคตญฺจ นนอุเปกฺขาสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๙๓. กามาวจรทุกํ

[๘๖] นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกามาวจรญฺจ นนกามาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๙๔. รูปาวจรทุกํ

[๘๗] นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นรูปาวจรญฺจ นนรูปาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

๙๕. อรูปาวจรทุกํ

[๘๘] นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นนอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอรูปาวจรญฺจ นนอรูปาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ.

๙๖. ปริยาปนฺนทุกํ

[๘๙] นปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา เอกํ.

นปริยาปนฺนญฺจ นอปริยาปนฺนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ.

๙๗. นิยฺยานิกทุกํ

[๙๐] นนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา เอกํ.

นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนิยฺยานิกญฺจ นอนิยฺยานิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ.

๙๘. นิยตทุกํ

[๙๑] นนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนิยตญฺจ นอนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ.

๙๙. สอุตฺตรทุกํ

[๙๒] นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นสอุตฺตรญฺจ นอนุตฺตรญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสอุตฺตโร[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ปญฺจ.

๑๐๐. สรณทุกำ

[๙๓] นสรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นอรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสรณญฺจ นอรณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ปญฺจ.

ปิฏฺฐิทุกำ นิฏฺฐิตำ.

ธมฺมปจฺจนีเย ทุกปฏฺฐานำ นิฏฺฐิตำ.

---

[๑] ฉ. อนุตฺตโร

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมปจฺจนีเย
ทุกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] นเหตุ์ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: นเหตุ์ อกุสลํ อพฺยากตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. นเหตุ์ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ[๑] นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: นเหตู อกุสเล อพฺยากเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ เหตู. นเหตุ์ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล จ นนเหตุ นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นนเหตุ์ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ์ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ์ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล จ นนเหตุ นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ์ นกุสลญฺจ นนเหตุ์ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ นกุสลญฺจ นนเหตุ์

---

[๑] ฉ. นนเหตุ์

นกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ นกุสลญฺจ นนเหตุๆ นกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล จ นนเหตุ นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตำ.)

[๒] เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

นเหตุยา เทฺว.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓] นนเหตุ นกุสโล ธมฺโม นนเหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นนเหตุ นกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นนเหตุ นกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส นกุสลสฺส จ นนเหตุสฺส นกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นเหตุ นกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๔] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(ปณฺหาวารำ เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๕] นเหตุๆ นอกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: นเหตุๆ กุสลำ อพฺยากตำ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปำ [๑]ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ฯเปฯ[๑]

---

[๑] ฉ.,เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

นเหตุ๎ นอกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: นเหตู กุสเล อพฺยากเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ เหตู. นเหตุ๎ นอกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล จ นนเหตุ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นนเหตุ๎ นอกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นอกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นอกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล จ นนเหตุ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ๎ นอกุสลญฺจ นนเหตุ๎ นอกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอกุสลญฺจ นนเหตุ๎ นอกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอกุสลญฺจ นนเหตุ๎ นอกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล จ นนเหตุ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว.)

[๖] นเหตุ๎ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: กุสลากุสลำ นเหตุ๎ เอกำ ขนฺธำ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา. ตโย ขนฺเธ ปฏิจฺจ เอโก ขนฺโธ. ฯเปฯ นเหตุ๎ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอพฺยากโต จ นนเหตุ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นนเหตุ๎ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ นนเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ นนเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ นนเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอพฺยากโต จ นนเหตุ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๑. เหตุทุกं ๒. เวทนาตฺติกं

[๗] นเหตุ๎ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

[๘] นเหตุ๎ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

[๙] นเหตุ๎ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๑. เหตุทุกํ ๙. วิปากตฺติกาทิ

[๑๐] นเหตุ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๑๑] นเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๑๒] นเหตุ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๑๓] นเหตุ นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๑๔] นเหตุ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๑๕] นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๖] นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. เหตุทุกं ๑๐–๒๑. อาจยคามิตฺติกาทิ

[๑๗] นเหตุ นอาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นเนวาจยคามินาปจยคามึ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๘] นเหตุ นเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นเนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๙] นเหตุ นปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นมหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๐] นเหตุ นปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นมหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นอปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๑] นเหตุ นหีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ นมชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจฯเปฯ
นเหตุ นปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ.,เท. นเนวอาจยคามึ นาปจยคามึ

[๒๒] นเหตุ๎ นมิจฺฉตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นสมฺมตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นอนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๒๓] นเหตุ๎ นมคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นมคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นมคฺคาธิปตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๒๔] นเหตุ๎ นอนุปฺปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นอุปฺปาทึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๒๕] นเหตุ๎ นอตีตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นอนาคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๒๖] นเหตุ๎ นอตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นอนาคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๒๗] นเหตุ๎ นอชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นพหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
[๒๘] นเหตุ๎ นอชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นเหตุ๎ นพหิทฺธารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

๑. เหตุทุกं ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกं

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๙] นเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นนเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นนเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นนเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นนเหตุ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นนเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นนเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นนเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นนเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นนเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นนเหตุ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว.)

[๓๐] นเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ ननเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ननเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

ननเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ ननเหตุ นอนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ननเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ननเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆ๋ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ननเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ननเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ननเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ ननเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ननเหตุ๋ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺม๋ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ननเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺต๋.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓๑] นนเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นนเหตุสฺส นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นนเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นเหตุสฺส นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นนเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นเหตุสฺส นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ นนเหตุสฺส นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นเหตุสฺส นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(ปญฺหาวารํ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๓๒] นเหตุ๎ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒. สเหตุกทุกัง ๑. กุสลตฺติกัง

[๓๓] นสเหตุกัง นกุสลัง ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตัง อุทฺธจฺจสหคตัง โมหัง ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานัง รูปัง. เอกัง มหาภูตัง ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา [๑]ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ฯเปฯ[๑] นสเหตุกัง นกุสลัง ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นอเหตุโก

[๑-๑] ฉ.,เท. ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา, ปฏิสนฺธิกฺขเณ วตฺถุ ปฏิจฺจ สเหตุกา ขนฺธา. นสเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นกุสโล จ นอเหตุโก นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสเหตุกํ นกุสลญฺจ นอเหตุกํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา นว.

[๓๔] นสเหตุกํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอเหตุกํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสเหตุกํ นอกุสลญฺจ นอเหตุกํ นอกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

[๓๕] นสเหตุกํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.[๒]

นอเหตุกํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.[๒]

---

[๑] ฉ.,เท. ทิสฺสติ.

[๒] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ

นสเหตุกัง นอพฺยากตญฺจ นอเหตุกัง นอพฺยากตญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอเหตุโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกัง.[๑] (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา ตีณิ.

(เหตุสมฺปยุตฺตทุกัง สเหตุกทุกสทิสัง.)

๔. เหตุสเหตุกทุกัง ๑. กุสลตฺติกัง

[๓๖] นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว นน จ เหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นกุสโล จ นอเหตุโก เจว นน จ เหตุ นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒]

นอเหตุกญฺเจว นน จ เหตุ นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว นน จ เหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นกุสลญฺจ นอเหตุกญฺเจว นน จ เหตุ นกุสลญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา นว.

๑, ๒ ฉ. อยัง ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๓๗] นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

[๓๘] นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

(เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ เหตุสเหตุกทุกสทิสํ.)

๖. นเหตุสเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๙] นเหตุ นสเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

[๔๐] นเหตุ นสเหตุกํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

[๔๑] นเหตุ นอเหตุกํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกปญฺหเมว. เอเตน อุปาเยน กุสลากุสลทุกํ กุสลตฺติกเมว เอตฺถ วฏฺฏติ.)

๗. จูฬนฺตรทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๒] นอปฺปจฺจยํ[๑] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ เอกํ.)

นอสงฺขตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๓] นสนิทสฺสนํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๔] นสปฺปฏิฆํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปฏิฆํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๕] นรูปี นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอรูปี นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๖] นโลกิยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโลกุตฺตรํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๗] นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑๔. อาสวโคจฺฉกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๘] โนอาสวํ[๒] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโนอาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๙] นสาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ. นอปฺปจฺจยํ

[๒] ฉ., เท. นอาสวํ

[๕๐] นอาสวสมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอาสววิปฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๑] นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๒] นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๓] อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๐-๕๔. ฉโคจฺฉกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๔] โนสญฺโญชนํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโนสญฺโญชนํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๕] โนคนฺถํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนโอฆํ ฯเปฯ โนโยคํ ฯเปฯ โนนีวรณํ.

โนปรามาสํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๕๕. มหนฺตรทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๖] นสารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๗] นจิตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโนจิตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๘] นเจตสิกำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๙] นจิตฺตสมฺปยุตฺตำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตำ.)

[๖๐] นจิตฺตสංสฏฺฐำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๑] โนจิตฺตสมุฏฺฐานำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๒] โนจิตฺตสหภุ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๓] โนจิตฺตานุปริวตฺตึ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนจิตฺต-สංสฏฺฐสมุฏฺฐานำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๔] นอชฺฌตฺติกำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นพาหิรำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๕] นอุปาทา นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๖] นอุปาทินฺนำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๖๙. อุปาทานโคจฺฉกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๖๗] โนอุปาทานำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ.

๗๕. กิเลสโคจฺฉกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๖๘] โนกิเลสำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโนกิเลสำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๙] นสงฺกิเลสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิเลสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๐] นสงฺกิลิฏฺฐํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิลิฏฺฐํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๑] นกิเลสสมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกิเลสวิปฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๒] นกิเลสญฺเจว นอสงฺกิเลสิกญฺจ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิเลสิกญฺเจว นโน จ กิเลสํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๓] นกิเลสญฺเจว นอสงฺกิลิฏฺฐญฺจ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิลิฏฺฐญฺเจว นโน จ กิเลสํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกิเลสญฺเจว นกิเลสวิปฺปยุตฺตญฺจ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกิเลสวิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ กิเลสํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สพฺพตฺถ นว. วิปากํ นตฺถิ.)

นกิเลสวิปฺปยุตฺตํ[๑] นสงฺกิเลสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกิเลสวิปฺปยุตฺตํ[๑] นอสงฺกิเลสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.

๘๓. ปิฏฺฐิทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๗๔] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑,๑] ฉ. กิเลสวิปฺปยุตฺตํ

[๗๕] นภาวนาย ปหาตพฺพัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนภาวนาย ปหาตพฺพัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๖] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๗] นสวิตกฺกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิตกฺกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสวิจารัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิจารัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสปฺปีติกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปีติกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ เปฯ นปีติสหคตัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนปีติสหคตัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสุขสหคตัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนสุขสหคตัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุเปกฺขาสหคตัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนอุเปกฺขาสหคตัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๘] นกามาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนกามาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นรูปาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนรูปาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๙] นอรูปาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนอรูปาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๐] นปริยาปนฺนัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปริยาปนฺนัง นกุสลัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๑] นนิยฺยานิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนิยฺยานิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ เอกํ.)

นนิยตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนิยตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๒] นสอุตฺตรํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนุตฺตรํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๓] นสรณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นกุสโล จ นอรโณ นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสรณํ นกุสลญฺจ นอรณํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

[๘๔] นสรณํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกํ. (สพฺพตฺถ เอกํ.)

[๘๕] นสรณํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เทฺว, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๐๐. สรณทุกं ๒. เวทนาตฺติกาทิ

ปจฺจยจตุกฺกं เหตุปจฺจโย

[๘๖] นสรณํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๗] นสรณํ นวิปากं ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๘] นสรณํ นอุปาทินฺนุปาทานิยं ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอนุปาทินฺนุปาทานิยं ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยं ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑๐๐. สรณทุกं ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกं

[๘๙] นสรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสรโณ[๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอรโณ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ.

[๙๐] นสรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอรโณ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสรณํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ[๒] นอรณํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

---

[๑] ฉ. นสรโณ [๒] สฺยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ.

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๙๑] นสรณํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตं.)

เหตุยา เอกं. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

ธมฺมปจฺจนีเย ทุกติกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตं.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมปจฺจนีเย
ติกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑] นกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๒] นอกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๓] นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

[๔] นกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๕] นอกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ[๑] นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ

---

[๑] สฺยา. นอกุสลํ

ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

[๖] นกุสลํ นเหตุญฺจ นอกุสลํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺจ นอกุสลํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺจ นอกุสลํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนตฺตึส, อารมฺมเณ จตุวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๗] นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนเหตุ จ นอพฺยากโต นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนเหตุ จ นอกุสโล นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑]

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

นอกุสลํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลํ นนเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอกุสลํ นนเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกุสลํ นนเหตุญฺจ นอกุสลํ นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา จตุวีส, อารมฺมเณ จตุวีส ฯเปฯ อวิคเต จตุวีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑. กุสลตฺติกํ ๒. สเหตุกทุกํ

[๘] นกุสลํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก จ นอกุสโล นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

นอกุสลํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก จ นอกุสโล นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

นอพฺยากตํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกุสลํ นสเหตุกญฺจ นอพฺยากตํ นสเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกุสลํ นสเหตุกญฺจ นอกุสลํ นสเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปณฺณรส,[๒] อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อธิปติยา นว ฯเปฯ วิปาเก นว [๓]ฯเปฯ อวิคเต ปณฺณรส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)[๓]

[๙] นกุสลํ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลํ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตํ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๒] ฉ. ปนฺนรส

[๓-๓] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นกุสลํ นอเหตุกญฺจ นอพฺยากตํ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอกุสลํ นอเหตุกญฺจ นอพฺยากตํ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกุสลํ นอเหตุกญฺจ นอกุสลํ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา จตฺวีส ฯเปฯ อวิคเต จตฺวีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑. กุสลตฺติกํ ๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกาทิ

[๑๐] นกุสลํ นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๑] นกุสลํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๒] นกุสลํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอเหตุกญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๓] นกุสลํ นเหตุ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นเหตุ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๗. จูฬนฺตรทุกํ

[๑๔] นกุสลํ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอสงฺขตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๕] นกุสลํ นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๖] นกุสลํ นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๗] นกุสลํ นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๘] นกุสลํ นรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๙] นกุสลํ นอรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๐] นกุสลํ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๑] นกุสลํ นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๒] นกุสลํ นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๑๔. อาสวโคจฺฉกํ

[๒๓] นกุสลํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นโนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๔] นกุสลํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๕] นกุสลํ นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๖] นกุสลํ โนอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๗] นกุสลำ นอนาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลำ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๘] นกุสลำ อาสววิปฺปยุตฺตำ นสาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลำ อาสววิปฺปยุตฺตำ นอนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกำ ๒๐. สญฺโญชนโคจฺฉกาทิ

[๒๙] นกุสลำ โนสญฺโญชนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ.

[๓๐] นกุสลำ โนคนฺถำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลำ โนโอฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลำ โนโยคำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลำ โนนีวรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลำ โนปรามาสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกำ ๕๕. มหนฺตรทุกำ

[๓๑] นกุสลำ นสารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลำ นอนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตำ.)

[๓๒] นกุสลำ นจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตำ. นโนจิตฺตปทำ น ลพฺภติ.)

[๓๓] นกุสลำ นเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๔] นกุสลํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นจิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๕] นกุสลํ นจิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๖] นกุสลํ นจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๗] นกุสลํ นอชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นพาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๘] นกุสลํ นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๙] นกุสลํ นอุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๖๙. อุปาทานทุกาทิ

[๔๐] นกุสลํ โนอุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นโนอุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๑] นกุสลํ โนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นโนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๘๓. ปิฏฺฐิทุกกํ

[๔๒] นกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๓] นกุสลํ นสวิตกฺกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอวิตกฺกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นสวิจารกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอวิจารกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๔] นกุสลํ นสปฺปีติกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอปฺปีติกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นปีติสหคตกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนปีติสหคตกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นสุขสหคตกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนสุขสหคตกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอุเปกฺขาสหคตกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นนอุเปกฺขาสหคตกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๕] นกุสลํ นกามาวจรกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นนกามาวจรกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๖] นกุสลํ นรูปาวจรกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นนรูปาวจรกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอรูปาวจรกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นนอรูปาวจรกกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๗] นกุสลํ นปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๘] นกุสลํ นนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๙] นกุสลํ นนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๐] นกุสลํ นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๑] นกุสลํ นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสรโณ จ นอกุสโล นสรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอกุสลํ นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตํ นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลํ นสรณญฺจ นอพฺยากตํ นสรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลํ นสรณญฺจ นอกุสลํ นสรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกวีส, อารมฺมเณ สตฺตรส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

นกุสลํ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา นว.

กุสลตฺติกปิฏฺฐิทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๔๒] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ.

๓. วิปากตฺติกาทิ ๑. เหตุทุกํ

[๕๓] นวิปากํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๔] นอุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๕] นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๖] นสวิตกฺกสวิจารํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิตกฺกวิจารมตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิตกฺกอวิจารํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๗] นปีติสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสุขสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุเปกฺขาสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๘] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๙] นอาจยคามึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปจยคามึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวาจยคามินาปจยคามึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเสกฺขึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอเสกฺขึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวเสกฺขานาเสกฺขึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๐] นปริตฺตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมหคฺคตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปมาณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๑] นปริตฺตารมฺมณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมหคฺคตา-รมฺมณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปมาณารมฺมณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๒] นหีนึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมชฺฌิมึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปณีตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๓] นมิจฺฉตฺตนิยตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสมฺมตฺตนิยตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนิยตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๔] นมคฺคารมฺมณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมคฺคเหตุกึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมคฺคาธิปตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๕] นอนุปฺปนฺนึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุปฺปาทึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๖] นอตีตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาคตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๗] นอตีตารมฺมณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาคตารมฺมณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๘] นอชฺฌตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นพหิทฺธา นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นอชฺฌตฺตารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นพหิทฺธารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑. เหตุทุกาทิ

[๖๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ[๑] นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๖)

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ

---

[๑] สฺยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ

ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๖)

นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีส, อารมฺมเณ นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๗๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นนเหตุ๋ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (นว.)

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเหตุกญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๗. จูฬนฺตรทุกํ

[๗๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอสงฺขตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.)

[๗๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ [๑]นนเกนจิ วิญฺเญยฺยํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๔. อาสวโคจฺฉกาทิ

[๗๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนโอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนโยคํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนนีวรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๕๕. มหนฺตรทุกํ

[๘๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

(นโนจิตฺตปทำ น ลพฺภติ.)

[๘๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ

[๑-๑] สฺยา. นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ.

นจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺมํ ปฏิจฺจ เปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖๙. อุปาทานาทิทุกํ

[๘๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนอุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๘๓. ปิฏฺฐิทุกํ

[๙๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

เหตุยา[๑] ตีส อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อญฺญมญฺเญ ปญฺจวีส ฯเปฯ อวิคเต ตีส.[๑] (ปิฏฺฐิทุกํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๑-๑] ฉ.,เท. อิเม สงฺขฺยาวารา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

[๙๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ ฉ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ ฉ.

นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นสรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นสรณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสรณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

เหตุยา ตีส, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต ตีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๙๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ

นอรโณ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๙๓] นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๙๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวาเรปิ ปจฺจยวาเรปิ นิสฺสยวาเรปิ สํสฏฺฐวาเรปิ สมฺปยุตฺตวาเรปิ สพฺพตฺถ นว.)

ธมฺมปจฺจนีเย ติกทุกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมปจฺจนีเย
ติกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เวทนาตฺติกํ

๑. ปฏิจฺจวาโร เหตุปจฺจโย

[๑] นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๕)

[๒] นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสุขาย

เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๕)

[๓] นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๖)

[๔] นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ

ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ[๑] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.[๑] (๕)

[๕] นอกุสลำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ[๒] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา

๑-๑, ๒-๒ ฉ.,เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา น ทิสฺสนฺติ.

อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.[๒] (๕)

[๖] นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนตฺตึส, อารมฺมเณ จตุวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส.

(สหชาตวาเรปิ ฯเปฯ ปญฺหาวาเรปิ วิตฺถาโร.)

ทุกฺขายเวทนายสมฺปยุตฺตปทํ เหตุปจฺจโย

[๗] นกุสลํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ

๒-๒ ฉ.,เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา น ทิสฺสนฺติ.

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นกุสลำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอกุสลำ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกูนตฺตึส, ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

ตติยปทำ เหตุปจฺจโย

[๘] นกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกูนตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑. กุสลตฺติกํ ๒. วิปากตฺติกํ

[๙] นกุสลํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปาโก จ นอพฺยากโต นวิปาโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปาโก จ นอกุสโล นวิปาโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นกุสลํ นวิปากญฺจ นอพฺยากตํ นวิปากญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลํ นวิปากญฺจ นอพฺยากตํ นวิปากญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลํ นวิปากญฺจ นอกุสลํ นวิปากญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๐] นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล

นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา[๑] นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว.)

[๑๑] นกุสลํ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑]

๑-๑ ฉ.,เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๑. กุสลตฺติกำ ๓. อุปาทินฺนตฺติกำ

[๑๒] นกุสลำ นอุปาทินฺนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๓] นกุสลำ นอนุปาทินฺนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๔] นกุสลำ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกำ ๔. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ

[๑๕] นกุสลำ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๖] นกุสลำ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๗] นกุสลำ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกำ ๕. วิตกฺกตฺติกำ

[๑๘] นกุสลำ นสวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๙] นกุสลำ นอวิตกฺกวิจารมตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๐] นกุสลำ นอวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกำ ๖. ปีติตฺติกำ

[๒๑] นกุสลำ นปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลำ นสุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลำ นอุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๗-๑๒. ทสฺสนตฺติกาทิ

[๒๒] นกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๓] นกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๔] นกุสลํ นอาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นเนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๕] นกุสลํ นเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

กุสลํ นเนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๖] นกุสลํ นปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นมหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๗] นกุสลํ นปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นมหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๑๓–๒๐. หีนตฺติกาทิ

[๒๘] นกุสลํ นหีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นมชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๙] นกุสลํ นมิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นสมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นกุสลํ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๐] นกุสลํ นมคฺคารมฺมณํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นมคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นมคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๑] นกุสลํ นอนุปฺปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอุปฺปาทึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๒] นกุสลํ นอตีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอนาคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๓] นกุสลํ นอตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นอนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๔] นกุสลํ นอชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นพหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] สี. นปริตฺตารมฺมณํ

[๓๕] นกุสลํ นอชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นกุสลํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๒๑. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๓๖] นกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอพฺยากโต นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอพฺยากโต นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอพฺยากโต นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอพฺยากโต นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกูนตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๓๗] นกุสลํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนตฺตึส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๓๘] นกุสลํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ[๑] (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๙] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

---

[๑] ฉ. ฯเปฯ น ทิสฺสติ.

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

[๔๐] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนปญฺญาส, อารมฺมเณ เอกูนปญฺญาส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนปญฺญาส.

[๔๑] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกูนปญฺญาส.

[๔๒] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา อฏฺฐจตฺตาฬีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒. เวทนาตฺติกํ ๒. วิปากตฺติกํ

[๔๓] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนปญฺญาส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนปญฺญาส. (สงฺขิตฺตํ.)

๓. วิปากตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๔] นวิปากํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นวิปากธมฺมธมฺมํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๕] นอุปาทินฺนุปาทานิยํ นกุสลํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๖] นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ

---

[๑] อิโต ปฏฺฐาย ยาว อฏฺฐมตฺตารมฺมณตฺติกา สพฺพโปตฺถเกสุ อกุสลาพฺยากตปทานิ น ทิสฺสนฺติ, เวทนาตฺติกสนิทสฺสนตฺติเกสุ วิย นนุ เตหิปิ ภวิตพฺพํ.

นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๖-๒๑. วิตกฺกตฺติกาทิ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๗] นสวิตกฺกสวิจารํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิตกฺก-วิจารมตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิตกฺกอวิจารํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๘] นปีติสหคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสุขสหคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุเปกฺขาสหคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๙] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๐] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๑] นอาจยคามึ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปจยคามึ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวาจยคามินาปจยคามึ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๒] นเสกฺขํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอเสกฺขํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเนวาเสกฺขนาเสกฺขํ[๑] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๓] นปริตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมหคฺคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปมาณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ. นเนวาเสกฺขนาเสกฺขํ

[๕๔] นปริตฺตารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมหคฺคตารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปมาณารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๕] นหีนํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมชฺฌิมํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปณีตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๖] นมิจฺฉตฺตนิยตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสมฺมตฺตนิยตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนิยตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๗] นมคฺคารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมคฺคเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นมคฺคาธิปตึ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๘] นอนุปฺปนฺนํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุปฺปาทึ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๙] นอตีตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๐] นอตีตารมฺมณํ นกุสลํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาคตารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๑] นอชฺฌตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นพหิทฺธา นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๒] นอชฺฌตฺตารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นพหิทฺธารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ. นอกุสลํ

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๖๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ ฉ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ ฉ.

นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกุสลญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีส, อารมฺมเณ นว [๑]ฯเปฯ อวิคเต ตีส.[๑] (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีส, อารมฺมเณ นว [๒]ฯเปฯ อวิคเต ตีส.[๒] (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๖๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๒-๒๑. เวทนาตฺติกาทิ

[๖๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. เหตุยา ตีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. เหตุยา ตีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. เหตุยา ตีส.

[๖๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ. เหตุยา ตีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ. เหตุยา นว.

๑-๑,๒-๒ ฉ.,เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

[๖๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุยา[๑] ตีส.

[๖๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุยา[๑] ตีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ เหตุยา ตีส.

[๗๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑,๑ ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๗๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิฆํ นอปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นหีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๗๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิฆํ นมคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนุปฺปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอุปฺปาทึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอตีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนาคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๘๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา ตีส ฯเปฯ อวิคเต ตีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๘๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ

นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ ฉ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีส, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต ตีส.

(สหชาตวาเรปิ ปจฺจยวาเรปิ นิสฺสยวาเรปิ สํสฏฺฐวาเรปิ สมฺปยุตฺตวาเรปิ ปญฺหาวาเรปิ วิตฺถาโร.)

ธมฺมปจฺจนีเย ติกติกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏกเ
ธมฺมปจฺจนีเย
ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑-๕. สเหตุกทุกาทิ

[๑] นเหตุ์ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

[๒] นเหตุ์ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

นเหตุ์ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา นว.[๒]

๒. เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓] นนเหตุ[๓] นสเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

---

[๑] ฉ.,เท. อิทำ วจนำ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

[๒] ฉ., เท. ตีณิ. [๓] สฺยา. นเหตุ.

นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม นนเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, ฯเปฯ อวิคเต จตฺตาริ.

[๔] นเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก จ นนเหตุ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก จ นนเหตุ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ นอเหตุกญฺจ นนเหตุ๎ นอเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอเหตุกญฺจ นนเหตุ๎ นอเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอเหตุกญฺจ นนเหตุ๎ นอเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก จ นนเหตุ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว.)

[๕] นเหตุ๎ นเหตุสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๖] นเหตุ๎ นเหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนเหตุ๎ นเหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ นนเหตุ๎ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๗] นเหตุ๎ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ยาว ปญฺหาวาเรปิ เอกำ.)

นนเหตุ๎ นอเหตุกญฺเจว นน จ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอเหตุโก เจว นน จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นเหตุ๎ นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นนเหตุ๎ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นน จ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นน จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นเหตุ๎ นสเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สพฺพตฺถ เอกำ.)[๑]

---

[๑] ฉ.,เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

๑. เหตุทุกं ๖. จูฬนฺตรทุกं

[๘] นเหตุๆ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปจฺจโย จ นนเหตุ นอปฺปจฺจโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นนเหตุๆ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุๆ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุๆ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปจฺจโย จ นนเหตุ นอปฺปจฺจโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุๆ นอปฺปจฺจยญฺจ นนเหตุๆ นอปฺปจฺจยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ นอปฺปจฺจยญฺจ นนเหตุๆ นอปฺปจฺจยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ นอปฺปจฺจยญฺจ นนเหตุๆ นอปฺปจฺจยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปจฺจโย จ นนเหตุ นอปฺปจฺจโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓.)

เหตุยา นว.

นเหตุๆ นอสงฺขตๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุๆ นสนิทสฺสนๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุๆ นสปฺปฏิฆๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุๆ นอปฺปฏิฆๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นรูปี ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอรูปี ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นโลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นโลกุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นเกนจิ วิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นเกนจิ[๑] วิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. เหตุทุกำ ๑๓-๑๘. อาสวโคจฺฉกทุกำ

[๙] นเหตุ๎ โนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นโนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นสาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นอนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอาสวสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอาสววิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ โนอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตำ นสาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตำ นอนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ. นนเกนจิ วิญฺเญยฺยำ

๑. เหตุทุกำ ๑๙–๕๓. สญฺโญชนาทิทุกำ

[๑๐] นเหตุ โนสญฺโญชนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ โนคนฺถำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ โนโอฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ โนโยคำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ โนนีวรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ โนปรามาสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. เหตุทุกำ ๕๔. มหนฺตรทุกำ

[๑๑] นเหตุ นสารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุ นจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ นเจตสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ นจิตฺตสมฺปยุตฺตำ[๑] ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นจิตฺตสංสฏฺฐำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ นจิตฺตสมุฏฺฐานำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ นจิตฺตสหภุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ นจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นจิตฺต-สංสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ. โนจิตฺตสมฺปยุตฺตำ

นเหตุ๎ นอชฺฌตฺติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นพาหิรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอุปาทาธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นอนุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ โนอุปาทานำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ โนกิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑. เหตุทุกำ ๘๒. ปิฏฺฐิทุกำ

[๑๒] นเหตุ๎ นทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๓] นเหตุ๎ นภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นนภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ๎ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๔] นเหตุ๎ นสวิตกฺกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นอวิตกฺกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นสวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นสปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นอปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎ นนปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ๎

นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นนสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นนอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๕] นเหตุ นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นนกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นนรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นนอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๖] นเหตุ นปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุ นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑๗] นเหตุ นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (นว.)

นเหตุ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ[๑] นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ[๒] นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรโณ จ นนเหตุ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

---

[๑] ฉ. นเหตุ
[๒] ฉ. นนเหตุ

นนเหตุ๎ นอรณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นอรณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอรณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรโณ จ นนเหตุ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ๎ นอรณญฺจ นนเหตุ๎ นอรณญฺจ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอรณญฺจ นนเหตุ๎ นอรณญฺจ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอรณญฺจ นนเหตุ๎ นอรณญฺจ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรโณ จ นนเหตุ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺต๎.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๒. สเหตุกาทิทุก๎ ๑. เหตุทุก๎

[๑๘] นสเหตุก๎ นเหตุ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุก๎ นเหตุ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุก๎ นเหตุ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นเหตุ จ นอเหตุโก นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอเหตุก๎ นเหตุ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุก๎ นเหตุ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุก๎ นเหตุ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นเหตุ จ นอเหตุโก นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ

เหตุปจฺจยา. (๓)

นสเหตุกำ นเหตุญฺจ นอเหตุกำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกำ นเหตุญฺจ นอเหตุกำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกำ นเหตุญฺจ นอเหตุกำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นเหตุ จ นอเหตุโก นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๙] นอเหตุกำ นนเหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (สพฺพตฺถ เอกำ.)

[๒๐] นเหตุสมฺปยุตฺตำ นเหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเหตุวิปฺปยุตฺตำ นนเหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๑] นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นเหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอเหตุกญฺเจว นน จ เหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นน จ เหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๒] นเหตุ นสเหตุกำ นเหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นเหตุ นอเหตุกำ นเหตุ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๗. จูฬนฺตรทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๒๓] นอปฺปจฺจยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอสงฺขตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสนิทสฺสนํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นรูปึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอรูปึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นโลกิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโลกุตฺตรํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑๔. อาสวโคจฺฉกํ ๑. เหตุทุกํ

[๒๔] โนอาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโนอาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นอาสวสมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอาสววิปฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ[๑] นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๒๐. สญฺโญชนาทิทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๒๕] โนสญฺโญชนํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๖] โนคนฺถํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๗] โนโอฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนโยคํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๘] โนนีวรณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๒๙] โนปรามาสํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๕๕. มหนฺตรทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๓๐] นสารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๑] นจิตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นเจตสิกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ. นอนาสวํ

นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นจิตฺตสํสฏฺฐํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นจิตฺตสมุฏฺฐานํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๒] นจิตฺตสหภุ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นจิตฺตานุปริวตฺตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๓] นอชฺฌตฺตํ[๑] นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นพาหิรํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

โนอุปาทา นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจฯเปฯ

[๓๔] นอุปาทินฺนํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนุปาทินฺนํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจฯเปฯ

๖๙. อุปาทานทุกาทิ ๑. เหตุทุกํ

[๓๕] โนอุปาทานํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๖] โนกิเลสํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นโนกิเลสํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจฯเปฯ

๘๓. ปิฏฺฐิทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๓๗] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย

---

[๑] ฉ. นอชฺฌตฺติกํ

ปหาตพฺพัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ โนนภาวนาย[๑] ปหาตพฺพัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๘] นสวิตกฺกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิตกฺกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสวิจารัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอวิจารัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสปฺปีติกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปฺปีติกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นปีติสหคตัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนปีติสหคตัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสุขสหคตัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนสุขสหคตัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอุเปกฺขาสหคตัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนอุเปกฺขาสหคตัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๓๙] นกามาวจรัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนกามาวจรัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นรูปาวจรัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนรูปาวจรัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๐] นอรูปาวจรัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนอรูปาวจรัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นปริยาปนฺนัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอปริยาปนฺนัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๑] นนิยฺยานิกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนิยฺยานิกัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ นนิยตัง นเหตุ ธมฺมัง ปฏิจฺจ ฯเปฯ

---

[๑] ฉ. นนภาวนาย

นอนิยตํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสอุตฺตรํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นอนุตฺตรํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๒] นสรณํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ จ นอรโณ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสรณํ นเหตุญฺจ นอรณํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุยา ปญฺจ, ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๔๓] นสรณํ นนเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นนเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑.)

เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๐๐. สรณทุกํ ๒. สเหตุกทุกาทิ

[๔๔] นสรณํ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๕] นสรณํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอเหตุกญฺเจว นน จ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นน จ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นเหตุ๎ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นเหตุ๎ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑๐๐. สรณทุกํ ๗. จูฬนฺตรทุกํ

[๔๖] นสรณํ นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอสงฺขตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.

นสรณํ นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑]นสรณํ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ[๑] ฯเปฯ

นสรณํ นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นนเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๑-๑] ฉ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๔. อาสวโคจฺฉกํ

[๔๗] นสรณํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นโนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ
นสรณํ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑๐๐. สรณทุกํ ๒๐. สญฺโญชนทุกาทิ

[๔๘] นสรณํ โนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๔๙] นสรณํ โนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ โนโอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ โนโยคํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ โนนีวรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ โนปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑๐๐. สรณทุกํ ๕๕. มหนฺตรทุกํ

[๕๐] นสรณํ นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

นสรณํ นจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นจิตฺตสංสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นจิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๑] นสรณํ นจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นจิตฺต-สංสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นพาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

๑๐๐. สรณทุกํ ๖๙. อุปาทานาทิทุกํ

[๕๒] นสรณํ โนอุปาทานํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ.

[๕๓] นสรณํ โนกิเลสं ธมฺมํ ปฏิจฺจ.

---

[๑] ฉ. เท. นอุปาทานํ

๑๐๐. สรณทุกํ ๘๓. ทสฺสนทุกาทิ

[๕๔] นสรณํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นนภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจฯเปฯ นสรณํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เปฯ นสรณํ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๕] นสรณํ นสวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๖] นสรณํ นสปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นนปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นนสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๗] นสรณํ นนอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นนกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๘] นสรณํ นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นนรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ นสรณํ นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นนอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๕๙] นสรณํ นนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

นสรณํ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ

[๖๐] นสรณํ นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นสรณํ นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนุตฺตโร จ นอรโณ นอนุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสรณํ นอนุตฺตรญฺจ นอรณํ นอนุตฺตรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร. สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ธมฺมปจฺจนีเย ทุกทุกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

ปจฺจนียปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย
ติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสเล ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. กุสเล ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. (ปญฺจ)[๑]

[๒] อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสเล ขนฺเธ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อกุสลํ ธมฺมํ

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑]

[๓] อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากาพฺยากตํ กิริยาพฺยากตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เอกํ มหาภูตํ ปฏิจฺจ ตโย มหาภูตา ฯเปฯ เทฺว มหาภูเต ปฏิจฺจ เทฺว มหาภูตา, มหาภูเต ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากาพฺยากตํ ฯเปฯ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ มหาภูตํ ฯเปฯ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. วิปากาพฺยากตํ กิริยาพฺยากตํ ฯเปฯ (สงฺขิตฺตํ.) (๓)

[๔] กุสลญฺจ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสเล ขนฺเธ จ มหาภูเต จ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปํ. กุสลญฺจ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลญฺจ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ,

อกุสลญฺจ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลญฺจ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลญฺจ อพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (จิตฺตสมุฏฺฐานรูปเมว เอตฺถ วตฺตติ. เอกูนวีสติ ปญฺหา กาตพฺพา.)

อารมฺมณปจฺจโย

[๕] กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ[๑].

อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนวีส, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกูนวีส, อนนฺตเร นว, สมนนฺตเร นว, สหชาเต เอกูนวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนวีส.

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ,

ปจฺจนียํ นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๖] อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

[๗] กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอารมฺมณปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ฉ, นอารมฺมเณ ปณฺณรส, นอธิปติยา เอกูนวีส ฯเปฯ โนวิคเต ปณฺณรส.

(ปจฺจนียํ วิตฺถาเรตพฺพํ. สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ. ปจฺจยวาเรปิ เหตุยา ฉพฺพีส, อารมฺมเณ อฏฺฐารส ฯเปฯ อวิคเต ฉพฺพีส. นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ,

๑. กุสลตฺติกำ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกำ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๘] กุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล ธมฺโม นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส[๑] จ นอพฺยากตสฺส จ[๒] ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส จ นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.[๓]

[๙] อกุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล ธมฺโม นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส จ นอพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส จ นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)[๔]

อพฺยากโต ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต ธมฺโม นกุสลสฺส จ นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)[๔]

---

[๑] ฉ. นอกุสลสฺส
[๒] ฉ. จสทฺโท ทิสฺสติ
[๓] ฉ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ,
[๔] สฺยา ปญฺจ. [๔] สฺยา ตีณิ.

[๑๐] กุสโล ธมฺโม นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (ฉ ปณฺหา.)

อกุสโล ธมฺโม นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (ฉ ปณฺหา.)

อพฺยากโต ธมฺโม นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (ฉ ปณฺหา. สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ อฏฺฐารส, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร โสฬส, สมนนฺตเร โสฬส, สหชาเต เอกูนวีส, อญฺญมญฺเญ นว, นิสฺสเย ฉพฺพีส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐารส, ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต นว, อาเสวเน นว, กมฺเม เตรส, วิปาเก ตีณิ, อาหาเร เตรส ฯเปฯ มคฺเค เตรส, สมฺปยุตฺเต นว, วิปฺปยุตฺเต ทฺวาทส ฯเปฯ อวิคเต ฉพฺพีส. (ปณฺหาวารํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๒] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺเต ขนฺเธ ปฏิจฺจ สุขเวทนา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ. ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ (มหาภูตา นตฺถิ.) สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๗)[๑]

[๑๓] ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ทุกฺขาย เวทนาย

---

[๑] สฺยา สตฺต.

สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๗)

[๑๔] อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต.)[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกวีส, อารมฺมเณ เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส.

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๑๕] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เอกวีส, นอารมฺมเณ เอกวีส ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต จุทฺทส ฯเปฯ โนวิคเต เอกวีส.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

๒. เวทนาตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑๖] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ นอทุกฺขมสุขาย[๑] เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นสุขาย

---

[๑] สฺยา. นอทุกฺขาย

เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย (๗)[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกวีส, อารมฺมเณ เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส.

(ปณฺหาวารํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๓. วิปากตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๗] วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก จ นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปณฺจ ปณฺหา.)

[๑๘] วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม

---

[๑] สฺยา. สตฺต

อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก จ นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ ปญฺหา.)

[๑๙] เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก จ นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ ปญฺหา.)

[๒๐] วิปากญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากญฺจ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. วิปากญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก จ นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑]

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

วิปากธมฺมธมฺมญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมญฺจ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก จ นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

[๒๑] วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณ-ปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. (ปญฺจ ปญฺหา.)

วิปากญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาก-ธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๒] เหตุยา เตวีส, อารมฺมเณ จุทฺทส, ฯเปฯ อวิคเต เตวีส. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา อฏฺฐารส, นอารมฺมเณ ปณฺณรส.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

๓. วิปากตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๓] วิปาโก ธมฺโม นวิปากสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นวิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นวิปากสฺส จ นวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.[๑]

[๒๔] วิปาโก ธมฺโม นวิปากสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นวิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นวิปากสฺส จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปาโก ธมฺโม นวิปากสฺส จ นวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (ฉ.)[๒]

วิปากธมฺมธมฺโม นวิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากธมฺมธมฺโม นวิปากสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากธมฺมธมฺโม นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากธมฺมธมฺโม นวิปากสฺส จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากธมฺมธมฺโม นวิปาก-ธมฺมธมฺมสฺส จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณ-

---

๑, ๒ ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ปจฺจเยน ปจฺจโย. วิปากธมฺมธมฺโม นวิปากสฺส จ นวิปากธมฺมธมฺมสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (ฉ.)

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเนวิปากนวิปากธมฺมธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๕] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ อฏฺฐารส, อธิปติยา สตฺตรส, อนนฺตเร โสฬส ฯเปฯ ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต นว, อาเสวเน ฉ, กมฺเม จุทฺทส, วิปาเก ปญฺจ, อินฺทฺริเย อฏฺฐารส ฯเปฯ วิปฺปยุตฺเต ทฺวาทส ฯเปฯ อวิคเต เตวีส.[๑] (ปญฺหาวารํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๒๖] อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺน-

---

๑ ฉ., เท. ฉพฺพีส. ๒ ฉ. นอุปาทินฺนุปาทานิโย

อนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๒]

อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๓]

อุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ

๑, ๒, ๓ ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๒๗] เหตุยา เอกูนวีส, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกาทส ฯเปฯ สหชาเต เอกูนวีส.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒๘] อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ

[๒๙] อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอุปาทินฺนุปาทานิยสฺส จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.[๑]

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอุปาทินฺนุปาทานิยสฺส จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.[๑]

อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปณฺณรส, อธิปติยา เอกาทส. (ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ เหตุปจฺจโย

[๓๑] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.

๑, ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑]

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒]

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๓]

อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก[๔] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ[๕] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก[๕] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑, ๒, ๓ ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

๔ สฺยา. นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ น

๔-๔ สฺยา. อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกญฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก

เหตุยา เอกูนวีส, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เอกูนวีส.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ. ปญฺหาวาเร น สทิสํ.)

[๓๒] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ ปณฺณรส, อธิปติยา ปณฺณรส, อนนฺตเร โสฬส ฯเปฯ ปุเรชาเต ฉ, ปจฺฉาชาเต นว, อาเสวเน อฏฺฐ, กมฺเม เตรส, วิปาเก อฏฺฐ, อาหาเร เตรส ฯเปฯ มคฺเค เตรส,[๑] วิปฺปยุตฺเต ทฺวาทส ฯเปฯ อวิคเต ฉพฺพีส.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ เหตุปจฺจโย

[๓๓] สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺก-อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร จ นอวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต จ นอวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร จ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร จ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต จ นอวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ

---

[๑] สฺยา. อยํ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ. ฉ. เท. ทิสฺสติ.

เหตุปจฺจยา. (สตฺต) [๑]

[๓๔] อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร จ นอวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต จ นอวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร จ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร จ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต จ นอวิตกฺกอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต) [๒]

อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

สวิตกฺกสวิจารญฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺตญฺจ อวิตกฺกอวิจารญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

[๑,๒] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

(สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกูนปญฺญาส, อารมฺมเณ เอกูนปญฺญาส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนปญฺญาส.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๗. ปีติตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ เหตุปจฺจโย

[๓๔] ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต จ นอุเปกฺขาสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต จ นอุเปกฺขาสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต จ นสุขสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต จ นสุขสหคโต จ นอุเปกฺขาสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สตฺต)

สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

อุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต.

ปีติสหคตญฺจ สุขสหคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา อฏฺจวีส, อารมฺมเณ จตุวีส ฯเปฯ อวิคเต อฏฺจวีส.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปณฺหาวารมฺปิ สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๘. ทสฺสนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ เหตุปจฺจโย

[๓๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปณฺจ.[๑]

ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปณฺจ.

เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกูนวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนวีส.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๙. ทสฺสนเหตุตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๗] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ฉพฺพีส ฯเปฯ อวิคเต ฉพฺพีส. (วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๑๐. อาจยคามิตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ เหตุปจฺจโย

[๓๘] อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอปจยคามี จ นเนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอาจยคามี จ นอปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.[๑]

---

[๑] ฉ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี จ นเนวาจยคามินาปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี จ นอปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี จ นอปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี จ นอปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปจยคามิญฺจ เนวาจยคามินาปจยคามิญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี จ นอปจยคามี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนวีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ เหตุปจฺจโย

[๓๙] เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเสกฺโข จ นเนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข จ นอเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข จ นเนวเสกฺขานาเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข จ นอเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข จ นอเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข จ นอเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อเสกฺขญฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺขญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข จ นอเสกฺโข จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกูนวีส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ เหตุปจฺจโย

[๔๐] ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริตฺโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริตฺโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

เหตุปจฺจยา. อปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อปฺปมาณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปริตฺโต จ นมหคฺคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตญฺจ อปฺปมาณญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปริตฺโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปริตฺตญฺจ มหคฺคตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต จ นอปฺปมาโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ปญฺจ.) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เตวีส, อารมฺมเณ จุทฺทส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๔๑] ปริตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา เอกูนวีส[๑] ฯเปฯ อวิคเต เอกูนวีส.[๑]

๑,๑ ฉ. เอกวีส

๑๔. หีนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๔๒] หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นหีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกตฺติกสทิสํ.)

เหตุยา เอกูนวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกูนวีส.

๑๕. มิจฺฉตฺตตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ เหตุปจฺจโย

[๔๓] มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสมฺมตฺต-นิยโต จ นอนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต จ นสมฺมตฺตนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต จ นอนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต จ นสมฺมตฺตนิยโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

มิจฺฉตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สมฺมตฺตนิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เอกูนวีส ฯเปฯ (สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๔๔] มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคารมฺมโณ จ นมคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคเหตุโก จ นมคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคารมฺมโณ จ นมคฺคเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคารมฺมโณ จ นมคฺคเหตุโก จ นมคฺคาธิปติ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ปญฺจตฺตึส ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจตฺตึส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

[๔๕] อุปฺปนฺโน ธมฺโม นอนุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ อารมฺมเณ นว.

๑๘. อตีตตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

[๔๖] ปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม นอตีตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว.

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๔๗] อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอตีตารมฺมโณ จ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาคตารมฺมโณ จ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอตีตารมฺมโณ จ นอนาคตารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอตีตารมฺมโณ จ นอนาคตารมฺมโณ จ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส.

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๔๘] อชฺฌตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นพหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

พหิทฺธา ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา (๑)

เหตุยา เทฺว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๔๙] อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมำ เหตุปจฺจโย

[๕๐] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ[๑] จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา

---

[๑] สฺยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๖)

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา อฏฺฐารส, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต อฏฺฐารส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๕๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นอนิทสฺสน-สปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ[๑] ธมฺโม นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๖)

---

[๑] ฉ. นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ

สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๕๒] เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ นว.

(ปญฺหาวารำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย ติกปฏฺฐานำ นิฏฺฐิตำ.

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย
ทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

๑. ปจฺจยานุโลมํ เหตุปจฺจโย

[๑] เหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา: เหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺปยุตฺตกา ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ปฏิสนฺธิกฺขเณ ฯเปฯ เหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ จ นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ จ นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุญฺจ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺจ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺจ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ จ นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๒] เหตู ธมฺโม นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตู ธมฺโม นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตู ธมฺโม นนเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตู จ นเหตู จ ธมฺมา นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๓] เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(ปญฺหาวารมฺปิ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๒. สเหตุกทุกัง ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๔] สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก จ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก จ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สเหตุกญฺจ อเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สเหตุกญฺจ อเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สเหตุกญฺจ อเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสเหตุโก จ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๕] เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๔. เหตุสเหตุกทุกๆ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๖] เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)
(สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๗] เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ ธมฺโม จ อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๖. นเหตุสเหตุกทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๘] นเหตุ์ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๗. สปฺปจฺจยทุกํ ๑. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๙] สปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา เอกํ.

[๑๐] สปฺปจฺจโย ธมฺโม นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

อปฺปจฺจโย ธมฺโม นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

(สงฺขตํ สปฺปจฺจยสทิสํ.)

๘. สนิทสฺสนทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๑] อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสโน จ นอนิทสฺสโน จ

ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)[๑]

เหตุยา ตีณิ. สพฺพตฺถ ตีณิ.[๒]

๑๐. สปฺปฏิฆทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๒] สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ จ นอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ จ นอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สปฺปฏิฆญฺจ อปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปฏิฆญฺจ อปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปฏิฆญฺจ อปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ จ นอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

---

[๑] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา น ทิสฺสติ.

[๒] ฉ., เท. วิตฺถาโร

๑๑. รูปีทุกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๓] รูปี ธมฺมำ ปฏิจฺจ นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๒. โลกิยทุกำ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๔] โลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.[๑]

โลกุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โลกุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโลกิโย[๓] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (โลกุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโลกิโย จ นโลกุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.) * (๓)

โลกิยญฺจ โลกุตฺตรญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ปญฺจ. (สพฺพตฺถ ปญฺจ.)

---

[๑] ฉ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๒] ฉ., เท. นโลกิโย

[๓] ฉ., เท. นโลกุตฺตโร. ( )* อยำ สงฺขฺยา วิจาเรตพฺพา, นโลกิยนโลกุตฺตรธมฺโม นาม นตฺถิ.

๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๕] เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย จ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]เกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

จูฬนฺตรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๔. อาสวทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๖] อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว จ นโนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

โนอาสวัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนอาสวัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. โนอาสวัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ โนอาสโว จ นโนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อาสวญฺจ โนอาสวญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวญฺจ โนอาสวญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวญฺจ โนอาสวญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ โนอาสโว จ นโนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๑๕. สาสวทุกัง ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๗] สาสวัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนาสวัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนาสวัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนาสวัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นสาสโว จ นอนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สาสวญฺจ อนาสวญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตัง.)

เหตุยา ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๘] อาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสว-สมฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสว-สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต จ นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.[๑])

๑๗. อาสวสาสวทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๙] อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวญฺเจว สาสวญฺจ

---

[๑] เท. วิตฺถาโร.

ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวญฺเจว สาสวญฺจ สาสวญฺเจว โน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๑๘. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๐] อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๑๙. อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๑] อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นโนอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

อาสวโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๐. สญฺโญชนทุกาทิ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๒] สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ โอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ โยคํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ นีวรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนนีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]

๕๐. ปรามาสทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๓] ปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (อาสวโคจฺฉกสทิสํ.)

---

[๑] เท. สงฺขิตฺตนฺติ เอตฺถนฺตเร ทิสฺสติ.

๕๕. สารมฺมณทุกํ ๑. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๒๔] สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สารมฺมณญฺจ อนารมฺมณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๕๖. จิตฺตทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๕] จิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

โนจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]จิตฺตญฺจ โนจิตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑). (สงฺขิตฺตํ. ปญฺจ.)[๑]

๕๗. เจตสิกทุกาทิ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๖] เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

[๒๗] จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

[๒๘] จิตฺตสංสฏฺฐं ธมฺมं ปฏิจฺจ นจิตฺตสංสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒๙] จิตฺตสมุฏฺฐานं ธมฺมं ปฏิจฺจ นจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๓๐] จิตฺตสหภุ ธมฺมं ปฏิจฺจ นจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ จิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมं ปฏิจฺจ นจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ จิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานं ธมฺมं ปฏิจฺจ นจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ จิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมं ปฏิจฺจ นจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ จิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมं ปฏิจฺจ นจิตฺตสංสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๓๑] อชฺฌตฺติกं ธมฺมं ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

พาหิรं ธมฺมं ปฏิจฺจ นพาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]อชฺฌตฺติกญฺจ พาหิรญฺจ ธมฺมं ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

[๓๒] อุปาทา ธมฺมं ปฏิจฺจ โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, สฺยา น ทิสฺสนฺติ.

โนอุปาทา ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]อุปาทา จ โนอุปาทา จ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)[๑]

[๓๓] อุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๒]อุปาทินฺนญฺจ อนุปาทินฺนญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๒]

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

มหนฺตรทุกำ นิฏฺฐิตำ.

---

๖๙. อุปาทานโคจฺฉกำ

[๓๔] อุปาทานำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๗๕. กิเลสโคจฺฉกำ

[๓๕] กิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑-๑, ๒-๒ ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ

[๓๖] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ

[๓๗] ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ นนภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

๑-๑ ฉ. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. สฺยา น ทิสฺสนฺติ.

ภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)[๑]

เหตุยา ปญฺจ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ

[๓๘] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา นว.

๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ

[๓๙] ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๘๗. สวิตกฺกาทิทุกํ

[๔๐] สวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา นว.

[๔๑] สวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา นว.

๘๙. สปฺปีติกาทิทุกํ

[๔๒] สปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๓] ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๔] สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๕] อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๙๓. กามาวจราทิทุกํ

[๔๖] กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๗] รูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๘] อรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]อรูปาวจรญฺจ นอรูปาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) เหตุยา ปญฺจ.[๑]

๙๖. ปริยาปนฺนทุกํ

[๔๙] ปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริยาปนฺโน[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๒] ฉ. นอปริยาปนฺโน.

อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริยาปนฺโน จ นอปริยาปนฺโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

ปริยาปนฺนญฺจ อปริยาปนฺนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ปญฺจ.

๙๗. นิยฺยานิกทุกํ

[๕๐] นิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นิยฺยานิกญฺจ อนิยฺยานิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) เหตุปจฺจยา[๑] ปญฺจ.

๙๘. นิยตทุกํ

[๕๑] นิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]นิยตญฺจ อนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) เหตุยา ปญฺจ.[๑]

๑-๑ ฉ.เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๙๙. สอุตฺตรทุกํ

[๕๒] สอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสอุตฺตโร จ นอนุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

สอุตฺตรญฺจ อนุตฺตรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) เหตุยา ปญฺจ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๕๓] สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ จ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

สรณญฺจ อรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๔๔] สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๒]อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)[๒]

นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๑๐๐. สรณทุกํ ๗. ปญฺหาวาโร

[๔๕] สรโณ ธมฺโม นสรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สรโณ ธมฺโม นอรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สรโณ ธมฺโม นสรณสฺส จ นอรณสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อรโณ ธมฺโม นสรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

[๔๖] สรโณ ธมฺโม นสรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สรโณ ธมฺโม นอรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, อธิปติยา ปญฺจ, อนนฺตเร จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต.[๓]

---

[๑] ฉ. นสรโณ.

[๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. สฺยา น ทิสฺสนฺติ. [๓] สฺยา. สตฺต.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๕๗] สรโณ ธมฺโม นสรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย.

สรโณ ธมฺโม นอรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตं.)

[๕๘] นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต, นอธิปติยา สตฺต, นอนนฺตเร สตฺต ฯเปฯ โนอวิคเต[๑] จตฺตาริ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตं.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ จตฺตาริ. (สงฺขิตฺตं.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารं, เอวं วิตฺถาเรตพฺพं.)

ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย ทุกปฏฺฐานं นิฏฺฐิตं.

---

[๑] สฺยา. โนวิคเต.

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย
ทุกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

๑. กุสลปทํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๑] เหตุ์ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ์ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ[๑] นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ์ กุสลญฺจ นเหตุ์ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (จิตฺตสมุฏฺฐานเมว อารมฺมณํ นตฺถิ.)

เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ นิสฺสยวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๒] เหตุ์ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เหตุ์ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา., เท. นเหตุ

นเหตุ กุสโล ธมฺโม นนเหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา นเหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

[๓] เหตุยา เอกำ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

(ปณฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

๒. อกุสลปทำ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๔] เหตุๆ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นเหตุๆ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

เหตุๆ อกุสลญฺจ นเหตุๆ อกุสลญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ นิสฺสยวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๕] เหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เหตุ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ อกุสโล ธมฺโม นนเหตุสฺส นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

เหตุ อกุสโล จ นเหตุ อกุสโล จ ธมฺมา นเหตุสฺส นอกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖] เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

๓. อพฺยากตปทํ ๓. ปจฺจยวาโร

[๗] นเหตุ๋ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ[๑] นนเหตุ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒]

เหตุยา ตีณิ,

[๓]อธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.[๓]

(นิสฺสยวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๑. เหตุทุกํ ๒. เวทนาตฺติกํ

[๘] เหตุ๋ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๋ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

---

[๑] ฉ.,เท. ปจฺจยา.
[๒] ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[๓-๓] ฉ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๑]เหตุ๋ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ๋ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

[๙] เหตุ๋ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

[๑๐] เหตุ๋ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา ตีณิ. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑. เหตุทุกำ ๓. วิปากตฺติกำ

[๑๑] เหตุ๋ วิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๋ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๋ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นเนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๑. เหตุทุกํ ๔. อุปาทินฺนตฺติกํ

[๑๒] เหตุๆ อุปาทินฺนุปาทานิยๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๒]

[๓]เหตุๆ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๓]

๑. เหตุทุกํ ๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ

[๑๓] เหตุๆ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ[๔] นนเหตุ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุๆ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ. นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย.

[๒] ฉ. อยๆ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๓-๓] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยๆ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๔] ฉ. ปจฺจยา.

๑. เหตุทุกำ ๖. วิตกฺกตฺติกำ

[๑๔] เหตุ๋ สวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๋ อวิตกฺกวิจารมตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๋ อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกำ ๗. ปีติตฺติกำ

[๑๕] เหตุ๋ ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๋ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๋ อุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกำ ๘. ทสฺสนตฺติกำ

[๑๖] เหตุ๋ ทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๋ ภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ[๑] นนเหตุ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๙. ทสฺสนเหตุตฺติกं

[๑๗] เหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกๆ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๎ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกๆ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๎ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกๆ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

๑. เหตุทุกं ๑๐. อาจยคามิตฺติกं

[๑๘] เหตุ๎ อาจยคามึ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นอาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๎ อปจยคามึ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ. ปจฺจยา. เอวมุปริปิ.

นเหตุ๎ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นเนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๑๑. เสกฺขตฺติกं

[๑๙] เหตุ๎ เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๎ อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นเนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๑๒. ปริตฺตตฺติกं

[๒๐] นเหตุ๎ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

เหตุ๎ มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๎ อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกं

[๒๑] เหตุ๎ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

เหตุๆ มหคฺคตารมฺมณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นมหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

เหตุๆ อปฺปมาณารมฺมณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกๆ ๑๔. หีนตฺติกๆ

[๒๒] เหตุๆ หีนๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นหีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ มชฺฌิมๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นนเหตุ นมชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุๆ ปณีตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกๆ ๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกๆ

[๒๓] เหตุๆ มิจฺฉตฺตนิยตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

เหตุๆ สมฺมตฺตนิยตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นสมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

นเหตุๆ อนิยตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกำ ๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกำ

[๒๔] เหตุ์ มคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นมคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

เหตุ์ มคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นมคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.)

เหตุ์ มคฺคาธิปตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นมคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกำ ๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกำ

[๒๕] เหตุ อนุปฺปนฺโน ธมฺโม นเหตุสฺส นอนุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ นว, อธิปติยา อุปนิสฺสเย นว.

เหตุ อุปฺปาที ธมฺโม นเหตุสฺส นอุปฺปาทิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ นว.

๑. เหตุทุกำ ๑๘. อตีตตฺติกำ

[๒๖] เหตุ อตีโต ธมฺโม นเหตุสฺส นอตีตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ นว.

เหตุ อนาคโต ธมฺโม นเหตุสฺส นอนาคตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ นว.

๑. เหตุทุกํ ๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ

[๒๗] เหตุๆ อตีตารมฺมณํ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุๆ อนาคตารมฺมณํ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุๆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๒๐. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ

[๒๘] เหตุๆ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอชฺฌตฺตา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุๆ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๒๑. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๒๙] นเหตุ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นนเหตุสฺส นสนิทสฺสน-สปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ นเหตุ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นเหตุสฺส นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ นนเหตุสฺส นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑] อวิคเต ตีณิ.

---

๑ ฉ. เอตฺถนฺตเร อารมฺมเณ ตีณิ อธิปติยา อุปนิสฺสาย ปุเรชาเต อตฺถิยาติ ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

นเหตุ๎ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ.

เหตุ๎ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ นเหตุ๎ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๓) เหตุยา ตีณิ.

๒. สเหตุกทุกกำ ๑. กุสลตฺติกกำ

[๓๐] สเหตุกำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

สเหตุกำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อเหตุกำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปจฺจยา นอเหตุโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกกำ ๑. กุสลตฺติกกำ

[๓๑] เหตุสมฺปยุตฺตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

เหตุสมฺปยุตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุวิปฺปยุตฺตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปจฺจยา นเหตุวิปฺปยุตฺโต นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๔. เหตุสเหตุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๒] เหตู เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส จ นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตู เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม นอเหตุกสฺส เจว นน จ เหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตู เจว สเหตุโก จ กุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส จ นกุสลสฺส จ นอเหตุกสฺส เจว นน จ เหตุสฺส นกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

สเหตุโก เจว น จ เหตู กุสโล ธมฺโม นอเหตุกสฺส เจว นน จ เหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สเหตุโก เจว น จ เหตู กุสโล ธมฺโม[๑] นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส จ นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๒]สเหตุโก เจว น จ เหตู กุสโล ธมฺโม[๒] นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส จ นกุสลสฺส จ นอเหตุกสฺส เจว นน จ เหตุสฺส นกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

เหตู เจว สเหตุโก กุสโล จ สเหตุโก เจว น จ เหตู กุสโล จ ธมฺมา นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. [๓]เหตู เจว สเหตุโก กุสโล จ สเหตุโก เจว น จ เหตู กุสโล จ ธมฺมา[๓] นอเหตุกสฺส เจว นน จ เหตุสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตู เจว สเหตุโก กุสโล จ สเหตุโก เจว น จ เหตู กุสโล จ ธมฺมา นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส นกุสลสฺส จ นอเหตุกสฺส เจว นน เหตุสฺส นกุสลสฺส

๑,๒-๒ ฉ. เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๓-๓ ฉ.,เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. ทิสฺสนฺติ.

จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

อารมฺมเณ นว.

[๓๓] เหตุ เจว สเหตุโก จ อกุสโล ธมฺโม นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส จ นอกุสลสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (เอเตน อุปาเยน นว ปญฺหา กาตพฺพา.)

[๓๔] เหตุ เจว สเหตุโก จ อพฺยากโต ธมฺโม นเหตุสฺส เจว นอเหตุกสฺส จ นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (นว ปญฺหา กาตพฺพา.)

(เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ[๑] เหตุสเหตุกทุกสทิสํ.[๑] สงฺขิตฺตํ. นว ปญฺหา.)

๖. นเหตุสเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๕] นเหตุ๎ สเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.[๒]

นเหตุ๎ สเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นสเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.[๓]

นเหตุ๎ อเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.[๔]

เหตุโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

[๑-๑] สี., สฺยา. เหตุเจวสเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ เหตุเจวสเหตุกทุกสทิสํ.
[๒,๓,๔] ฉ.,เท. อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. ทิสฺสนฺติ.

๗. สปฺปจฺจยทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๖] สปฺปจฺจยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปจฺจโย นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๑]

สปฺปจฺจยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปจฺจโย นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๒]

สปฺปจฺจยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปจฺจโย นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๓]

(สงฺขิตฺตํ สปฺปจฺจยสทิสํ.)

๙. สนิทสฺสนทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๗] อนิทสฺสนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๔] (อกุสลํ กุสลสทิสํ.)

อนิทสฺสนํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสโน นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๕]

อปฺปฏิฆํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๖]

อปฺปฏิฆํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๗]

อพฺยากเต เอกํ.[๘]

๑-๘ ฉ. เท. อิเม สงฺขฺยาวารา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๑๑. รูปีทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๓๘] อรูปี กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอรูปี นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.[๑]

อรูปี อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอรูปี นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

รูปี อพฺยากตำ ธมฺมำ ปจฺจยา นรูปี นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.[๒]

๑๒. โลกิยทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๓๙] โลกิยำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๓]

โลกิยำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.[๔]

โลกิยำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปจฺจยา นโลกิโย นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๕]

๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๐] เกนจิ วิญฺเญยฺยำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.[๖]

เกนจิ วิญฺเญยฺยำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.[๗]

๑-๗ ฉ. เท. อิเม สงฺขฺยาวารา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

เกนจิ วิญฺเญยฺยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นเกนจิ วิญฺเญยฺโย นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.[๑]

จูฬนฺตรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑๔. อาสวทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๑] โนอาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอาสโว นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๒]

อาสวํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอาสโว นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๓]

โนอาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นโนอาสโว นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๔]

๑๕. สาสวทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๒] สาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๕]

สาสวํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๖]

สาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสาสโว นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๗]

๑-๗ ฉ. เท. อิเม สงฺขฺยาวารา ทิสฺสนฺติ. สฺยา. น ทิสฺสนฺติ.

๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๓] อาสววิปฺปยุตฺตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

อาสวสมฺปยุตฺตำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อาสววิปฺปยุตฺตำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปจฺจยา นอาสวสมฺปยุตฺโต นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑๗. อาสวสาสวทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๔] สาสวญฺเจว โน จ อาสวำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

อาสวญฺเจว สาสวญฺจ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอาสโว เจว นอนาสโว จ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

สาสวญฺเจว โน จ อาสวำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

(อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกำ อาสวสาสวทุกสทิสำ.)

๑๙. อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๕] อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๑]

อาสวโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๒๐. สญฺโญชนาทิทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๖] โนสญฺโญชนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ โนคนฺถํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ โนโอฆํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโอโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ โนโยคํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโยโค นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

เหตุปจฺจยา ฯเปฯ โนนีวรณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนนีวรโณ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ โนปรามาสํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

๕๕. สารมฺมณทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๗] สารมฺมณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๑]

สารมฺมณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๒]อนารมฺมณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๒]

๕๖. จิตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๘] จิตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

จิตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

โนจิตฺตํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นโนจิตฺโต นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๕๗. เจตสิกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๙] เจตสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเจตสิโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เจตสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเจตสิโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อเจตสิกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเจตสิโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๕๘. จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๐] จิตฺตสมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

จิตฺตสมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว ปจฺจยวเสน.)

๕๙. จิตฺตสංสฏฺฐทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๑] จิตฺตสංสฏฺฐํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสංสฏฺโฐ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

จิตฺตสංสฏฺฐํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสංสฏฺโฐ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว ปจฺจยวเสน.)

๖๐. จิตฺตสมุฏฺฐานทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๒] จิตฺตสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนจิตฺตสมุฏฺฐาโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

จิตฺตสมุฏฺฐานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนจิตฺตสมุฏฺฐาโน นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว ปจฺจยวเสน.)

๖๑. จิตฺตสหภูทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๓] จิตฺตสหภุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสหภู นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

จิตฺตสหภุ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสหภู นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว ปจฺจยวเสน.)

๖๒. จิตฺตานุปริวตฺติทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๔] จิตฺตานุปริวตฺตี กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตานุปริวตฺตี นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

จิตฺตานุปริวตฺตี อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตานุปริวตฺตี นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว ปจฺจยวเสน.)

๖๓. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๕] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐาโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑]จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว ปจฺจยวเสน.)

๖๔. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภูทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๖] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๒] เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว ปจฺจยวเสน.)

๖๕. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๗] จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒]จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานานุปริวตฺตี นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๒] (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๖๖. อชฺฌตฺติกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๘] อชฺฌตฺติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พาหิรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]อชฺฌตฺติกํ กุสลญฺจ พาหิรํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑] (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

อชฺฌตฺติกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พาหิรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๒]อชฺฌตฺติกํ อกุสลญฺจ พาหิรํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๒] (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

๖๗. อุปาทาทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๕๙] โนอุปาทา กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอุปาทา นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

โนอุปาทา อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอุปาทา นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ เอกํเยว.)

๖๘. อุปาทินฺนทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๐] อนุปาทินฺนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

อนุปาทินฺนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (อพฺยากตมูลํ เอกเมว.)

มหนฺตรทุกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๖๙. ทุวิโคจฺฉกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๑] โนอุปาทานํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อุปาทานํ[๑] อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

โนกิเลสํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๒] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๒]นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๒] เทฺว.

---

[๑] สฺยา. โนอุปาทานํ [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๓] นภาวนาย ปหาตพฺพํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นภาวนาย ปหาตพฺพํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนภาวนาย ปหาตพฺโพ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๔] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

(อพฺยากตวาเร สพฺพตฺถ ปจฺจยวเสน คเณตพฺพํ.)

๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๕] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ เทฺว.)

๘๗. สวิตกฺกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๖] สวิตกฺกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

สวิตกฺกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

๘๘. สวิจารทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๗] สวิจารํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิจาโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

สวิจารํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิจาโร นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

๘๙. สปฺปีติกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๘] สปฺปีติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปีติกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก[๑]

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปีติกํ[๑] กุสลญฺจ อปฺปีติกํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

สปฺปีติกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปฺปีติกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สปฺปีติกํ อกุสลญฺจ อปฺปีติกํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

๙๐. ปีติสหคตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๖๙] ปีติสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

ปีติสหคตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.

๙๑. สุขสหคตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๗๐] สุขสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขสหคตํ กุสลญฺจ นสุขสหคตํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

สุขสหคตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขสหคตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขสหคตํ อกุสลญฺจ นสุขสหคตํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

๙๒. อุเปกฺขาสหคตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๗๑] อุเปกฺขาสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุเปกฺขาสหคตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]อุเปกฺขาสหคตํ กุสลญฺจ นอุเปกฺขาสหคตํ กุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] ตีณิ.

อุเปกฺขาสหคตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุเปกฺขาสหคตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุเปกฺขาสหคตํ อกุสลญฺจ นอุเปกฺขาสหคตํ อกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (อพฺยากตมูลํ ตีณิเยว.)

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๙๓. กามาวจรทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๗๒] กามาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนกามาวจโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกามาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนกามาวจโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

กามาวจรำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนกามาวจโร นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ. (อพฺยากตมูลำ เทฺว.)

๙๔. รูปาวจรทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๗๓] รูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นรูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นรูปาวจรำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ. (อพฺยากตมูลำ เทฺว.)

๙๕. อรูปาวจรทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๗๔] อรูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นอรูปาวจรำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นอรูปาวจรำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ. (อพฺยากตมูลำ เทฺว.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๙๖. ปริยาปนฺนทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๗๕] ปริยาปนฺนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปริยาปนฺโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อปริยาปนฺนํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปริยาปนฺโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

ปริยาปนฺนํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปริยาปนฺโน นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (อพฺยากตมูลํ เทฺว.)

๙๗. นิยฺยานิกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๗๖] นิยฺยานิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิยฺยานิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

อนิยฺยานิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยฺยานิโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (อพฺยากตมูลํ เทฺว.)

๙๘. นิยตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๗๗] นิยตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิยตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นิยตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิยตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนิยโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว. (อพฺยากตมูลํ เทฺว.)

๙๙. สอุตฺตรทุกं ๑. กุสลตฺติกं

[๗๘] สอุตฺตรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุตฺตโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนุตฺตรํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุตฺตโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

สอุตฺตรํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุตฺตโร นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (อพฺยากตมูลํ เทฺว.)

๑๐๐. สรณทุกं ๑. กุสลตฺติกं

[๗๙] อรณํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

สรณํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อรณํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว. (สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๘๐] อรโณ อพฺยากโต ธมฺโม นอรณสฺส นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อรโณ อพฺยากโต ธมฺโม นสรณสฺส นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกํ ๒. เวทนาตฺติกํ

[๘๑] สรณํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สรณํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สรณํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอรโณ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อรณํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) เหตุยา จตฺตาริ.

[๘๒] สรณํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ตีณิ.

สรณํ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต จตฺตาริ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๓. วิปากตฺติกํ

[๘๓] อรณํ วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

สรณํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อรณํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

อรณํ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑๐๐. สรณทุกं ๔. อุปาทินฺนตฺติกं

[๘๔] อรณํ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอุปาทินฺนุ-ปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

อรณํ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑๐๐. สรณทุกं ๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกं

[๘๕] สรณํ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

อรณํ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ[๑] นอสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อรณํ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

อรณํ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑๐๐. สรณทุกं ๖. วิตกฺกตฺติกं

[๘๖] สรณํ สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสวิตกฺก-สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. นสรโณ.

อรณํ สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

[๘๗] สรณํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอวิตกฺก-วิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา จตฺตาริ.

[๑]อรณํ อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.[๑]

๑๐๐. สรณทุกํ ๗. ปีติตฺติกํ

[๘๘] สรณํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ[๒] นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

สรณํ สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อรณํ สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

สรณํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา จตฺตาริ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.
[๒] ฉ., เท. นอรโณ.

๑๐๐. สรณทุกं ๘. ทสฺสนตฺติกं

[๘๙] สรณํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

สรณํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

อรณํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอรโณ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑๐๐. สรณทุกं ๙. ทสฺสนเหตุตฺติกं

[๙๐] สรณํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

สรณํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

อรณํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑๐๐. สรณทุกं ๑๐. อาจยคามิตฺติกं

[๙๑] สรณํ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอาจยคามึ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

อรณํ อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นเนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๑. เสกฺขตฺติกํ

[๙๒] อรณํ เสกฺขึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ อเสกฺขึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ เนวเสกฺขานาเสกฺขึ ธมฺมํ ปจฺจยา นสรโณ นเนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๒. ปริตฺตตฺติกํ

[๙๓] อรณํ ปริตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ มหคฺคตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ อปฺปมาณึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา เหตุยา เอกํ.

๑๐๐. สรณทุกं ๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกं

[๙๔] สรณํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]อรณํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] เทฺว.

สรณํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นมหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๒]อรณํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นมหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๒] เทฺว.

อรณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอปฺปมาณา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๐๐. สรณทุกं ๑๔. นหีนตฺติกं

[๙๕] สรณํ หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นหีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอรโณ[๓] นมชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๔]อรณํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสรโณ นมชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๔] เทฺว.

อรณํ ปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๐๐. สรณทุกं ๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกं

[๙๖] สรณํ มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๑-๑,๒-๒,๔-๔] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ. [๓] สฺยา. นสรโณ.

อรณํ สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณ[๑] อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสรโณ[๒] นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อรณํ อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสรโณ นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๒] เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ

[๙๗] อรณํ มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นมคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ มคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นมคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ มคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นมคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ

[๙๘] สรโณ อนุปฺปนฺโน ธมฺโม นสรณสฺส นอนุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ จตฺตาริ.

---

[๑] ฉ.,เท. อรณํ.
[๒] ฉ.,เท. นอรโณ.
[๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

อรโณ อุปฺปาที ธมฺโม นอรณสฺส นอุปฺปาทิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อรโณ อุปฺปาที ธมฺโม นสรณสฺส นอุปฺปาทิสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกं ๑๘. อตีตตฺติกं

[๙๙] สรโณ อตีโต ธมฺโม นสรณสฺส นอตีตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ จตฺตาริ. (อนาคโต อตีตสทิโส.)

๑๐๐. สรณทุกं ๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกं

[๑๐๐] สรณํ อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]อรณํ อตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] เทฺว.

สรณํ อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๒]อรณํ อนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๒] เทฺว.

สรณํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๓]อรณํ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๓] เทฺว.

๑-๑ - ๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ

[๑๐๑] สรณํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อรณํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

สรณํ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]อรณํ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๑๐๒] สรณ[๒] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เอกํ.)

สรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ อรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๑๐๓] อรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (๑)

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ. [๒] ฉ., เท. อรณํ.

สรณํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา.

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๑๐๔] สรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสรณสฺส นอนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

อรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสรณสฺส นอนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เหตุยา เทฺว, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๑๐๕] สรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม นสรณสฺส นอนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. กมฺมปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ โนอวิคเต ตีณิ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารํ, เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย ทุกติกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย
ติกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๑] กุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล[๑] นเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ

---

[๑] ฉ.,เท. นกุสโล.

เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ จ นอกุสโล นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ.) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส.

ปจฺจนียํ นอารมฺมณปจฺจโย

[๒] กุสลํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา เตรส ฯเปฯ นวิปฺปยุตฺเต นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓] กุสโล เหตุ ธมฺโม นกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม นอกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม นอพฺยากตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม นอกุสลสฺส นเหตุสฺส จ นอพฺยากตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล เหตุ ธมฺโม นกุสลสฺส นเหตุสฺส จ นอกุสลสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๕)

อกุสโล เหตุ ธมฺโม นอกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม นกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

กุสโล เหตุ ธมฺโม นกุสลสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณ-ปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

[๔] เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ อฏฺฐารส ฯเปฯ อวิคเต เตรส. (ปญฺหาวารํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๕] กุสลํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ นเหตุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สพฺพตฺถ นว.)

๑. กุสลตฺติกํ ๒. สเหตุกทุกํ

๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุปจฺจโย

[๖] กุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก จ นอกุสโล นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สเหตุกํ ธมฺมํ

ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก จ นอกุสโล นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสเหตุโก จ นอกุสโล นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เอกาทส.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๗] กุสโล สเหตุโก ธมฺโม นกุสลสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล สเหตุโก ธมฺโม นอกุสลสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล สเหตุโก ธมฺโม นกุสลสฺส นสเหตุกสฺส จ นอกุสลสฺส นสเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม นอกุสลสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม นกุสลสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม นกุสลสฺส นสเหตุกสฺส จ นอกุสลสฺส นสเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม นกุสลสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม นอกุสลสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม นกุสลสฺส นสเหตุกสฺส จ นอกุสลสฺส นสเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘] เหตุยา นว, อารมฺมเณ ปณฺณรส ฯเปฯ อวิคเต เอกาทส.

[๙] อกุสลํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก จ นอพฺยากโต นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก จ นอกุสโล นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุยา ฉ, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ

[๑๐] กุสลํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สเหตุกทุกสทิสํ.)

๑. กุสลตฺติกํ ๔. เหตุสเหตุกทุกํ

[๑๑] กุสลํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอพฺยากโต นเหตุ เจว

นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อกุสลํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๓)

อพฺยากตํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอกุสโล นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา นว.

[๑๒] กุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ นอพฺยากโต นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ นอพฺยากโต นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ นอกุสโล นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.[๑]

๑. กุสลตฺติกํ ๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ

[๑๓] กุสลๆ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลๆ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลๆ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (อกุสลๆ ตีณิ กาตพฺพๆ. อพฺยากตๆ ตีณิ กาตพฺพๆ.)

เหตุยา นว.

[๑๔] กุสลๆ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลๆ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

---

[๑] ฉ.,เท. อยๆ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

เหตุปจฺจยา. กุสลํ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ นอพฺยากโต นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. ตีณิ. อพฺยากตํ. ตีณิ. เหตุยา[๑] นว.

๑. กุสลตฺติกํ ๖. เหตุสเหตุกทุกํ

[๑๕] กุสลํ นเหตุ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ นเหตุ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ นเหตุ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ นสเหตุโก จ นอกุสโล นเหตุ นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๒]อกุสลํ นเหตุ สเหตุกํ. ตีณิ.[๒]

[๓]อพฺยากตํ นเหตุ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล ฯเปฯ นอกุสโล ฯเปฯ นกุสโล นเหตุ นสเหตุโก จ นอกุสโล นเหตุ นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)[๓]

[๑๖] อพฺยากตํ นเหตุ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ นเหตุ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ นเหตุ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเหตุ

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ., เอวมุปริปิ.
[๒-๒,๓-๓] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

นอเหตุโก จ นอกุสโล นเหตุ นอเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

เหตุโคจฺฉกํ นิฏฺฐิตํ.

---

๑. กุสลตฺติกํ ๗. สปฺปจฺจยทุกํ

[๑๗] อพฺยากโต อปฺปจฺจโย ธมฺโม นอพฺยากตสฺส นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อปฺปจฺจโย ธมฺโม นกุสลสฺส นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อปฺปจฺจโย ธมฺโม นอกุสลสฺส นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อปฺปจฺจโย ธมฺโม นอกุสลสฺส นอปฺปจฺจยสฺส จ นอพฺยากตสฺส นอปฺปจฺจยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต อปฺปจฺจโย ธมฺโม นกุสลสฺส นอปฺปจฺจยสฺส จ นอกุสลสฺส นอปฺปจฺจยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

อารมฺมเณ ปญฺจ. (อสงฺขตํ อปฺปจฺจยสทิสํ.)

๑. กุสลตฺติกํ ๙. สนิทสฺสนทุกํ

[๑๘] อพฺยากโต สนิทสฺสโน ธมฺโม นอพฺยากตสฺส นสนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อพฺยากโต สนิทสฺสโน ธมฺโม นกุสลสฺส นสนิทสฺสนสฺส ฯเปฯ (ฉ ปญฺหา กาตพฺพา.)

กุสลํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล[๑] นอนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสเลน ตีณิเยว. อพฺยากเตน ตีณิเยว.

---

[๑] ฉ.,เท. นกุสโล.

เหตุยา นว.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๐. สปฺปฏิฆทุกำ

[๑๙] อพฺยากตำ สปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ สปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ สปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

กุสลำ อปฺปฏิเฆน ตีณิ. อกุสลำ อปฺปฏิเฆน ตีณิ. อพฺยากตำ อปฺปฏิเฆน ตีณิ. กุสลำ อปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตำ อปฺปฏิฆญฺจ ตีณิ. อกุสลำ อปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตำ อปฺปฏิฆญฺจ ตีณิ. เหตุยา ปณฺณรส.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๑. รูปีทุกำ

[๒๐] อพฺยากตำ รูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ รูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ รูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นรูปี จ นอกุสโล นรูปี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

กุสลำ อรูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ตีณิ. อกุสลำ อรูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ตีณิ. อพฺยากตำ อรูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ตีณิ. เหตุยา นว.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๒. โลกิยทุกำ

[๒๑] อพฺยากตำ โลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นโลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ โลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นโลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ โลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อพฺยากตํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโลกิโย จ นอพฺยากโต นโลกิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโลกิโย จ นอกุสโล นโลกิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ. เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

กุสลํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโลกุตฺตโร จ นอกุสโล นโลกุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโลกุตฺตโร จ นอกุสโล นโลกุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ

[๒๒] กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา เอกูนวีสติ.

[๒๓] กุสลํ เกนจิ นวิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเกนจิ นวิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เกนจิ นวิญฺเญยฺยํ

ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเกนจิ นวิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ เกนจิ นวิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเกนจิ นวิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)

(เอเตน อุปาเยน เกนจิ นวิญฺเญยฺเย เอกูนวีสติ ปญฺหา กาตพฺพา.)

๑. กุสลตฺติกำ ๑๔. อาสวโคจฺฉกำ

[๒๔] อกุสลำ อาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอาสโว ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอาสโว ธมฺโม ฯเปฯ นอพฺยากโต นอาสโว ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอาสโว จ นอพฺยากโต นอาสโว จ ธมฺมา ฯเปฯ นกุสโล นอาสโว จ นอกุสโล นอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. [๑]เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.[๑]

อกุสลำ โนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๒]อกุสลำ โนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ[๒] นอพฺยากโต นโนอาสโว ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นโนอาสโว จ นอพฺยากโต นโนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

[๒๕] อพฺยากตำ สาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (โลกิยทุกสทิสำ.)

[๒๖] อกุสลำ อาสวสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอาสว-สมฺปยุตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ นอกุสโล นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ นอพฺยากโต นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอาสวสมฺปยุตฺโต

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

จ นอพฺยากโต นอาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา ฯเปฯ นกุสโล นอาสวสมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นอาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

อกุสลํ อาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ นอพฺยากโต นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๗] อกุสลํ อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม ฯเปฯ นอพฺยากโต นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอาสโว เจว นอนาสโว จ นอพฺยากโต นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺมา ฯเปฯ นกุสโล นอาสโว เจว นอนาสโว จ นอกุสโล นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

อกุสลํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล[๑] นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม ฯเปฯ นอพฺยากโต นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว นอพฺยากโต นอนาสโว เจว นโน อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๘] อกุสลํ อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม ฯเปฯ นอพฺยากโต นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม ฯเปฯ นกุสโล นอาสโว

---

[๑] ฉ. นกุสโล.

เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อกุสลํ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม ฯเปฯ นอพฺยากโต นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม เปฯ นกุสโล นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโนอาสโว จ นอพฺยากโต นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๙] อพฺยากตํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ (โลกิยทุกสทิสํ.)

๑. กุสลตฺติกํ ๒๐. ฉโคจฺฉกทุกํ

[๓๐] อกุสลํ สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ฯเปฯ คนฺถํ ฯเปฯ โอฆํ ฯเปฯ โยคํ ฯเปฯ นีวรณํ ฯเปฯ ปรามาสํ. (สงฺขิตฺตํ.)

๑. กุสลตฺติกํ ๕๕. สารมฺมณทุกํ

[๓๑] กุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสารมฺมโณ จ นอกุสโล[๑] นสารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. นกุสโล.

อกุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสารมฺมโณ จ นอกุสโล นสารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุยา นว.

[๓๒] อพฺยากตํ อนารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา นกุสโล นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อนารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอกุสโล นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อนารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา นกุสโล นอนารมฺมโณ จ นอกุสโล นอนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกํ ๕๖. จิตฺตทุกํ

[๓๓] กุสลํ จิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล[๑] นจิตฺโต จ นอพฺยากโต นจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ

---

[๑] สฺยา. นกุสโล.

เหตุปจฺจยา. กุสลำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺโต จ นอกุสโล นจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล[๑] นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล[๒] นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺโต จ นอพฺยากโต นจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา อกุสลำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล[๓] นจิตฺโต จ นอกุสโล นจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺโต จ นอกุสโล นจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา เตรส.

[๓๔] กุสลำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโนจิตฺโต จ นอพฺยากโต นโนจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลำ โนจิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต

---

[๑] สฺยา. นกุสโล. [๒] สฺยา. นอกุสโล. [๓] สฺยา. นอกุสโล.

นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ โนจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนจิตฺโต จ นอพฺยากโต นโนจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตานิ ตีณิ. เหตุยา นว.

๑. กุสลตฺติกํ ๕๗. เจตสิกทุกํ

[๓๕] กุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเจตสิโก จ นอพฺยากโต นเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเจตสิโก จ นอกุสโล นเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเจตสิโก จ นอพฺยากโต นเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเจตสิโก จ นอกุสโล นเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเจตสิโก จ นอกุสโล นเจตสิโก จ ธมฺมา

อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุยา เตรส. อเจตสิกานิ[๑] นว.

๑. กุสลตฺติกํ ๕๘. จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ

[๓๖] กุสลํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เตรส. จิตฺตวิปฺปยุตฺเต ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. อเจตสิเก. เท. อเจตสิโก.

๑. กุสลตฺติกํ ๕๙. จิตฺตสํสฏฺฐทุกํ

[๓๗] กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ นอพฺยากโต นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ นอกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ นอพฺยากโต นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ นอกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ จิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ นอกุสโล นจิตฺตสํสฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา เตรส.

๑. กุสลตฺติกํ ๖๐. จิตฺตสมุฏฺฐานทุกํ

[๓๘] กุสลํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสมุฏฺฐาโน จ นอพฺยากโต นจิตฺตสมุฏฺฐาโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล[๑] นจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสมุฏฺฐาโน จ นอพฺยากโต นจิตฺตสมุฏฺฐาโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

[๓๙] กุสลํ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนจิตฺต-สมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโนจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนจิตฺต-สมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา เตรส ฯเปฯ อวิคเต เตรส.

---

[๑] ฉ. นกุสโล.

๑. กุสลตฺติกํ ๖๑. จิตฺตสหภูทุกํ

[๔๐] กุสลํ จิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ จิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ จิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา เตรส ฯเปฯ อวิคเต เตรส.

[๔๑] กุสลํ โนจิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ โนจิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นโนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ โนจิตฺตสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เตรส ฯเปฯ อวิคเต เตรส.

๑. กุสลตฺติกํ ๖๒. จิตฺตานุปริวตฺติทุกาทิ

[๔๒] กุสลํ จิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา เตรส.

กุสลํ[๑] โนจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา เตรส. (เอเต สงขิตฺตา ทุกตฺตยํ จิตฺตทุกสทิสํ.)

---

[๑] สฺยา. อกุสลํ.

๑. กุสลตฺติกำ ๖๖. อชฺฌตฺติกทุกำ

[๔๓] กุสลำ อชฺฌตฺติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ. (สงฺขิตฺตำ. จิตฺตทุกสทิสำ.)

กุสลำ พาหิรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นพาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๔๔] อพฺยากตำ อุปาทา ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

กุสลำ โนอุปาทา ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นโนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๔๕] อพฺยากตำ อุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอุปาทินฺโน จ นอกุสโล นอุปาทินฺโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกำ ๖๙. อุปาทานทุกาทิ

[๔๖] อกุสลำ อุปาทานำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล โนอุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อกุสลำ กิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

๑. กุสลตฺติกำ ๘๓. ปิฏฺฐิทุกำ

[๔๗] อกุสลำ ทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลำ

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ นอกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต[๑] นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล[๒] นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ นอพฺยากโต นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๘] อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ นอกุสโล นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต[๑] นนภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๙] อกุสลํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. นกุสโล. [๒] สฺยา. นอพฺยากโต.

อกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ นนทสฺสเนน[๑] ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๐] อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อกุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒](อพฺยากตํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.)[๒]

[๕๑] กุสลํ สวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

กุสลํ อวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๒] กุสลํ สวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

---

[๑] ฉ. นทสฺสเนน. [๒-๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

กุสลํ อวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๓] กุสลํ สปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

กุสลํ อปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๔] กุสลํ ปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

กุสลํ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นนปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๕] กุสลํ สุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

กุสลํ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นนสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๖] กุสลํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอุเปกฺขา-สหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

กุสลํ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๗] อพฺยากตํ กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

กุสลํ นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๕๘] กุสลํ รูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อพฺยากตํ นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๙] กุสลํ อรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อพฺยากตํ นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นนอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๖๐] อพฺยากตํ ปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

กุสลํ อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๖๑] กุสลํ นิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ อนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นอนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๒] กุสลํ นิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อพฺยากตํ อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอพฺยากโต นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๖๓] อพฺยากตํ สอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นสอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

กุสลํ อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๖๔] อกุสลํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ สรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสรโณ จ นอกุสโล นสรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอรโณ จ นอพฺยากโต นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๖๕] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ สตฺต ปญฺหา.

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต ปญฺหา.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

เหตุปจฺจยา. สตฺต ปญฺหา. เหตุยา เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส. (สพฺพตฺถ เอกวีส.)

[๖๖] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นนเหตุ จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

๓. วิปากตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

[๖๗] วิปากำ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นวิปาโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากำ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากำ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากำ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ นเนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. วิปากำ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นวิปาโก นเหตุ จ นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

วิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นเหตุ จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นเหตุ จ นวิปาก-ธมฺมธมฺโม นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นเหตุ จ นวิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา เตรส.

[๖๘] วิปากํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ จ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

วิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นนเหตุ จ นเนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปาโก นนเหตุ จ นวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

วิปากํ นเหตุญฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา จุทฺทส.

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๖๙] อุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ จ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ. เหตุยา เตรส.

[๗๐] อุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิโย นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๑] สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๒] สวิตกฺกสวิจารๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปณฺณรส.

สวิตกฺกสวิจารๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐวีส.

๗. ปีติตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๓] ปีติสหคตๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐวีส.

ปีติสหคตๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส .

๘. ทสฺสนตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๔] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๙. ทสฺสนเหตุตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๕] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา โสพส.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๖] อาจยคามึ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาจยคามี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

อาจยคามึ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปจยคามี นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๗] เสกฺขํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเสกฺโข นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

เสกฺขํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเสกฺโข นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๘] ปริตฺตๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมหคฺคโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

ปริตฺตๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา จุทฺทส.

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๙] ปริตฺตารมฺมณๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปริตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

ปริตฺตารมฺมณๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมหคฺคตารมฺมโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๔. หีนตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๘๐] หีนๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นหีโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

หีนๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นมชฺฌิโม นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

[๘๑] มิจฺฉตฺตนิยตำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมิจฺฉตฺตนิยโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

มิจฺฉตฺตนิยตำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสมฺมตฺตนิยโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

[๘๒] มคฺคารมฺมณำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจวีส.

มคฺคารมฺมณำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นมคฺคเหตุโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส .

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

[๘๓] อุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม นอนุปฺปนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม นอุปฺปาทิสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม นอนุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส จ นอุปฺปาทิสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุยา ตีณิ.

๑๘. อตีตตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

[๘๔] ปจฺจุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม นอตีตสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺจุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม นอนาคตสฺส

นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺจุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม นอตีตสฺส นเหตุสฺส จ นอนาคตสฺส นเหตุสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุยา ตีณิ.

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๘๕] อตีตารมฺมณํ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอตีตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

อตีตารมฺมณํ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอนาคตารมฺมโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๘๖] อชฺฌตฺตๆ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นพหิทฺธา นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พหิทฺธา เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

อชฺฌตฺตๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นพหิทฺธา นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. พหิทฺธา นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๘๗] อชฺฌตฺตารมฺมณํ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺตารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อชฺฌตฺตารมฺมณํ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นพหิทฺธารมฺมโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

[๘๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๘๙] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นเหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นนเหตุ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๒. สเหตุกทุกำ

[๙๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสเหตุโก จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.) เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ

[๙๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุสมฺปยุตฺโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๔. เหตุสเหตุกทุกํ

[๙๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ

[๙๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๖. นเหตุสเหตุกทุกำ

[๙๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นเหตุำ สเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นเหตุำ อเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๗. สปฺปจฺจยทุกำ

[๙๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อปฺปจฺจโย ธมฺโม นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา ตีณิ, อุปนิสฺสเย ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๙. สนิทสฺสนทุกำ

[๙๖] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ สนิทสฺสโน ธมฺโม นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส นสนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

[๑]อารมฺมเณ ตีณิ อธิปติยา ตีณิ อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต ตีณิ.[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๐. สปฺปฏิฆทุกํ

[๙๗] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] นสปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๒] นสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปฺปฏิโฆ จ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๑. รูปีทุกํ

[๙๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ รูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อรูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อรูปี ธมฺมํ

---

[๑] สฺยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ. [๒] สฺยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อรูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรูปี จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรูปี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๒. โลกิยทุกำ

[๙๙] [๑]อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ โลกิยำ ธมฺมำ ปจฺจยา นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นโลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.)[๑]

เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ โลกุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกำ

[๑๐๐] อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ เกนจิ วิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ เกนจิ วิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ เกนจิ วิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ เกนจิ วิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย จ

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เกนจิ[๑] วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นเกนจิ[๒] วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ เกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เกนจิ วิญฺเญยฺยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. เหตุยา อฏฺฐารส.

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๔. อาสวทุกํ

[๑๐๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ โนอาสโว จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๓] นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

---

[๑] สฺยา. นเกนจิ. [๒] ฉ. นนเกนจิ. [๓] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ โนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นโนอาสโว จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นโนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๕. สาสวทุกำ

[๑๐๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สาสวำ ธมฺมำ ปจฺจยา นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สาสวำ ธมฺมำ ปจฺจยา นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สาสวำ ธมฺมำ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสาสโว จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ[๑] นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ[๒] อนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนาสโว จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกำ

[๑๐๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ[๓] นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๔]

---

[๑] สฺยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ. [๒] สฺยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ.
[๓] สฺยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ. [๔] สฺยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสวสมฺปยุตฺโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] นอาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวาวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นอาสวาวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๗. อาสวสาสวทุกํ

[๑๐๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนาสโว เจว นโนอาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ[๒] สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ. [๒] สฺยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ.

ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] นอนาสโว เจว นโน อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๘. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกำ

[๑๐๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๒] นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๙. อาสวิปฺปยุตฺตสาสวทุกำ

[๑๐๖] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวิปฺปยุตฺตำ สาสวำ ธมฺมำ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อาสวิปฺปยุตฺโต นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อาสวิปฺปยุตฺตำ สาสวำ ธมฺมำ ปจฺจยา

๑,๒ สฺยา. นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว จ นอนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๒๐–๕๔. สญฺโญชนาทิทุกํ

[๑๐๗] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑๐๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ คนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ โอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนโอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ โยคํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนโยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑๐๙] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นีวรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนนีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑๑๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ปรามาสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๕๕. สารมฺมณทุกำ

[๑๑๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสารมฺมโณ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.[๑]

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๕๖. จิตฺตทุกำ

[๑๑๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-

---

[๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยำ สงฺขฺยาวาโร น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

สปฺปฏิโฆ โนจิตฺโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ โนจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๕๗. เจตสิกทุกํ

[๑๑๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ เจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเจตสิโก จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๕๘. จิตฺตสมฺปยุตฺตทุกํ

[๑๑๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๕๙. จิตฺตสำสฏฺฐทุกำ

[๑๑๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตสำสฏฺฐำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นจิตฺตสำสฏฺโ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตสำสฏฺฐำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นจิตฺตสำสฏฺโ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตสำสฏฺฐำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นจิตฺตสำสฏฺโ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นจิตฺตสำสฏฺโ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๖๐. จิตฺตสมุฏฺฐานทุกำ

[๑๑๖] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตสมุฏฺฐานำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๖๑. จิตฺตสหภูทุกำ

[๑๑๗] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตสหภุำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๖๒. จิตฺตานุปริวตฺติทุกำ

[๑๑๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ จิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖๓–๖๕. จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานทุกาทิ

[๑๑๙] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑๒๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑๒๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖๖. อชฺฌตฺติกทุกํ

[๑๒๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นอชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอชฺฌตฺติโก จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอชฺฌตฺติโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ. อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ฉ.

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ[๑] พาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๖๗. อุปาทาทุกำ

[๑๒๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อุปาทา ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนอุปาทา ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นโนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ โนอุปาทา ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นโนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ.

อนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนอุปาทา จ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ โนอุปาทา จ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นโนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. เหตุยา อฏฺฐารส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๖๘. อุปาทินฺนทุกำ

[๑๒๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อุปาทินฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอุปาทินฺโน จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอุปาทินฺโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑๒๕] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อนุปาทินฺโน ธมฺโม นสนิทสฺสน-สปฺปฏิฆสฺส นอนุปาทินฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.) อารมฺมเณ นว.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖๙–๘๒. อุปาทานโคจฺฉกทุกาทิ

[๑๒๖] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนอุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑๒๗] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนกิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๘๓. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกํ

[๑๒๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๘๔. ภาวนายปหาตพฺพทุกํ

[๑๒๙] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๘๕. ทสฺสเนนปหาตพฺพเหตุกทุกำ

[๑๓๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๘๖. ภาวนายปหาตพฺพเหตุกทุกำ

[๑๓๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๘๗. สวิตกฺกทุกำ

[๑๓๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สวิตกฺกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นสวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สวิตกฺกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสวิตกฺโก ธมฺโม

อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสวิตกฺโก จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสวิตกฺโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑๓๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิตกฺโก จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิตกฺโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๘๘. สวิจารทุกํ

[๑๓๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิจาโร จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอวิจาโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๘๙. สปฺปีติกทุกํ

[๑๓๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นสปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสปฺปีติโก ธมฺโม

อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสปฺปีติโก จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสปฺปีติโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อปฺปีติกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นอปฺปีติโก จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปฺปีติโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๙๐. ปีติสหคตทุกำ

[๑๓๖] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นปีติสหคโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นปีติสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ นปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๙๑. สุขสหคตทุกำ

[๑๓๗] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๒. อุเปกฺขาสหคตทุกํ

[๑๓๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอุเปกฺขาสหคโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] นอุเปกฺขาสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นนอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๓. กามาวจรทุกํ

[๑๓๙] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นนกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนกามาวจโร จ

---

[๑] สฺยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนกามาวจโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๔. รูปาวจรทุกํ

[๑๔๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ รูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๕. อรูปาวจรทุกํ

[๑๔๑] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นนอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๖. ปริยาปนฺนทุกํ

[๑๔๒] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นปริยาปนฺโน[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปริยาปนฺโน ธมฺโม

---

[๑] สฺยา. นอปริยาปนฺโน.

อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปริยาปนฺโน จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอปริยาปนฺโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๗. นิยฺยานิกทุกํ

[๑๔๓] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๘. นิยตทุกํ

[๑๔๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ นิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๙๙. สอุตฺตรทุกํ

[๑๔๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สอุตฺตรํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นสอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๐๐. สรณทุกำ

[๑๔๖] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อรณำ ธมฺมำ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสำ.)

[๑๔๗] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อรโณ ธมฺโม นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส นอรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

(ยถากุสลตฺติเก ปณฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตำ. เอวำ คเณตพฺพำ.)

ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย ติกทุกปฏฺฐานำ นิฏฺฐิตำ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย
ติกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เวทนาตฺติกํ

[๑] กุสลํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ กุสลํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อกุสลํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

อพฺยากตํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ

สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

เหตุยา เตรส, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต เตรส.

ปจฺจนียำ นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๒] อพฺยากตำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๓] กุสลำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. กุสลำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. กุสลำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. อพฺยากตำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. อพฺยากตำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขาย เวทนาย

สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นอารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตฺตํ)

[๔] นเหตุยา ตีณิ, นอารมฺมเณ นว, นอธิปติยา เตรส ฯเปฯ โนวิคเต นว.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ นว.

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

[๕] กุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม นกุสลสฺส นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ

อารมฺมเณ อฏฺฐารส.

(ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อกุสลปทํ เหตุปจฺจโย

[๖] อกุสลํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อกุสลํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.

เหตุยา ปญฺจ, อารมฺมเณ ฉ ฯเปฯ อวิคเต อฏฺฐ.

อพฺยากตปทํ ปจฺจนียํ

[๗] อพฺยากตํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นอกุสโล นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ นเหตุปจฺจยา. นเหตุยา ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๘] กุสลํ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เตรส. (สพฺพตฺถ วิตฺถาโร.)

๑. กุสลตฺติกํ ๒. วิปากตฺติกํ

[๙] อพฺยากตํ วิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๐] กุสลํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ วิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ นอกุสโล นวิปากธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ. (๓)

[๑๑] อพฺยากตํ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม จ นอกุสโล เนววิปากนวิปาก-ธมฺมธมฺโม จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกํ ๓. อุปาทินฺนตฺติกํ

[๑๒] อพฺยากตํ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ นอกุสโล นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓] กุสโล อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นกุสลสฺส นอนุปาทินฺนุ-ปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นอกุสลสฺส นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. กุสโล อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นกุสลสฺส นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส จ นอกุสลสฺส นอนุปาทินฺนุ-

ปาทานิยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

อกุสเล ตีณิ, อพฺยากตำ อนุปาทินฺนุปาทานิเย ตีณิเยว ฯเปฯ

[๑๔] กุสลำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกำ ๔. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ

[๑๕] อกุสลำ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑]กุสลำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑]

อพฺยากตำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา นอพฺยากโต นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา นกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา นอกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา นกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก จ นอพฺยากโต นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา

[๑-๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

นอกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นอพฺยากโต นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปจฺจยา นกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ นอกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑๖] กุสลํ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตํ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๕. วิตกฺกตฺติกํ

[๑๗] กุสลํ สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส. (กุสเล ปญฺจ. อกุสเล ปญฺจ. อพฺยากเต ตีณิ.)

กุสลํ อวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

กุสลํ อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]อพฺยากตํ อวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.[๑]

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

๑. กุสลตฺติกำ ๖. ปีติตฺติกำ

[๑๘] กุสลำ ปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ. เหตุยา เตรส.

กุสลำ สุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ. เหตุยา เตรส.

กุสลำ อุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ. เหตุยา เตรส.

๑. กุสลตฺติกำ ๗. ทสฺสนตฺติกำ

[๑๙] อกุสลำ ทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อกุสลำ ภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตำ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอพฺยากโต นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกำ ๘. ทสฺสนเหตุกตฺติกำ

[๒๐] อกุสลำ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อกุสลํ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อกุสลํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑]อพฺยากตํ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอพฺยากโต นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑]

๑. กุสลตฺติกํ ๙. อาจยคามิตฺติกํ

[๒๑] กุสลํ อาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

กุสลํ อปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ เนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา นอพฺยากโต นเนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๐. เสกฺขตฺติกํ

[๒๒] กุสลํ เสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เทฺว มูลานิ..) เหตุยา ฉ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อพฺยากตํ อเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ เนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอพฺยากโต นเนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๑. ปริตฺตตฺติกํ

[๒๓] อพฺยากตํ ปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

กุสลํ มหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นมหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

กุสลํ อปฺปมาณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๒. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ

[๒๔] กุสลํ ปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

กุสลํ มหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นมหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

กุสลํ อปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอปฺปมาณา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๓. หีนตฺติกํ

[๒๕] อกุสลํ หีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นหีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ มชฺฌิมํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอพฺยากโต นมชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

กุสลํ ปณีตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.[๑]

๑. กุสลตฺติกํ ๑๔. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ

[๒๖] อกุสลํ มิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นมิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

กุสลํ สมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นสมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อพฺยากตํ อนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอพฺยากโต นอนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๕. มคฺคารมฺมณตฺติกํ

[๒๗] กุสลํ มคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นมคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

---

[๑] ฉ.,เท. ฉ.

กุสลำ มคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นมคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

กุสลำ มคฺคาธิปตึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นมคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๖. อุปฺปนฺนตฺติกำ

[๒๘] กุสโล อนุปฺปนฺโน ธมฺโม นกุสลสฺส นอนุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ.[๑] (อุปฺปาที อนุปฺปนฺนสทิสำ.)

๑. กุสลตฺติกำ ๑๗. อตีตตฺติกำ

[๒๙] กุสโล อตีโต ธมฺโม นกุสลสฺส นอตีตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ. (อนาคตำ อตีตสทิสำ.)

๑. กุสลตฺติกำ ๑๘. อตีตารมฺมณตฺติกำ

[๓๐] กุสลำ อตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

กุสลำ อนาคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

กุสลำ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นปจฺจุปฺปนฺนา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

---

[๑] ฉ.,เท. อฏฺฐารส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๙–๒๐. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกทฺวยํ

[๓๑] กุสโล[๑] อชฺฌตฺโต ธมฺโม นอชฺฌตฺตสฺส นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ อฏฺฐารส.

กุสโล พหิทฺธา ธมฺโม นพหิทฺธา นกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ อฏฺฐารส.[๑]

[๓๒] กุสลํ อชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

กุสลํ พหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑. กุสลตฺติกํ ๒๑. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๓๓] อพฺยากโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม นอพฺยากตสฺส นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ. (ตีณิ เวทิตกํ กาตพฺพํ.)

[๓๔] อพฺยากตํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๓๕] กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ นอกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

กุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อกุสลำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ อพฺยากตำ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นกุสโล นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ปณฺณรส.

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๖] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. เหตุยา จุทฺทส.

[๓๗] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

(เอกวีสติ ปญฺหา.)

[๓๘] สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส นอพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ เอกวีสติ.

[๑]อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติเมว. ปทานิ ตีณิ

เวทนาย ปริวตฺติยา โอวตฺเต เอกวีสปญฺหาย[๑]

(ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตอพฺยากตมูลสฺส[๒] อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตอพฺยากตมูลสฺสปิ[๓] กาตพฺพํ.)

๓. วิปากตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๙] วิปากธมฺมธมฺมํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

วิปากธมฺมธมฺมํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นวิปากธมฺมธมฺโม นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

[๒] ฉ., เท. สมฺปยุตฺตอพฺยากตมูลํ. [๓] ฉ., เท. สมฺปยุตฺตอพฺยากตมูลมฺปิ.

เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นเนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๐] อนุปาทินฺนุปาทานิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุ-ปาทานิโย นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺน-อนุปาทานิโย นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.

อนุปาทินฺนุปาทานิยํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อุปาทินฺนุปาทานิยํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺนุปาทานิโย นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๑] อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ อพฺยากตำ ธมฺมำ ปจฺจยา นอสงฺกิลิฏฺฐ-สงฺกิเลสิโก นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.) เหตุยา ฉ ฯเปฯ อวิคเต ฉ.[๑]

๖. วิตกฺกตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๒] สวิตกฺกสวิจารำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อวิตกฺกวิจารมตฺตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปณฺณรส.

สวิตกฺกสวิจารำ อกุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสวิตกฺกสวิจาโร นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๗. ปีติตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๓] ปีติสหคตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

สุขสหคตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

อุเปกฺขาสหคตำ กุสลำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. (เวทนาตฺติกสทิสำ. สงฺขิตฺตำ.)

[๑-๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๔] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ กุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอกุสโล[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอกุสโล[๒] จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอกุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ฉ, ฯเปฯ อวิคเต ฉ.[๓]

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นอพฺยากโต จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.[๔]

๑,๒ ฉ., เท. นกุสโล.

๓ ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ สงฺขฺยาวาโร ทิสฺสติ.

๔ ฉ., เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร ทิสฺสติ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๒. เวทนาตฺติกำ

[๔๕] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.) เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๓. วิปากตฺติกำ

[๔๖] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ วิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นวิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ วิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๔. อุปาทินฺนตฺติกำ

[๔๗] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อุปาทินฺนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑]อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นสนิทสฺสน-สปฺปฏิฆสฺส นอนุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ นว, อนนฺตเร ตีณิ ฯเปฯ อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต นว ฯเปฯ อวิคเต นว.[๑]

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ

[๔๘] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปจฺจยา นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖. วิตกฺกตฺติกํ

[๔๙] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ สวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นสวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อวิตกฺกวิจารมตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ นอวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นอวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกำ

[๕๐] อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ อชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ[๑] นอชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.[๑]

อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ พหิทฺธารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ พหิทฺธารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ พหิทฺธารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ พหิทฺธารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธารมฺมโณ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๒] นพหิทฺธารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ ฯเปฯ อวิคเต ฉ.

(ปณฺหาวารำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย ติกติกปฏฺฐานำ นิฏฺฐิตำ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ. [๒] สฺยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย
ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑. สเหตุกทุกํ

[๑] เหตุ๎ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตู นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตู นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ สเหตุกญฺจ นเหตุ๎ สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตู นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ตีณิ, อารมฺมเณ เอกํ ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

[๒] นเหตุ๎ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตู นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๓] เหตู สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

เหตุ สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ[๑] สเหตุโก ธมฺโม นนเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุ สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส จ นนเหตุสฺส นสเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๒)

นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม นนเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม นเหตุสฺส นสเหตุกสฺส จ นนเหตุสฺส นสเหตุกสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓) (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

(ปญฺหาวารํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๔] เหตุ๋ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นเหตุ๋ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา จตฺตาริ.

๑. เหตุทุกัง ๒. เหตุสมฺปยุตฺตทุกัง

[๕] เหตุ๋ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สเหตุกสทิสํ.)

เหตุ๋ เหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

---

[๑] สฺยา. นเหตุ.

นเหตุ๎ เหตุวิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นเหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา จตฺตาริ.

๑. เหตุทุกำ ๓-๕. เหตุสเหตุกทุกาทิ

[๖] เหตุ๎ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นเหตุ๎ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

[๗] เหตุ๎ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นเหตุ๎ เหตุสมฺปยุตฺตญฺเจว น จ เหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ นเหตุวิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

[๘] นเหตุ๎ นเหตุ๎ สเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]เหตุยา อธิปติยา เอกำ.[๑]

นเหตุ๎ นเหตุ๎ อเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๑-๑ สฺยา. เหตุยา เอกำ.

๑. เหตุทุกं ๖–๑๒. จูฬนฺตรทุกं

[๙] นเหตุ อปฺปจฺจโย ธมฺโม นนเหตุสฺส นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย ฯเปฯ นเหตุ อปฺปจฺจโย ธมฺโม นเหตุสฺส นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ อปฺปจฺจโย ธมฺโม นเหตุสฺส นอปฺปจฺจยสฺส จ นนเหตุสฺส นอปฺปจฺจยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ตีณิ[๑] ฯเปฯ

(อสงฺขตํ อปฺปจฺจยสทิสํ.)

[๑๐] นเหตุ สนิทสฺสโน ธมฺโม นนเหตุสฺส นสนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สนิทสฺสโน ธมฺโม นเหตุสฺส นสนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ สนิทสฺสโน ธมฺโม นเหตุสฺส นสนิทสฺสนสฺส จ นนเหตุสฺส นสนิทสฺสนสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (อสงฺขตํ อปฺปจฺจยสทิสํ.) อารมฺมเณ ตีณิ.

เหตุๆ อนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๑] นเหตุๆ สปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปฏิโฆ[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

เหตุๆ อปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ สงฺขฺยาวาโร ทิสฺสติ.

[๒] สฺยา. นสปฺปฏิโฆ.

[๑๒] นเหตุ๋ รูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๋ อรูปี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓] นเหตุ๋ โลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นโลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๋ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นเหตุ๋ โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๋[๑] โลกุตฺตรญฺจ นเหตุ๋ โลกุตฺตรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นโลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๔] เหตุ๋ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

เหตุ๋ นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑. เหตุทุกํ ๑๓. อาสวโคจฺฉกํ

[๑๕] เหตุ๋ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

เหตุ๎ โนอาสวั ธมฺมั ปฏิจฺจ นนเหตุ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๑๖] นเหตุ๎ สาสวั ธมฺมั ปฏิจฺจ นนเหตุ นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๎ อนาสวั ธมฺมั ปฏิจฺจ นเหตุ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๗] เหตุ๎ อาสวสมฺปยุตฺตั ธมฺมั ปฏิจฺจ นเหตุ นอาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

เหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตั ธมฺมั ปฏิจฺจ นเหตุ นอาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๘] เหตุ๎ อาสวญฺเจว สาสวญฺจ ธมฺมั ปฏิจฺจ นเหตุ นอาสโว เจว นอนาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

เหตุ๎ สาสวญฺเจว โน จ อาสวั ธมฺมั ปฏิจฺจ นนเหตุ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๑๙] เหตุ๎ อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมั ปฏิจฺจ นเหตุ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวั ธมฺมั ปฏิจฺจ นนเหตุ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโนอาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๐] นเหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตั สาสวั ธมฺมั ปฏิจฺจ นนเหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (โลกิยสทิสั.)

เหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตำ อนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตำ อนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตำ อนาสวญฺจ นเหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตำ อนาสวญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกำ ๑๙. สญฺโญชนาทิโคจฺฉกำ

[๒๑] เหตุ๎ สญฺโญชนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ โนสญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๒] เหตุ๎ คนฺถำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ โนคนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๒๓] เหตุ๎ โอฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ โนโอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๒๔] เหตุ๎ โยคำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ โนโยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๒๕] เหตุ๎ นีวรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ โนนีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๖] นเหตุ๎ ปรามาสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นนเหตุ โนปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๕๔. มหนฺตรทุกं

[๒๗] เหตุ๎ สารมฺมณนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นเหตุ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ อนารมฺมณนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๘] นเหตุ๎ จิตฺตนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นนเหตุ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เหตุ๎ โนจิตฺตนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นเหตุ นโนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๙] เหตุ๎ เจตสิกนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นเหตุ นเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ อเจตสิกนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นนเหตุ นอเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๐] เหตุ๎ จิตฺตสมฺปยุตฺตนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นเหตุ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นนเหตุ นจิตฺตวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๑] เหตุ๎ จิตฺตสํสฏฺ๎ฐนฺ ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นเหตุ นจิตฺตสํสฏฺ๎ฐโ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ จิตฺตวิสํสฏฺ๎ฐนฺ[๑] ธมฺมนฺ ปฏิจฺจ นนเหตุ นจิตฺตวิสํสฏฺ๎ฐโ[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑,๒] สฺยา. สี. จิตฺตสํสฏฺ๎ฐนฺ ... นจิตฺตสํสฏฺ๎ฐโ.

[๓๒] เหตุๆ จิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นโนจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๓] เหตุๆ จิตฺตสหภุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ โนจิตฺตสหภุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นโนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๔] เหตุๆ จิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ โนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นโนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๕] เหตุๆ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นโนจิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๖] เหตุๆ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนเหตุ นโนจิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๗] เหตุๆ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ โนจิต๎ตสံสฏ๎ฐสมุฏ๎ฐานานุปริวต๎ตี๎ ธมฺมံ ปฏิจฺจ นนเหตุ นโนจิต๎ตสံสฏ๎ฐสมุฏ๎ฐานานุปริวต๎ตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

(สงฺขิต๎ตं. นยวเสน วิต๎ถาเรตพฺพं.)

๑. เหตุทุกำ ๘๒. ทสฺสเนนปหาตพฺพทุกาทิ

[๓๘] เหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพं ธมฺมံ ปฏิจฺจ นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นทสฺสเนน ปหาตพฺพं ธมฺมံ ปฏิจฺจ นนเหตุ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิเยว.

[๓๙] เหตุ๎ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ [๑]ธมฺมံ ปฏิจฺจ นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑]

นเหตุ๎ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมံ ปฏิจฺจ นนเหตุ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑. เหตุทุกำ ๙๙. สรณทุกำ

[๔๐] เหตุ๎ สรณं ธมฺมံ ปฏิจฺจ นเหตุ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ สรณं ธมฺมံ ปฏิจฺจ นเหตุ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุ๎ สรณญฺจ นเหตุ๎ สรณญฺจ ธมฺมံ ปฏิจฺจ นเหตุ นสรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยं ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นเหตุๆ อรณๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา นนเหตุ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นเหตุๆ อรณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ อรณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ นอรโณ จ นนเหตุ นอรโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒. สเหตุกทุกๆ ๑. เหตุทุกๆ

[๔๑] สเหตุกๆ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นสเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อเหตุกๆ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.

สเหตุกๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นอเหตุโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกๆ ๑. เหตุทุกๆ

[๔๒] เหตุสมฺปยุตฺตๆ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุสมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เหตุวิปฺปยุตฺตๆ เหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.

เหตุสมฺปยุตฺตๆ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๔. เหตุสเหตุกทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๔๓] เหตฺุญเจว สเหตุกญฺจ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

สเหตุกญเจว น จ เหตุ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเหตุโก เจว นน จ เหตุ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๔๔] เหตฺุญเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

เหตุสมฺปยุตฺตญเจว น จ เหตุ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ-วิปฺปยุตฺโต เจว นนเหตุ จ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๗-๑๓. จูฬนฺตรทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๔๕] สปฺปจฺจยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปจฺจโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

สปฺปจฺจยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปจฺจโย นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (สงฺขตํ สปฺปจฺจยสทิสํ.)

[๔๖] อนิทสฺสนํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนิทสฺสโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อนิทสฺสนํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสนิทสฺสโน นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๔๗] อปฺปฏิฆํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปฏิโฆ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๔๘] อรูปึ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

รูปึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปี นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อรูปึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปี นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๙] โลกิยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

โลกุตฺตรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา จตฺตาริ.

โลกิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกุตฺตโร นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

โลกุตฺตรํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโลกิโย นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา เอกํ. เหตุยา เทฺว.

[๕๐] เกนจิ วิญฺเญยฺยํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเกนจิ วิญฺเญยฺยัง เหตุ๋ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นนเกนจิ วิญฺเญยฺโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

เกนจิ วิญฺเญยฺยัง เหตุญฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺยัง เหตุญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] เหตุยา นว.

เกนจิ วิญฺเญยฺยัง นเหตุ๋ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นเกนจิ วิญฺเญยฺโย นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๔. อาสวทุกัง ๑. เหตุทุกัง

[๕๑] อาสวัง เหตุ๋ ธมฺมัง ปฏิจฺจ โนอาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนอาสวัง เหตุ๋ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นโนอาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกัง.

อาสวัง เหตุญฺจ โนอาสวัง เหตุญฺจ ธมฺมัง ปฏิจฺจ โนอาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกัง (สพฺพตฺถ ปญฺจ.)

โนอาสวัง นเหตุ๋ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นโนอาสโว นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑๕. สาสวทุกัง ๑. เหตุทุกัง

[๕๒] สาสวัง เหตุ๋ ธมฺมัง ปฏิจฺจ นอนาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกัง.

---

[๑] ฉ. นตฺถิ.

อนาสวํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา จตฺตาริ. (โลกิยทุกสทิสํ.)

๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๕๓] อาสวสมฺปยุตฺตํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวสมฺปยุตฺตํ เหตุญฺจ อาสววิปฺปยุตฺตํ เหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

อาสวสมฺปยุตฺตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสวสมฺปยุตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา จตฺตาริ.

๑๗. อาสวสาสวทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๕๔] อาสวญฺเจว สาสวญฺจ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อาสวญฺเจว สาสวํ เหตุญฺจ สาสวญฺเจว โน จ อาสวํ เหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอนาสโว จ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ปญฺจ.

อาสวญฺเจว สาสวญฺจ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนาสโว เจว นโน จ อาสโว นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑๘. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๕๕] อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสโว เจว นอาสววิปฺปยุตฺโต จ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา จตฺตาริ.

อาสวญฺเจว อาสวสมฺปยุตฺตญฺจ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อาสวสมฺปยุตฺตญฺเจว โน จ อาสวๆ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอาสววิปฺปยุตฺโต เจว นโน จ อาสโว นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา จตฺตาริ.

๑๙. อาสวาวิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๕๖] อาสวาวิปฺปยุตฺตๆ สาสวๆ เหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา จตฺตาริ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ สาสวํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ อนาสวํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต นสาสโว นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๒๐. สญฺโญชนโคจฺฉกาทิ ๑. เหตุทุกํ

[๕๗] สญฺโญชนํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๕๘] คนฺถํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๕๙] โอฆํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโอโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๖๐] โยคํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโยโค นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๖๑] นีวรณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนนีวรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๖๒] โนปรามาสํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนปรามาโส นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๕๕. มหนฺตรทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๖๓] สารมฺมณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

สารมฺมณํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อนารมฺมณํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สารมฺมณํ นเหตุญฺจ อนารมฺมณํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนารมฺมโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๔] โนจิตฺตํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนจิตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

จิตฺตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๕] เจตสิกํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเจตสิโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

เจตสิกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอเจตสิโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๖] จิตฺตสมฺปยุตฺตํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๖๗] จิตฺตสํสฏฺฐํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นจิตฺตสํสฏฺโฐ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๘] จิตฺตสมุฏฺฐานํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๙] จิตฺตสหภุ๎ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสหภู นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๐] จิตฺตานุปริวตฺตึ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตานุปริวตฺตี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๑] จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมฺปยุตฺต-สมุฏฺฐาโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๒] จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานสหภุ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมฺปยุตฺต-สมุฏฺฐานสหภู นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๓] จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺต-สมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๔] พาหิรํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นพาหิโร นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อชฺฌตฺติกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอชฺฌตฺติโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๕] โนอุปาทา เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นโนอุปาทา นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

อุปาทา นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทา[๑] นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๖] อุปาทินฺนํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

อนุปาทินฺนํ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา จตฺตาริ.

---

[๑] ฉ. โนอุปาทา.

อุปาทินฺนํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอนุปาทินฺโน นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อนุปาทินฺนํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุปาทินฺโน นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

๖๙. อุปาทานโคจฺฉกาทิ ๑. เหตุทุกํ

[๗๗] อุปาทานํ นเหตุ๎[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๗๘] กิเลสํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

๘๓. ปิฏฺฐิทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๗๙] ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน[๒] ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา จตฺตาริ.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน[๓] ปหาตพฺโพ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน[๔] ปหาตพฺโพ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

---

[๑] ฉ., เท. เหตุ๎.
[๒] ฉ., เท. นทสฺสเนน.
[๓] ฉ.,เท. นนทสฺสเนน.
[๔] ฉ., เท. นทสฺสเนน.

[๘๐] ภาวนาย ปหาตพฺพํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] นภาวนาย ปหาตพฺพํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] เอกํ. เหตุยา จตฺตาริ.

ภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย[๒] ปหาตพฺโพ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นภาวนาย ปหาตพฺพํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

[๘๑] ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สพฺพตฺถ ปญฺเห สงฺขิตฺตํ.)

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

๑๐๐. สรณทุกํ ๑. เหตุทุกาทิ

[๘๒] สรณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ. [๒] ฉ., เท. นนภาวนาย.

อรณํ เหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. เหตุยา จตฺตาริ.

สรณํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

อรณํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. เหตุยา เทฺว.

[๘๓] สรณํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

อรณํ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. เหตุยา เทฺว.

สรณํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

อรณํ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. เหตุยา เทฺว.

[๘๔] สรณํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

[๑]อรณํ เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. เหตุยา เทฺว.[๑] (สเหตุกทุกสทิสํ.)

[๘๕] สรณํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

อรณํ เหตุญฺเจว สเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ เจว นอเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

สรณํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นอเหตุโก เจว นน จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อรณํ สเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสเหตุโก เจว นน จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

[๘๖] สรณํ เหตุญฺเจว เหตุสมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (เหตุเจวสเหตุกทุกสทิสํ.)[๑]

[๘๗] สรณํ นเหตุ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

อรณํ นเหตุ สเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ นสเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

อรณํ นเหตุ อเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นเหตุ นอเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

---

[๑] ฉ. เหตุสเหตุกทุกสทิสํ.

๑๐๐. สรณทุกं ๗. จูฬนฺตรทุกं

[๘๘] อรโณ อปฺปจฺจโย ธมฺโม นสรณสฺส นอปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๘๙] อรโณ อสงฺขโต ธมฺโม นสรณสฺส นอสงฺขตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๙๐] อรโณ สนิทสฺสโน ธมฺโม นอรณสฺส นสนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อรโณ สนิทสฺสโน ธมฺโม นสรณสฺส นสนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตं.)

๑๐๐. สรณทุกं ๑๔. อาสวโคจฺฉกं

[๙๑] สรณํ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สรณํ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สรณํ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ โนอาสโว จ นอรโณ โนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.

สรณํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นโนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

[๙๒] อรณํ สาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ[๑] นสรโณ นสาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

อรณํ อนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं. (เอเตน อุปาเยน สพฺพตฺถ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

---

[๑] ฉ.,เท. ปจฺจยา. เอวมุปริปิ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๕๕. มหนฺตรทุกํ

[๙๓] สรณํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อรณํ สารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๑๐๐. สรณทุกํ ๘๓. ปิฏฺฐิทุกํ

[๙๔] สรณํ ทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อรณํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรโณ นนทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙๕] อรณํ สอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นสอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

อรณํ อนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ธมฺมานุโลมปจฺจนีเย ทุกทุกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อนุโลมปจฺจนียปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม
ติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

ปจฺจยจตุกฺกํ เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อกุสลํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา ฯเปฯ เทฺว ขนฺเธ ปฏิจฺจ เทฺว ขนฺธา. นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. วิปากาพฺยากตํ กิริยาพฺยากตํ เอกํ ขนฺธํ ปฏิจฺจ ตโย ขนฺธา จิตฺตสมุฏฺฐานญฺจ รูปํ ฯเปฯ นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล จ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล จ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล จ อพฺยากโต จ

ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล จ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล จ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล จ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

[๒] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณ-ปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เทฺว.

นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. นอกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เทฺว.

นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เทฺว.

นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ.

นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ.

นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ อารมฺมณปจฺจยา. เอกํ.

เหตุยา อฏฺฐารส, อารมฺมเณ นว, อธิปติยา อฏฺฐารส ฯเปฯ อวิคเต อฏฺฐารส.

ปจฺจนียํ นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๓] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา ฯเปฯ นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา.

[๔] นกุสลํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา ฯเปฯ นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕] นเหตุยา ฉ, นอารมฺมเณ ฉ, นอธิปติยา อฏฺฐารส ฯเปฯ โนวิคเต ฉ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ ฉ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๑](สหชาตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)[๑]

[๑-๑] สฺยา. สหชาตวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.

๑. กุสลตฺติกํ ๓. ปจฺจยวาโร

[๖] นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล จ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล จ อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา. ตีณิ.

นอกุสลญฺจ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา. ตีณิ. นกุสลญฺจ นอกุสลญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา ฉพฺพีสติ, อารมฺมเณ เตรส ฯเปฯ อวิคเต ฉพฺพีสติ.

สสฏฺฐวาเร เหตุยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว. (สงฺขิตฺตํ.)

(สมฺปยุตฺตวาโร ปฏิจฺจวารสทิโส.)

๑. กุสลตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

[๗] นกุสโล ธมฺโม อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล ธมฺโม อกุสลสฺส จ อพฺยากตสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอกุสโล ธมฺโม กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอพฺยากโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ปญฺจ.

นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อกุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา กุสลสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ.

อารมฺมณปจฺจโย

[๘] นกุสโล ธมฺโม กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอกุสโล ธมฺโม อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอพฺยากโต ธมฺโม อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นอกุสโล จ นอพฺยากโต จ ธมฺมา อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นกุสโล จ นอกุสโล จ ธมฺมา กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๙] เหตุยา อฏฺฐารส, อารมฺมเณ อฏฺฐารส, อธิปติยา เตวีส ฯเปฯ อวิคเต ทฺวาวีส.

(ปณฺหาวารํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๐] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตํ.)

เหตุยา เอกวีส, อธิปติยา เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส.

๓. วิปากตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๑] นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ. เหตุยา ทฺวาวีส.

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๒] นอุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ นอนุปาทินฺนุปาทานิยญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา อฏฺจารส.

๕. สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๓] นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก จ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอสงฺกิลิฏฺ ฐสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺ ฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นอสงฺกิลิฏฺ ฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺ ฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอสงฺกิลิฏฺ ฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺ ฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นอสงฺกิลิฏฺ ฐ-อสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺกิลิฏฺ ฐสงฺกิเลสิโก จ อสงฺกิลิฏฺ ฐสงฺกิเลสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.[๑] ตีณิ. เหตุยา อฏฺ ฐารส.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๔] นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นอวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นอวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. เหตุยา เอกูนปญฺญาส.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

๗. ปีติตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๕] นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จตฺตาริ.

นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จตฺตาริ.

นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. จตฺตาริ. เหตุยา อฏฺฐวีส.

๘. ทสฺสนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๖] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา.[๑] ตีณิ.

นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นภาวนาย

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา อฏฺฐารส.

๙. ทสฺสนเหตุตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๗] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉพฺพีส.

๑๐. อาจยคามิตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๘] นอาจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑๙] นเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

๑๒-๑๖. ปริตฺตตฺติกาทิ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๐] นปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ทฺวาวีส.

[๒๑] นปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

[๒๒] นหีนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

[๒๓] นมิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺต.)เหตุยา อฏฺฐารส.

[๒๔] นมคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ทส.[๑]

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ ๗. ปญฺหาวาโร

[๒๕] นอนุปฺปนฺโน ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอุปฺปาที ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอนุปฺปนฺโน จ นอุปฺปาที จ ธมฺมา อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุยา ตีณิ.

๑๘-๑๙. อตีตตฺติกทฺวยํ ๑-๗. ปฏิจฺจวาโร

[๒๖] นอตีโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอนาคโต ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอตีโต จ นอนาคโต จ ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] เหตุยา อฏฺจ ?

[๒๗] นอตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ปณฺณรส.

๒๐-๒๑. อชฺฌตฺตตฺติกทฺวยํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๒๘] นอชฺฌตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นพหิทฺธา ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

[๒๙] นอชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

[๑]นอชฺฌตฺตารมฺมณญฺจ นพหิทฺธารมฺมณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.[๑] เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๓๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

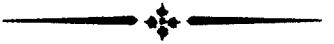
[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. เหตุยา ปญฺจตฺตึส.

(ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ติกปฏฺฐานำ นิฏฺฐิตำ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม
ทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑-๖. เหตุโคจฺฉกํ ๑. ปฏิจฺจวาโร

[๑] นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ จ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ จ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นเหตุญฺจ นนเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺจ นนเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุญฺจ นนเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ จ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) (สงฺขิตฺตๆ.) เหตุยา นว, อารมฺมเณ นว ฯเปฯ อวิคเต นว.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพๆ.)

[๒] นสเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

เหตุปจฺจยา. นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก จ อเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก จ อเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสเหตุกญฺจ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกญฺจ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกญฺจ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก จ อเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

[๓] นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔] นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๕] นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๖] นเหตุ๎ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๗-๑๓. จูฬนฺตรทุกํ

[๗] นอปฺปจฺจยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๘] นอสงฺขตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สงฺขโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๙] นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสโน จ อนิทสฺสโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสโน ธมฺโม สนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสโน ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นอนิทสฺสโน ธมฺโม อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑๐] นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ จ อปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ จ อปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสปฺปฏิฆญฺจ นอปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

[๑๑] นรูปี ธมฺมำ ปฏิจฺจ รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๑๒] นโลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโลกิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกิโย จ โลกุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นโลกุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นโลกิยญฺจ นโลกุตฺตรญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑.) เหตุยา ปญฺจ.

[๑๓] นเกนจิ วิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๔-๑๙. อาสวโคจฺฉกำ

[๑๔] นอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว จ โนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นโนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว จ โนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอาสวญฺจ นโนอาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

[๑๕] นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว จ อนาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอนาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นสาสวญฺจ นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑] (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ปญฺจ.

[๑๖] นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๑๗] นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ[๒] ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสโว เจว สาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๑๘] นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๑๙] อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

---

[๑] ฉ. เอตฺถนฺตเร เอกนฺติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

[๒] ฉ., เท. อนาสวญฺจ.

๒๐-๕๔. สญฺโญชนาทิฉโคจฺฉกํ

[๒๐] นสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นโอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นโยคํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

นนีวรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒๑] นปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

๕๕-๖๘. มหนฺตรทุกํ

[๒๒] นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ จ อนารมฺมโณ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสารมฺมณญฺจ นอนารมฺมณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

[๒๓] นจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺโต จ โนจิตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นโนจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นจิตฺตญฺจ นโนจิตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ปญฺจ.

[๒๔] นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เจตสิโก จ อเจตสิโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๒๕] นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต จ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นจิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต จ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

[๑]นจิตฺตสมฺปยุตฺตญฺจ นจิตฺตวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] เหตุยา นว.

[๒๖] นจิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตวิสํสฏฺโฐ[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ. [๒] สฺยา. จิตฺตสํสฏฺโฐ.

เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺโฐ จ จิตฺตวิสํสฏฺโฐ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๒๗] นจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน จ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๒๘] นจิตฺตสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสหภู จ โนจิตฺตสหภู จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๒๙] นจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตานุปริวตฺตี จ โนจิตฺตานุปริวตฺตี จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๓๐] นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๓๑] นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๓๒] นจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺฐ-สมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๓๓] นอชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นพาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

[๑]นอชฺฌตฺติกญฺจ นพาหิรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑] เหตุยา นว.

[๓๔] นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๓๕] นอุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๖๙-๗๔. อุปาทานโคจฺฉกํ

[๓๖] นอุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๗๕-๘๒. กิเลสโคจฺฉกํ

[๓๗] นกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

๘๓-๙๙. ปิฏฺฐิทุกํ

[๓๘] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ปญฺจ.

[๓๙] นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย[๑] ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๔๐] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๑] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๒] นสวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก จ อวิตกฺโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

---

[๑] ฉ.,เท. นภาวนาย ปหาตพฺโพ.

นอวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก จ อวิตกฺโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓)

นสวิตกฺกญฺจ นอวิตกฺกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสวิตกฺกญฺจ นอวิตกฺกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสวิตกฺกญฺจ นอวิตกฺกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺโก จ อวิตกฺโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว. (๓)

[๔๓] นสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๔] นสปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๕] นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๖] นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๗] นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต จ นอุเปกฺขาสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอุเปกฺขาสหคตญฺจ นนอุเปกฺขาสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุเปกฺขาสหคตญฺจ นนอุเปกฺขาสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอุเปกฺขาสหคตญฺจ นนอุเปกฺขาสหคตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุเปกฺขาสหคโต จ นอุเปกฺขาสหคโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

[๔๘] นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กามาวจโร จ นกามาวจโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นกามาวจรญฺจ นนกามาวจรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา นว.

[๔๙] นรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๐] นอรูปาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๕๑] นปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

---

[๑] ฉ.,เท. กามาวจโร.

นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นปริยาปนฺนญฺจ นอปริยาปนฺนญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ปญฺจ.

[๕๒] นนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนิยฺยานิกญฺจ นอนิยฺยานิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ปญฺจ.

[๕๓] นนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนิยตญฺจ นอนิยตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ปญฺจ.

[๕๔] นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร จ อนุตฺตโร จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นสอุตฺตรญฺจ นอนุตฺตรญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑-๗. ปฏิจฺจาทิวาโร

[๕๕] นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นสรณญฺจ นอรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ปญฺจ อารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

ปจฺจนียํ นเหตุปจฺจโย

[๕๖] นสรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ ตีณิ, ฯเปฯ โนวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ฯเปฯ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๕๗] นสรโณ ธมฺโม อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๑)

นอรโณ ธมฺโม อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอรโณ ธมฺโม สรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอรโณ ธมฺโม สรณสฺส จ อรณสฺส จ ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

[๕๘] นสรโณ ธมฺโม สรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นสรโณ ธมฺโม อรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

นอรโณ ธมฺโม อรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นอรโณ ธมฺโม สรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เทฺว.

[๕๙] เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ ฯเปฯ อวิคเต สตฺต.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๖๐] นสรโณ ธมฺโม สรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) นเหตุยา สตฺต, นอารมฺมเณ สตฺต ฯเปฯ โนอวิคเต จตฺตาริ.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ทุกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม
ทุกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๑] นเหตุ๎ นกุสลสํ ธมฺมสฺมิ ปจฺจยา เหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นกุสลสํ ธมฺมสฺมิ ปจฺจยา นเหตุ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นกุสลสํ ธมฺมสฺมิ ปจฺจยา เหตุ กุสโล จ นเหตุ กุสโล จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอกุสลสํ ธมฺมสฺมิ ปจฺจยา เหตุ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒] นเหตุ๎ นอพฺยากตสฺมิ ธมฺมสฺมิ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นอพฺยากตสฺมิ ธมฺมสฺมิ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ นนเหตุ๎ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมสฺมิ ปฏิจฺจ นเหตุ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒-๔. สเหตุกทุกาทิ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓] นสเหตุกสฺมิ นกุสลสํ ธมฺมสฺมิ ปจฺจยา สเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสเหตุกำ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

[๔] นสเหตุกำ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุกำ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกำ นอพฺยากตญฺจ นอเหตุกำ นอพฺยากตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕] นเหตุสมฺปยุตฺตำ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา.

[๖] นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นกุสโล ธมฺโม สเหตุกสฺส เจว น จ เหตุสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส กุสลสฺส จ สเหตุกสฺส เจว น จ เหตุสฺส กุสลสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นอเหตุโก เจว นนเหตุ จ นกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ เจว นอเหตุโก นกุสโล จ นอเหตุโก เจว นนเหตุ นกุสโล จ ธมฺมา เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สพฺพตฺถ นว ปญฺหา.)

[๗] นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ นว ปญฺหา.)

นเหตุ เจว นอเหตุโก จ นอพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส เจว สเหตุกสฺส จ อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ. นว ปญฺหา.)

๕. เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๘] นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ. นว ปญฺหา กาตพฺพา.)

นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นอกุสโล ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ. นว ปญฺหา กาตพฺพา.)

นเหตุ เจว นเหตุวิปฺปยุตฺโต จ นอพฺยากโต ธมฺโม เหตุสฺส เจว เหตุสมฺปยุตฺตสฺส จ อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (นว ปญฺหา กาตพฺพา.)

๖. นเหตุสเหตุกทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๙] นเหตุๆ นสเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา นเหตุ สเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นเหตุๆ นสเหตุกํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา นเหตุ สเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นนเหตุ๎[1] นอเหตุกํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปจฺจยา นเหตุ อเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๗-๑๓. จูฬนฺตรทุกาทิ ๑. กุสลตฺติกาทิ

[๑๐] นอปฺปจฺจยา นกุสลา ธมฺมา ปจฺจยา สปฺปจฺจโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอปฺปจฺจยา นอกุสลา ธมฺมา ปจฺจยา สปฺปจฺจโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอปฺปจฺจยา นอพฺยากตา ธมฺมา ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๑๑] นอสงฺขตา ฯเปฯ (สปฺปจฺจยทุกสทิสํ.)

[๑๒] นสนิทสฺสนา นกุสลา ธมฺมา ปจฺจยา อนิทสฺสโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสนิทสฺสนา นอกุสลา ธมฺมา ปจฺจยา อนิทสฺสโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสนิทสฺสนา นอพฺยากตา ธมฺมา ปฏิจฺจ สนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนา นอพฺยากตา ธมฺมา ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนา นอพฺยากตา ธมฺมา ปฏิจฺจ สนิทสฺสโน อพฺยากโต จ อนิทสฺสโน อพฺยากโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. (๓) เหตุยา ตีณิ.

---

[1] ฉ.,เท. นเหตุ๎.

[๑๓] นสปฺปฏิฆํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อปฺปฏิโฆ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑๔] นอรูปี นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อรูปี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอรูปี นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อรูปี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นรูปี นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๑๕] นโลกุตฺตรํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา โลกิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโลกุตฺตรํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา โลกุตฺตโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นโลกุตฺตรํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา โลกิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นโลกิยํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโลกุตฺตรํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๑๖] นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา เกนจิ วิญฺเญยฺโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา เกนจิ นวิญฺเญยฺโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นกุสลญฺจ นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา เกนจิ วิญฺเญยฺโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สพฺพตฺถ นว.)

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา เกนจิ วิญฺเญยฺโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา เกนจิ นวิญฺเญยฺโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ วิญฺเญยฺโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๔. อาสวทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๑๗] นอาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา โนอาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอาสวํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อาสโว อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นอาสวํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นโนอาสวํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] (ทุกมูลกํ เอกํ..) เหตุยา ตีณิ.

๑๕. สาสวทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๑๘] นอนาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นอนาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นอนาสวำ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา อาสโว[๑] อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๑๙] นอาสวสมฺปยุตฺตำ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา อาสววิปฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นอาสวสมฺปยุตฺตำ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา อาสวสมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นอาสวสมฺปยุตฺตำ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑๗. อาสวสาสวทุกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๒๐] นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา สาสโว เจว โน จ อาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา อาสโว เจว สาสโว จ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว เจว โน จ อาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

(อาสวญฺเจวอาสวสมฺปยุตฺตทุกำ[๒] นตฺถิ.)

---

[๑] ฉ.,เท. สาสโว. [๒] ฉ.,เท. อาสวอาสวสมฺปยุตฺตทุกำ.

๑๙. อาสววิปฺปยุตฺตสาสวทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๒๑] อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. อาสววิปฺปยุตฺตํ นอนาสวํ อพฺยากตํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๒๐-๕๔. สญฺโญชนาทิฉโคจฺฉกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๒๒] นสญฺโญชนํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สญฺโญชโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๓] นคนฺถํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา คนฺโถ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๔] นโอฆํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา โอโฆ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ.,เท. นอพฺยากตํ.

[๒๕] นโยคํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา โยโค อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๖] นนีวรณํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา นีวรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๗] นปรามาสํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปรามาโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๕๕-๖๘. มหนฺตรทุกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๒๘] นสารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสารมฺมณํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอนารมฺมณํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนารมฺมโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๒๙] โนจิตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

(นอกุสเล ตีณิ. นอพฺยากเต ตีณิ. สงฺขิตฺตํ.)

[๓๐] นเจตสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา เจตสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๑] นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตสมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๒] นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตสมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑]

[๓๓] นจิตฺตสมุฏฺฐานํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตสมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๔] นจิตฺตสหภุ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๕] นจิตฺตานุปริวตฺตึ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตานุปริวตฺตี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๖] นจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตสมฺปยุตฺต-สมุฏฺฐาโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๗] นจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานสหภุ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตสมฺปยุตฺต-สมุฏฺฐานสหภู กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๘] นจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา จิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๙] นอชฺฌตฺติกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๐] นโนอุปาทา นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา โนอุปาทา กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

---

[๑] ฉ.,เท. เอกํ.

[๔๑] นอนุปาทินฺนัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา อนุปาทินฺโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกัง.

๖๙. อุปาทานทุกัง ๑. กุสลตฺติกัง

[๔๒] นอุปาทานัง นอกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา อุปาทาโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๗๕. กิเลสทุกัง ๑. กุสลตฺติกัง

[๔๓] โนกิเลสัง[๑] นอกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา กิเลโส อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๘๓-๑๐๐. ปิฏฺฐิทุกัง ๑. กุสลตฺติกัง

[๔๔] นทสฺสเนน ปหาตพฺพัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกัง.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพัง นอกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทสฺสเนน ปหาตพฺพัง นอกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพัง นอพฺยากตัง ธมฺมัง ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนทสฺสเนน

---

[๑] ฉ.,เท. นกิเลสัง.

ปหาตพฺพํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๔๕] นภาวนาย ปหาตพฺพํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา นภาวนาย ปหาตพฺโพ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๔๖] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๔๗] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๔๘] นสวิตกฺกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๙] นสวิจารํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๐] นสปฺปีติกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สปฺปีติโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๑] นปีติสหคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปีติสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๒] นสุขสหคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สุขสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๓] นอุเปกฺขาสหคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อุเปกฺขาสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๔] นนกามาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา นกามาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนกามาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา กามาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๕๕] นรูปาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา รูปาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา....นรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม...เทฺว.

[๕๖] นอรูปาวจรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา อรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา...นอรูปาวจโร กุสโล ธมฺโม... เทฺว.

[๕๗] นอปริยาปนฺนัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา อปริยาปนฺโน กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา...ปริยาปนฺโน กุสโล ธมฺโม...เทฺว.

[๕๘] นนิยฺยานิกัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา นิยฺยานิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา... อนิยฺยานิโก[๑] กุสโล ธมฺโม...เทฺว.

[๕๙] นนิยตัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา นิยโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา...อนิยโต กุสโล ธมฺโม...เทฺว.

[๖๐] นอนุตฺตรัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา อนุตฺตโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา...สอุตฺตโร กุสโล ธมฺโม...เทฺว.

[๖๑] นสรณัง นกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา อรโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกัง.

นสรณัง นอกุสลัง ธมฺมัง ปจฺจยา สรโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกัง.

---

[๑] ฉ.,เท. นอนิยฺยานิโก.

นสรณํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ... เหตุยา เทฺว.

๑. เหตุทุกํ ๒. เวทนาตฺติกํ

[๖๒] นเหตุๆ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ นเหตุ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. นเหตุ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตมูลํ ตีณิเยว.

นเหตุๆ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๓. วิปากตฺติกํ

[๖๓] นเหตุๆ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนววิปาก-นวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๔. อุปาทินฺนตฺติกं

[๖๔] นเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นเหตุสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม เหตุสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส จ นเหตุสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส จ ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (๓)

นนเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม นเหตุสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ.

นเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ นนเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย จ ธมฺมา เหตุสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. ตีณิ. (นว ปญฺหา สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุๆ นอนุปาทินฺนุปาทานิยๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกं

[๖๕] นเหตุๆ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๋ นสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๋ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ อสงฺกิลิฏฺฐ-อสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๖. วิตกฺกตฺติกํ

[๖๖] นเหตุ๋ นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๋ นอวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๋ นอวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ[๒] อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๗. ปีติตฺติกํ

[๖๗] นเหตุ๋ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๋ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ.,เท. นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ. [๒] ฉ., เท. นเหตุ.

นเหตุ๎ นอุเปกฺขาสหคต๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๘. ทสฺสนตฺติกं

[๖๘] นเหตุ๎ นทสฺสเนน ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปจฺจยา เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นภาวนาย ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปจฺจยา เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๙] นเหตุ๎ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ทุกมูลํ เอกํ. สงฺขิตฺตํ. สพฺพตฺถ ตีณิ.)

๑. เหตุทุกं ๙. ทสฺสนเหตุตฺติกं

[๗๐] นนเหตุ๎ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกं ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตं.) เหตุยา เอกं ฯเปฯ อวิคเต เอกं.

นนเหตุ๎ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกं ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

[๗๑] นเหตุ๎ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกं ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย

ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คณิตเกน ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๑๐. อาจยคามิตฺติกํ

[๗๒] นเหตุ๎ นอาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นเนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจย-คามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นเนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]คณิตเกน ตีณิ.[๑]

๑. เหตุทุกํ ๑๑. เสกฺขตฺติกํ

[๗๓] นเหตุ๎ นเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

นเหตุ๎ นเนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวเสกฺขา-นาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นเนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คณิตเกน ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๑๒. ปริตฺตตฺติกं

[๗๔] นเหตุ๎ นปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นเหตุ๎ นมหคฺคตํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอปฺปมาณํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกं

[๗๕] นเหตุ๎ นปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นมหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ อปฺปมาณา-รมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๑๔. หีนตฺติกํ

[๗๖] นเหตุ๎ นหีนํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นมชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นมชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นเหตุ๎ นปณีตํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ

[๗๗] นเหตุ๎ นมิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นสมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คณิตเกน ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ

[๗๘] นเหตุ๎ นมคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นมคฺคเหตุกๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นมคฺคาธิปตึ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกं

[๗๙] นเหตุ นอุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ นว.

๑. เหตุทุกं ๑๘. อตีตตฺติกं

[๘๐] นเหตุ นปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม เหตุสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ นว.

๑. เหตุทุกं ๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกं

[๘๑] นเหตุๆ นอตีตารมฺมณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นอนาคตารมฺมณๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ

[๘๒] [๑]นเหตุ นอชฺฌตฺโต ธมฺโม เหตุสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ นว, อธิปติยา อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต ตีณิ.

นเหตุ นพหิทฺธา ธมฺโม เหตุสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ นว, อธิปติยา อุปนิสฺสเย นว, ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต ตีณิ.[๑] (อชฺฌตฺตตฺติโก น ลพฺภติ ปฏิจฺจวาราทีสุ.)[๒]

๑. เหตุทุกํ ๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ

[๘๓] นเหตุ์ นอชฺฌตฺตารมฺมณ์ ธมฺม์ ปจฺจยา เหตุ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ์ นพหิทฺธารมฺมณ์ ธมฺม์ ปจฺจยา เหตุ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

(อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณ์ นตฺถิ.)

๑. เหตุทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๘๔] นเหตุ์ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆ์ ธมฺม์ ปฏิจฺจ นเหตุ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นนเหตุ๋ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

(นเหตุนอนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูเลปิ ตีณิเยว.)

[๘๕] นเหตุ๋ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๒. สเหตุกทุกำ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ

[๘๖] นสเหตุกำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อเหตุโก สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นอเหตุกำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อเหตุโก สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. (นสเหตุกนอนิทสฺสน-สปฺปฏิฆมูเลปิ ตีณิเยว.)

นสเหตุกำ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อเหตุโก อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

(นเหตุสมฺปยุตฺตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ สเหตุกทุกสทิสำ. ตีณิ ปญฺหา. เหตุสเหตุกทุเก จ เหตุเหตุสมฺปยุตฺตทุเก จ ปญฺหา โน ลพฺภติ.)

๖. นเหตุสเหตุกทุกำ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ

[๘๗] นเหตุ๋ นสเหตุกำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นเหตุ๎ นอเหตุกำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. คณิตเกน ตีณิ.

นเหตุ๎ นสเหตุกำ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ. ตีณิเยว.

นเหตุ๎ นสเหตุกำ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๗. สปฺปจฺจยทุกำ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ

[๘๘] นอปฺปจฺจยำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นอปฺปจฺจยำ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

(นอปฺปจฺจยนอนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูเลปิ เอกเมว.) เหตุยา เอกำ, อธิปติยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ. (นสงฺขตำ นสปฺปจฺจยสทิสำ.)

๙. สนิทสฺสนทุกำ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ

[๘๙] นสนิทสฺสนำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสโน สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นสนิทสฺสนำ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

นสนิทสฺสนำ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๑๐. สปฺปฏิฆทุกं ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกं

[๙๐] นสปฺปฏิฆं นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆं ธมฺมं ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

นอปฺปฏิฆं นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆं ธมฺมं ปฏิจฺจ นอปฺปฏิโฆ[๑] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

นสปฺปฏิฆं นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอปฺปฏิฆं นสนิทสฺสน-สปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมं ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. (สพฺพตฺถ ตีณิ.)

นสปฺปฏิฆं นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆं ธมฺมं ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

นอปฺปฏิฆं นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆं ธมฺมं ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑๑. รูปีทุกं ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกं

[๙๑] นรูปี นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆं ธมฺมं ปฏิจฺจ รูปี สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นรูปี นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆं ธมฺมं ปฏิจฺจ รูปี อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ.,เท. สปฺปฏิโฆ.

นอรูปี นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ รูปี อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๒. โลกิยทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๙๒] นโลกิยํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นโลกุตฺตรํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

(คณิตเกน คเณตพฺพา ตีณิ ปญฺหา.)

นโลกิยํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย อนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ. (ตีณิเยว ปญฺหา กาตพฺพา.)

นโลกุตฺตรํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๓. เกนจิวิญฺเญยฺยทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๙๓] นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ วิญฺเญยฺโย สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา...เกนจิ นวิญฺเญยฺโย สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา...เกนจิ วิญฺเญยฺโย สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... ตีณิเยว.

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ.... ตีณิเยว. (สพฺพตฺถ นว.)

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ปุริมสทิสํ นวปญฺหํ กาตพฺพํ. นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆมูลสฺส นวปญฺหเมว. [๑]เหตุยา นว, อธิปติยา นว ฯเปฯ อวิคเต นว.[๑]

๑๔. โนอาสวทุกं ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกं

[๙๔] โนอาสวํ[๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

นโนอาสวํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. คณิตเกน ตีณิ.

โนอาสวํ[๓] นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (ปุริมนเยน ตีณิ ปญฺหา.)

โนอาสวํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอาสโว อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

๑๕. สาสวทุกं ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกं

[๙๕] นสาสวํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं.

[๑-๑] สฺยา. อิเม สงฺขฺยาวารา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒] ฉ.,เท. นอาสวํ.

[๓] สฺยา. นโนอาสวํ.

นอนาสวํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. คณิตเกน ตีณิ.

(นสาสวํ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูลสฺส ปุริมนเยน ตีณิ ปญฺหา.)

นอนาสวํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๖. อาสวสมฺปยุตฺตทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๙๖] นอาสวสมฺปยุตฺตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสว-วิปฺปยุตฺโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอาสววิปฺปยุตฺตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. คณิตเกน ตีณิ.

(นอาสวสมฺปยุตฺตนอนิทสฺสนสปฺปฏิฆมูเล ตีณิเยว.)

นอาสวสมฺปยุตฺตํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อาสววิปฺปยุตฺโต อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๗. อาสวสาสวทุกํ ๒๒.สนิทสฺสนตฺติกํ

[๙๗] นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว เจว โน จ อาสโว สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สาสโว เจว โน จ อาสโว สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คณิตเกน ตีณิ. (นอาสวญฺเจว นอนาสวนอนิทสฺสน-สปฺปฏิฆมูเลปิ ปุริมนเยน ตีณิเยว.)

นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สาสโว เจว โน จ อาสโว อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

(อาสวญฺเจวอาสวสมฺปยุตฺตทุกมตฺตญฺหิ ปญฺเห น ลพฺภติ.)

๑๙. อาสวิปฺปยุตฺตสาสวทุกำ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ

[๙๘] อาสวิปฺปยุตฺตำ นสาสวำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสวิปฺปยุตฺโต สาสโว สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

อาสวิปฺปยุตฺตำ นอนาสวำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสวิปฺปยุตฺโต สาสโว สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. คณิตเกน ตีณิ. (อาสวิปฺปยุตฺตสาสวอนิทสฺสน-สปฺปฏิฆมูเลปิ[๑] ปุริมนเยเนว ตีณิ ปญฺหา.)

อาสวิปฺปยุตฺตำ นอนาสวำ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ[๒] ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสวิปฺปยุตฺโต สาสโว อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ.

๒๐. สญฺโญชนโคจฺฉกำ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ

[๙๙] โนสญฺโญชนำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนสญฺโญชโน สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ. อาสวิปฺปยุตฺตนสาสวนอนิทสฺสน... [๒] ฉ.,เท. ...อปฺปฏิฆำ.

[๑๐๐] โนคนฺถ[๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนคนฺโถ[๒] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ตีณิ ปญฺหา)

[๑๐๑] โนโอฆํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโอโฆ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๐๒] โนโยคํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนโยโค สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๐๓] โนนีวรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนนีวรโณ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๐๔] โนปรามาสํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนปรามาโส สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๕๕-๖๘. มหนฺตรทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๑๐๕] นสารมฺมณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนารมฺมโณ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอนารมฺมณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนารมฺมโณ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. คณิตเกน ตีณิ. (อนิทสฺสนสปฺปฏิเฆ ตีณิเยว.)

นสารมฺมณํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนารมฺมโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

---

[๑] สฺยา. โน สญฺโญชนํ. [๒] สฺยา. โน สญฺโญชโน.

[๑๐๖] โนจิตฺตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นโนจิตฺตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺโต สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. คณิตเกน ตีณิ.

[๑๐๗] นเจตสิกํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเจตสิโก สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๐๘] นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๐๙] นจิตฺตสํสฏฺฐํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสํสฏฺโฐ[๑] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๑๐] โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ จิตฺตสมุฏฺฐาโน สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (จิตฺตสมุฏฺฐานรูเปเนว ตีณิ. สงฺขิตฺตํ.)

[๑๑๑] โนจิตฺตสหภุํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสหภู สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๑๒] โนจิตฺตานุปริวตฺตึ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตานุปริวตฺตี สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ. จิตฺตวิสํสฏฺโฐ.

[๑๑๓] โนจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐาโน สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๑๔] โนจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานสหภุํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานสหภู สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๑๕] โนจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนจิตฺตสมฺปยุตฺตสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๑๖] นอชฺฌตฺติกํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นพาหิรํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พาหิโร สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. คณิตเกน ตีณิ.

[๑๑๗] นอุปาทา[๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อุปาทา สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๑๑๘] นอุปาทินฺนํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺโน สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ. โนอุปาทา.

๖๙-๗๔. อุปาทานทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๑๑๙] โนอุปาทานํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนอุปาทาโน สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๗๕-๘๒. กิเลสทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๑๒๐] โนกิเลสํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โนกิเลโส สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๘๓-๑๐๐. ปิฏฺฐิทุกํ ๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ

[๑๒๑] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๒] นภาวนาย ปหาตพฺพํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺโพ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๓] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๔] นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๕] นสวิตกฺกํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺโก สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๖] นสวิจารํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิจาโร สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๗] นสปฺปีติกํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสปฺปีติโก[๑] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๘] นปีติสหคตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นปีติสหคโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒๙] นสุขสหคตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นสุขสหคโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๐] นอุเปกฺขาสหคตํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอุเปกฺขาสหคโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๑] นกามาวจรํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นกามาวจโร[๒] สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๒] นรูปาวจรํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นรูปาวจโร สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๓] นอรูปาวจรํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นอรูปาวจโร สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] สฺยา. อปฺปีติโก. [๒] ฉ. กามาวจโร.

[๑๓๔] นปริยาปนนัง นสนิทสสนสปปฏิฆัง ธัมมัง ปฏิจจ ปริยาปนโน สนิทสสนสปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๕] นนิยยานิกัง นสนิทสสนสปปฏิฆัง ธัมมัง ปฏิจจ อนิยยานิโก สนิทสสนสปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๖] นนิยตัง นสนิทสสนสปปฏิฆัง ธัมมัง ปฏิจจ อนิยโต สนิทสสนสปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๗] นสอุตตรัง นสนิทสสนสปปฏิฆัง ธัมมัง ปฏิจจ สอุตตโร สนิทสสนสปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓๘] นสรณัง นสนิทสสนสปปฏิฆัง ธัมมัง ปฏิจจ อรโณ สนิทสสนสปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เอกัง.

นอรณัง นสนิทสสนสปปฏิฆัง ธัมมัง ปฏิจจ อรโณ สนิทสสนสปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เอกัง.

นสรณัง นสนิทสสนสปปฏิฆญจ นอรณัง นสนิทสสนสปปฏิฆญจ ธัมมัง ปฏิจจ อรโณ สนิทสสนสปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เหตุยา ตีณิ. (อนิทสสนสปปฏิเฆ ตีณิเยว.)

นสรณัง นอนิทสสนอปปฏิฆัง ธัมมัง ปฏิจจ อรโณ อนิทสสนอปปฏิโฆ ธัมโม อุปปัชชติ เหตุปจจยา. เหตุยา เอกัง. [๑] อธิปติยา เอกัง, อวิคเต เอกัง. [๑]

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม สงฺขยาวารา น ทิสสนฺติ.

ปจฺจนียํ นเหตุนอารมฺมณปจฺจยา

[๑๓๙] นสรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นเหตุปจฺจยา. เอกํ.

นสรณํ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ นอารมฺมณปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุยา เอกํ, นอารมฺมเณ ตีณิ, นอธิปติยา ตีณิ ฯเปฯ โนอวิคเต ตีณิ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ ตีณิ.

นอารมฺมณปจฺจยา เหตุยา ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

๗. ปญฺหาวาโร เหตุปจฺจโย

[๑๔๐] นสรโณ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อรณสฺส สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอรโณ นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อรณสฺส สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.

เหตุยา เทฺว, อธิปติยา เทฺว ฯเปฯ อวิคเต เทฺว.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ทุกติกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฎเก
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม
ติกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๑] นกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒)

นอกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒)

นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๒)

นกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นเหตุญฺจ นอพฺยากตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺจ นอกุสลํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา นว.

[๒] นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ จ อพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๑]

นอกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ กุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ กุสโล นเหตุ จ อพฺยากโต นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอพฺยากตๆ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ปญฺจ.

นกุสลํ นนเหตุญฺจ นอพฺยากตๆ นนเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอกุสลๆ นนเหตุญฺจ นอพฺยากตๆ นนเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ กุสโล[๒] นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.[๒]

นกุสลๆ นนเหตุญฺจ นอกุสลๆ นนเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกๆ. เหตุยา อฏฺฐารส.

๑. กุสลตฺติกๆ ๒.สเหตุกทุกๆ

[๓] นกุสลๆ นสเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลๆ นสเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อพฺยากโต

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นสเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นสเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นสเหตุกญฺจ นอพฺยากตำ นสเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นสเหตุกญฺจ นอกุสลำ นสเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๔] นกุสลำ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นอเหตุกญฺจ นอพฺยากตำ นอเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นอเหตุกญฺจ นอพฺยากตำ นอเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นอเหตุกญฺจ นอกุสลำ นอเหตุกญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกำ ๓.เหตุสมฺปยุตฺตทุกำ

[๕] นกุสลำ นเหตุสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นเหตุสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นเหตุสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. (สเหตุกสทิสำ.)

นกุสลํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ฉ. (อเหตุกสทิสํ. สงฺขิตฺตํ.)

๑. กุสลตฺติกํ ๔-๖. เหตุสเหตุกทุกาทิ

[๖] นกุสลํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

(นอกุสเล เทฺว. นอพฺยากเต เทฺว. ปจฺจยวาเร คณิตเกน เอกํ, ทุติยํ คณิตเกน เอกํ, ตติยํ คณิตเกน เอกํ, สพฺพตฺถ นว ปญฺหา.)

นกุสลํ นอเหตุกญฺเจว น จ เหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๗] นกุสลํ นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นกุสลํ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๘] นกุสลํ นเหตุ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๙] นกุสลํ นเหตุ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอกุสลำ นเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

[๑]นอพฺยากตำ นเหตุ๎ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑) (คณิตเกน ตีณิ ปญฺหา.) เหตุยา[๑] ฉ.

๑. กุสลตฺติกำ ๗–๑๓. จูฬนฺตรทุกำ

[๑๐] นกุสโล นสปฺปจฺจโย ธมฺโม กุสลสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ. (สงฺขตำ สปฺปจฺจยสทิสำ.)

[๑๑] นกุสลำ นสนิทสฺสนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นกุสโล นอนิทสฺสโน ธมฺโม กุสลสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (นว ปญฺหา กาตพฺพา.)

[๑๒] นกุสลำ นสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นกุสลำ นอปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓] นกุสลำ นรูปึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นกุสลํ นอรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๔] นกุสลํ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นกุสลํ นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปจฺจยา อพฺยากโต โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (ฉ ปญฺหา กาตพฺพา.)

[๑๕] นกุสลํ นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

นกุสลํ นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล เกนจิ นวิญฺเญยฺโย[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๔. อาสวโคจฺฉกํ

[๑๖] นกุสลํ โนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นโนอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๑๗] นกุสลํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

---

[๑] ฉ.,เท. เกนจิ วิญฺเญยฺโย.

[๑]นกุสลํ นอนาสวํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ฉ ฯเปฯ วิปาเก ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ฉ.[๑]

[๑๘] นกุสลํ นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นอาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๑๙] นกุสลํ นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสโว เจว สาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๒๐] นกุสลํ นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อาสวสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๑] นกุสลํ อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

๑. กุสลตฺติกํ ๒๐. สญฺโญชนาทิโคจฺฉกํ

[๒๒] นกุสลํ โนสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒๓] นกุสลํ โนคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒๔] นกุสลํ โนโอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒๕] นกุสลํ โนโยคํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล โยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒๖] นกุสลํ โนนีวรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล นีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒๗] นกุสลํ โนปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

๑. กุสลตฺติกํ ๕๕. มหนฺตรทุกํ

[๒๘] นกุสลํ นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา ฯเปฯ

๑. กุสลตฺติกํ ๙๓. กามาวจรทุกํ

[๒๙] นกุสลํ นกามาวจรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นกุสลำ นนกามาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกำ ๙๔. รูปาวจรทุกำ

[๓๐] นกุสลำ นรูปาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต รูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลำ นนรูปาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกำ ๙๕. อรูปาวจรทุกำ

[๓๑] นกุสลำ นอรูปาวจรำ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล อรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑]

นกุสลำ นนอรูปาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกำ ๙๖. ปริยาปนฺนทุกำ

[๓๒] นกุสลำ นปริยาปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นปริยาปนฺนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ

---

[๑] ฉ.,เท. ฉ.

นปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นกุสลํ นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล อปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปจฺจยา อพฺยากโต อปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว. (อกุสลมูเล เทฺว. ทุกมูเล เทฺว.) เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๙๗. นิยฺยานิกทุกํ

[๓๓] นกุสลํ นนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล นิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นอกุสลํ นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑]นอกุสลํ นอนิยฺยานิกญฺจ นอพฺยากตํ นอนิยฺยานิกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกํ ๙๘. นิยตทุกํ

[๓๔] นกุสลํ นนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล นิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (อปริยาปนฺนสทิสํ. ฉ ปญฺหา.)

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นกุสลำ นอนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นอนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นอนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑]นกุสลำ นอนิยตญฺจ นอพฺยากตำ นอนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นอนิยตญฺจ นอพฺยากตำ นอนิยตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกำ ๙๙. สอุตฺตรทุกำ

[๓๕] นกุสลำ นสอุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลำ นสอุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นสอุตฺตรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๒]นอกุสลำ นสอุตฺตรญฺจ นอพฺยากตำ นสอุตฺตรญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลำ นสอุตฺตรญฺจ นอกุสลำ นสอุตฺตรญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นกุสลำ นอนุตฺตรำ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล อนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.) เหตุยา ฉ ฯเปฯ วิปาเก ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ฉ.[๒]

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๐๐. สรณทุกํ

[๓๖] นกุสลํ นสรณํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นอรณญฺจ นอพฺยากตํ นอรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๓๗] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.ตีณิ.

นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุญฺจ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ (ทุติยํ คณิตเกน ตีณิ.) เหตุยา เอกวีส.

นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (เทฺว ปญฺหาเยว.)

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ. (เทฺวเยว. ปฐมํ คณิตเกน เอกํ, ทุติยํ คณิตเกน เอกํ, ตติยํ คณิตเกน เอกํ กาตพฺพํ.) เหตุยา นว.

๓. วิปากตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๓๘] วิปากํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นวิปากํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นวิปากํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นวิปากํ นเหตุญฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม[๑] เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

---

[๑] สฺยา. วิปาโก.

นวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุญฺจ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นวิปากํ นเหตุญฺจ นวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปาโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นวิปากํ นเหตุญฺจ นวิปากธมฺมธมฺมํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา เอกาทส.

นวิปากํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ วิปากธมฺมธมฺโม นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๓๙] นอุปาทินฺนุปาทานิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นอุปาทินฺนุปาทานิยํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐารส.

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. เหตุทุกํ

[๔๐] นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๖. วิตกฺกตฺติกาทิ ๑. เหตุทุกํ

[๔๑] นสวิตกฺกสวิจารํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สวิตกฺกสวิจาโร เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปณฺณรส.

[๔๒] นปีติสหคตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปีติสหคโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺจวีส.

[๔๓] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺโพ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๔] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๕] นอาจยคามึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปจยคามี เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๔๖] นเสกฺขํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเสกฺโข เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑๒. ปริตฺตตฺติกทฺวยํ ๑. เหตุทุกํ

[๔๗] นปริตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มหคฺคโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกาทส.

[๔๘] นปริตฺตารมฺมณํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เตรส.

๑๔-๑๗. หีนตฺติกาทิ ๑. เหตุทุกํ

[๔๙] นหีนํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๐] นมิจฺฉตฺตนิยตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สมฺมตฺตนิยโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๕๑] นมคฺคารมฺมณํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ มคฺคเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ทส.

[๕๒] นอนุปฺปนฺโน นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอุปฺปาที นนเหตุ ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. [๑]นอนุปฺปนฺโน นนเหตุ จ นอุปฺปาที นนเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.[๑] เหตุยา ตีณิ.

๑๘-๑๙. อตีตตฺติกทฺวยํ ๑. เหตุทุกํ

[๕๓] นอตีโต นนเหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. นอนาคโต นนเหตุ ธมฺโม ปจฺจุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. [๒]นอตีโต นนเหตุ จ นอนาคโต นนเหตุ จ ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนสฺส นเหตุสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย.[๒] เหตุยา ตีณิ.

[๕๔] นอตีตารมฺมณํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อตีตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา สตฺตรส.

๒๐-๒๑. อชฺฌตฺตตฺติกทฺวยํ ๑. เหตุทุกํ

[๕๕] นอชฺฌตฺตํ นเหตุๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ พหิทฺธา เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

[๑-๑,๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นพหิทฺธา นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๕๖] นอชฺฌตฺตารมฺมณำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อชฺฌตฺตารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นพหิทฺธารมฺมณำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ พหิทฺธารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑. เหตุทุกำ

[๕๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุ๎ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (นเหตุ นนเหตุ โอวตฺตา. ตีณิ มูลานิ. เอกวีสติ ปญฺหา กาตพฺพา.)

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๒. สเหตุกทุกำ

[๕๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ

เหตุปจฺจยา. [๑]นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสเหตุกญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.[๑] เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

[๒]นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเหตุกญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. เหตุยา เอกวีส.[๒]

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖. เหตุสมฺปยุตฺตทุกาทิ

[๕๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๖๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑-๑,๒-๒ ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอเหตุกญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุๆ นสเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเหตุๆ นอเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๗–๑๓. จูฬนฺตรทุกำ

[๖๓] [๑]นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสปฺปจฺจโย ธมฺโม อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.) อารมฺมเณ ตีณิ, อธิปติยา อุปนิสฺสเย ตีณิ.[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๖๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ สนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๑]นอนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นนสนิทสฺสโน ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส นสนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ ตีณิ อธิปติยา อุปนิสฺสเย ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต ตีณิ.[๑]

[๖๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๖๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. เหตุยา เอกวีส.

[๒]นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.[๒]

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.
๒-๒ ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นโลกุตฺตรำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.) เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

[๖๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ [๑]นเกนจิ วิญฺเญยฺยำ[๑] ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เกนจิ[๒] วิญฺเญยฺโย[๒] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจตฺตึส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเกนจิ นวิญฺเญยฺยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจตฺตึส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๔. อาสวโคจฺฉกำ

[๖๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นโนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๗๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ, สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๓]นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอนาสวำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (สงฺขิตฺตำ.) เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.[๓]

[๑-๑] ฉ., เท. นนเกนจิ วิญฺเญยฺยำ.
[๒-๒] ฉ., เท. นเกนจิ วิญฺเญยฺโย.
[๓-๓] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

[๗๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอาสวสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑]นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอาสววิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา[๑] เอกวีส.

[๗๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อาสโว เจว สาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๗๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ, อาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อาสวสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ อาสววิปฺปยุตฺตํ นสาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ อาสววิปฺปยุตฺตำ นอนาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๒๐. สญฺโญชนาทิโคจฺฉกทุกำ

[๗๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนสญฺโญชนำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนคนฺถำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนโอฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนโยคำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ โยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนนีวรณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๘๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนปรามาสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๕๕. มหนฺตรทุกำ

[๘๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๘๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ จิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๘๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๘๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๘๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ จิตฺตสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นจิตฺตวิสํสฏฺฐํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ[๑] จิตฺตวิสํสฏฺโฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๘๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ จิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๘๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนจิตฺตสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ จิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนจิตฺตสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๘๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนจิตฺตานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ โนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๘๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนจิตฺตสัสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จิตฺตสัสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนจิตฺตสัสฏฺฐสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสัสฏฺฐสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๙๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนจิตฺตสัสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จิตฺตสัสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๙๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๙๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอชฺฌตฺติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกาทส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพาหิรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ พาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๙๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจตฺตึส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นโนอุปาทา ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๙๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนุปาทินฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖๙. อุปาทานทุกํ

[๙๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ โนอุปาทานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๗๕. กิเลสทุกำ

[๙๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ โนกิเลสำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๘๓. ปิฏฺฐิทุกำ

[๙๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๙๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๙๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอวิตกฺกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เห่ตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปฺปีติกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อปฺปีติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นนปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนสุขสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นสุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนอุเปกฺขาสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ นอุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นกามาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ กามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนกามาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นกามาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๐๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นรูปาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ รูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนรูปาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๐๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอรูปาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นนอรูปาวจรำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรูปาวจโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๑๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปริยาปนฺนํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อปริยาปนฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๑๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนิยฺยานิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อนิยฺยานิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๑๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ นิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๑๑๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนุตฺตรํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๐๒. สรณทุกํ

[๑๑๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสรณํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณํ ธมฺมํ ปจฺจยา สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต. เหตุยา เอกวีส ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส.

(สหชาตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๑๑๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สตฺต.

นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สตฺต.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. สตฺต.

[๑๑๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอรโณ จ ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส อรณสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย.

[๑๑๗] เหตุยา เอกวีส, อารมฺมเณ ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต เอกวีส.

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารสฺส อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ อนุโลมปจฺจนียมฺปิ ปจฺจนียานุโลมมฺปิ คณิตํ, เอวํ คเณตพฺพํ.)

ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ติกทุกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏกเ
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม
ติกติกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. กุสลตฺติกํ ๑. เวทนาตฺติกํ

[๑] นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอกุสลํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา นว.

[๒] นกุสลํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นอพฺยากตํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นกุสลํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา ตีณิ.

[๓] นกุสลํ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นอกุสลํ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ กุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอกุสลํ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นอพฺยากตำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอพฺยากตำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นอกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอพฺยากตำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ กุสโล อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ นอกุสลำ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. เหตุยา นว.

๑. กุสลตฺติกำ ๒. วิปากตฺติกำ

[๔] นกุสลำ นวิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นอกุสลำ นวิปากำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นกุสลำ นวิปากญฺจ นอกุสลำ นวิปากญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. เหตุยา ตีณิ.

[๕] นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ นอกุสลํ นวิปากธมฺมธมฺมญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.) เหตุยา ฉ ปญฺหา.

[๖] นกุสลํ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๓. อุปาทินฺนตฺติกํ

[๗] นกุสโล นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อพฺยากตสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ.[๑]

นกุสลํ นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นกุสลํ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

---

[๑] ฉ.,เท. ฉ ปญฺหา.

๑. กุสลตฺติกำ ๔. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ

[๘] นกุสลำ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา อกุสโล สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (อกุสลาเนว ตีณิ.)

นกุสลำ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นกุสลำ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกำ ๕. วิตกฺกตฺติกำ

[๙] นกุสลำ นสวิตกฺกสวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นกุสลำ นอวิตกฺกวิจารมตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นกุสลำ นอวิตกฺกอวิจารำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ทฺวาทส.

๑. กุสลตฺติกำ ๖. ปีติตฺติกำ

[๑๐] นกุสลำ นปีติสหคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อกุสโล ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

---

[๑] ฉ.,เท. อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก.

นกุสลํ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นกุสลํ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑. กุสลตฺติกํ ๗. ทสฺสนตฺติกํ

[๑๑] นกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกํ ๘. ทสฺสนเหตุตฺติกํ

[๑๒] นกุสลํ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อกุสโล ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกำ ๙. อาจยคามิตฺติกำ

[๑๓] นกุสลำ นอาจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นกุสลำ นอปจยคามึ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลำ นเนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๐. เสกฺขตฺติกำ

[๑๔] นกุสลำ นเสกฺขำ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นกุสลำ นอเสกฺขำ ธมฺมำ ปจฺจยา อพฺยากโต อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลำ นเนวเสกฺขานาเสกฺขำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๑. ปริตฺตตฺติกำ

[๑๕] นกุสลำ นปริตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นกุสลำ นมหคฺคตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นอปฺปมาณํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๒. ปริตฺตารมฺมณตฺติกํ

[๑๖] นกุสลํ นปริตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นมหคฺคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นกุสลํ นอปฺปมาณารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๓. หีนตฺติกํ

[๑๗] นกุสลํ นหีนํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นมชฺฌิมํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นกุสลํ นปณีตํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๔. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกํ

[๑๘] นกุสลํ นมิจฺฉตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อกุสโล มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลำ นสมฺมตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลำ นอนิยตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๕. มคฺคารมฺมณตฺติกำ

[๑๙] นกุสลำ นมคฺคารมฺมณำ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นกุสลำ นมคฺคเหตุกำ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.[๑]

นกุสลำ นมคฺคาธิปตึ ธมฺมำ ปจฺจยา กุสโล มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๖. อุปฺปนฺนตฺติกำ

[๒๐] นกุสโล นอุปฺปนฺโน ธมฺโม กุสลสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ อฏฺฐารส.

๑. กุสลตฺติกำ ๑๗–๑๘. อตีตารมฺมณตฺติกทฺวยำ

[๒๑] นกุสโล นปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม กุสลสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ อฏฺฐารส.

---

[๑] ฉ.,เท. ตีณิ.

[๒๒] นกุสลํ นอตีตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นอนาคตารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา กุสโล อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นกุสลํ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. กุสลตฺติกํ ๑๙–๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกทฺวยํ

[๒๓] นกุสโล[๑] นอชฺฌตฺโต ธมฺโม อชฺฌตฺตสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ อฏฺฐารส, อธิปติยา โสพส, อุปนิสฺสเย อฏฺฐารส, ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต นว.

นกุสโล นพหิทฺธา ธมฺโม พหิทฺธา กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ อฏฺฐารส, อธิปติยา ฉ, อุปนิสฺสเย อฏฺฐารส, ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต นว.[๑]

[๒๔] นกุสลํ นอชฺฌตฺตารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นกุสลํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

๑. กุสลตฺติกำ ๒๑. สนิทสฺสนตฺติกำ

[๒๕] นกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นอกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นอกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอพฺยากตำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ นอกุสลำ นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. เหตุยา ฉ.

[๒๖] นกุสลำ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

---

[๑] สฺยา. อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ.

นกุสลํ นอนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อพฺยากโต อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒. เวทนาตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๒๗] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว.

นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เทฺว. (จตฺตาริ คณิตเกน เทฺว เทฺว ปณฺหา กาตพฺพา.) เหตุยา จุทฺทส.

[๒๘] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

[๒๙] นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต นอพฺยากโต ธมฺโม สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ จุทฺทส.

๓. วิปากตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๐] นวิปากํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา วิปากธมฺมธมฺโม กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นวิปากํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา วิปากธมฺมธมฺโม อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นวิปากํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๔. อุปาทินฺนตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๑] นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนุปาทินฺนุปาทานิโย กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑]

นอนุปาทินฺนุปาทานิยํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนุปาทินฺนุปาทานิโย อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นอุปาทินฺนุปาทานิยํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนุปาทินฺนุปาทานิโย อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๒] นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ.,เท. เหตุยา ฉ.

นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๖. วิตกฺกตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๓] นสวิตกฺกสวิจารํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปณฺณรส.

นสวิตกฺกสวิจารํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา สวิตกฺกสวิจาโร อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นสวิตกฺกสวิจารํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อวิตกฺกอวิจาโร อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา สตฺต.

๗. ปีติตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๔] นปีติสหคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปีติสหคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐวีส.

นปีติสหคตํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปีติสหคโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา อฏฺฐวีส.

[๑]นปีติสหคโต นอพฺยากโต ธมฺโม ปีติสหคตสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.) อารมฺมเณ อฏฺฐวีส, อธิปติยา อนนฺตเร อฏฺฐวีส ฯเปฯ อุปนิสฺสเย อฏฺฐวีส, กมฺเม จตุวีส, นตฺถิยา วิคเต อฏฺฐวีส.[๑]

[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

๘. ทสฺสนตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๓๔] นทสฺสเนน ปหาตพฺพำ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพำ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพำ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๙. ทสฺสนเหตุตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๓๖] นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑๐. อาจยคามิตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๓๗] นอาจยคามึ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา อาจยคามี กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นอาจยคามึ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อาจยคามี อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นอาจยคามึ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวาจยคามินาปจยคามี อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑๑. เสกฺขตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๘] นเสกฺขํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา เสกฺโข กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นเสกฺขํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา เนวเสกฺขานาเสกฺโข อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเสกฺขํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เนวเสกฺขานาเสกฺโข อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑๒. ปริตฺตตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๓๙] นมหคฺคตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา มหคฺคโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นมหคฺคตํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา ปริตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นปริตฺตํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ ปริตฺโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๐] นปริตฺตารมฺมณำ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา ปริตฺตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นปริตฺตารมฺมณำ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา ปริตฺตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา จุทฺทส.

[๑]นปริตฺตารมฺมโณ นอพฺยากโต ธมฺโม ปริตฺตารมฺมณสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.) อารมฺมเณ เอกวีส.[๑]

๑๔. หีนตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๑] นหีนำ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา มชฺฌิโม กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นหีนำ นอกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา หีโน อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นหีนำ นอพฺยากตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ มชฺฌิโม อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกำ ๑. กุสลตฺติกำ

[๔๒] นมิจฺฉตฺตนิยตำ นกุสลำ ธมฺมำ ปจฺจยา สมฺมตฺตนิยโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นมิจฺฉตฺตนิยตํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา มิจฺฉตฺตนิยโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นมิจฺฉตฺตนิยตํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิยโต อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๓] นมคฺคารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา มคฺคารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจตฺตึส. (นอกุสลํ นอพฺยากตํ นตฺถิ.)

๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๔] นอุปฺปนฺโน นกุสโล ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส กุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ สตฺต.

นอุปฺปนฺโน นอกุสโล ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส อกุสลสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ.

นอุปฺปนฺโน นอพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปนฺนสฺส อพฺยากตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ สตฺต.

(อตีตตฺติกํ อุปฺปนฺนตฺติกสทิสํ.)

๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๕] นอตีตารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อตีตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นอตีตารมฺมณํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อตีตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๐. อชฺฌตฺตตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๖] นอชฺฌตฺตํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา พหิทฺธา กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นพหิทฺธา นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นอชฺฌตฺตํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา พหิทฺธา อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นพหิทฺธา นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺโต อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๑]

๒๑. อชฺฌตฺตารมฺมณตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๗] นอชฺฌตฺตารมฺมณํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺตารมฺมโณ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

นอชฺฌตฺตารมฺมณํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อชฺฌตฺตารมฺมโณ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑. กุสลตฺติกํ

[๔๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นกุสลญฺจ นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นกุสลญฺจ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ กุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอกุสลํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อกุสโล ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอพฺยากตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อพฺยากโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. สตฺต.

(นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆนอพฺยากตมูลานิ สตฺตเยว. ทุกมูลานิ สตฺตเยว. สพฺพํ เอกวีสติเมว.)

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑. เวทนาตฺติกํ

[๔๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๓. วิปากตฺติกํ

[๕๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นวิปากํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ วิปาโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นวิปากธมฺมธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ วิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๔. อุปาทินฺนตฺติกำ

[๔๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส อุปาทินฺนุปาทานิยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอนุปาทินฺนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ[๑] อนุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอนุปาทินฺนอนุปาทานิยำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๕. สงฺกิลิฏฺฐตฺติกำ

[๔๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

---

[๑] สฺยา. สนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิกํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อสงฺกิลิฏฺฐอสงฺกิเลสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๖. วิตกฺกตฺติกํ

[๕๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสวิตกฺกสวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สวิตกฺกสวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอวิตกฺกวิจารมตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อวิตกฺกวิจารมตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอวิตกฺกอวิจารํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ อวิตกฺกอวิจาโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๗. ปีติตฺติกํ

[๕๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปีติสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ปีติสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสุขสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สุขสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอุเปกฺขาสหคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อุเปกฺขาสหคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๘. ทสฺสนตฺติกำ

[๔๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นทสฺสเนน ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๙. ทสฺสนเหตุตฺติกำ

[๔๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นเนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๐. อาจยคามิตฺติกํ

[๕๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอาจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อาจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอปจยคามึ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเนวาจยคามินาปจยคามึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เนวาจยคามินาปจยคามี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๑. เสกฺขตฺติกํ

[๕๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ เสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอเสกฺขํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นเนวเสกฺขานาเสกฺขํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ เนวเสกฺขานาเสกฺโข ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๒. ปริตฺตตฺติกํ

[๕๙] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นปริตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสน-สปฺปฏิโฆ ปริตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมหคฺคตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ มหคฺคโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอปฺปมาณำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อปฺปมาโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๓. ปริตฺตารมฺมณตฺติกำ

[๖๐] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นปริตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ปริตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นมหคฺคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ มหคฺคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอปฺปมาณารมฺมณำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อปฺปมาณารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๔. หีนตฺติกำ

[๖๑] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นหีนำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ หีโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นมชฺฌิมำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ มชฺฌิโม ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นปณีตำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ ปณีโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๕. มิจฺฉตฺตนิยตตฺติกำ

[๖๒] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นมิจฺฉตฺตนิยตำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ มิจฺฉตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นสมฺมตฺตนิยตํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ สมฺมตฺตนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นอนิยตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ อนิยโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกวีส.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๖. มคฺคารมฺมณตฺติกํ

[๖๓] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมคฺคารมฺมณํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ มคฺคารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมคฺคเหตุกํ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ มคฺคเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นมคฺคาธิปตึ ธมฺมํ ปจฺจยา อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ มคฺคาธิปติ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๗. อุปฺปนฺนตฺติกํ

[๖๔] นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นอุปฺปนฺโน ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส อุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกํ ๑๘. อตีตตฺติกํ

[๖๕] นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นปจฺจุปฺปนฺโน ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส ปจฺจุปฺปนฺนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ฉ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๑๙. อตีตารมฺมณตฺติกำ

[๖๖] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอตีตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อตีตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอนาคตารมฺมณำ ธมฺมำ ปจฺจยา อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ อนาคตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒๒. สนิทสฺสนตฺติกำ ๒๐–๒๑. อชฺฌตฺตตฺติกทฺวยำ

[๖๗] นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ[๑] นอชฺฌตฺโต ธมฺโม อนิทสฺสน-อปฺปฏิฆสฺส อชฺฌตฺตสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.) อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา ฉ, ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต ฉ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธา ธมฺโม อนิทสฺสนอปฺปฏิฆสฺส พหิทฺธา ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.) อารมฺมเณ ฉ, อธิปติยา ฉ, ปุเรชาเต อตฺถิยา อวิคเต ฉ.[๑]

[๖๘] นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆำ นอชฺฌตฺตารมฺมณำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ อชฺฌตฺตารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

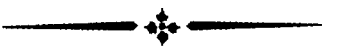
[๑-๑] ฉ., เท. โปตฺถเกสุ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ นพหิทฺธารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสน-อปฺปฏิโฆ พหิทฺธารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ ฯเปฯ อวิคเต ตีณิ.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สํสฏฺฐวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปญฺหาวารมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ติกติกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
ธมฺมปจฺจนียานุโลเม
ทุกทุกปฏฺฐานปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เหตุทุกํ ๑. สเหตุกทุกํ

[๑] นเหตุ๋ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๋ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สเหตุโก จ นเหตุ สเหตุโก จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนเหตุ๋ นสเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา จตฺตาริ, อารมฺมเณ จตฺตาริ, ฯเปฯ อวิคเต จตฺตาริ.

[๒] นนเหตุ นสเหตุโก[๑] ธมฺโม นเหตุสฺส สเหตุกสฺส[๒] ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เหตุยา เอกํ, อารมฺมเณ ฉ, ฯเปฯ อวิคเต ปญฺจ.

(ปญฺหาวารํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

[๓] นเหตุ๋ นอเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

---

[๑] ฉ., เท. นอเหตุโก. [๒] ฉ., เท. อเหตุกสฺส.

นนเหตุๆ นอเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตู อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกๆ.

นเหตุๆ นอเหตุกญฺจ นนเหตุๆ นอเหตุกญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตู อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกๆ. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกๆ ๒-๕. เหตุสมฺปยุตฺตทุกาทิ

[๔] นเหตุๆ นเหตุสมฺปยุตฺตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตู เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา จตฺตาริ.

นเหตุๆ นเหตุวิปฺปยุตฺตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตู เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕] นเหตุๆ นเหตุญเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตู เหตุเจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

นนเหตุๆ นอเหตุกญเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตู สเหตุโก เจว น จ เหตู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

[๖] นเหตุๆ นเหตุญเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตู เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

นนเหตุๆ นนเหตุญฺจ นเหตุวิปฺปยุตฺตญเจว ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตู เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

[๗] นเหตุๆ นเหตุๆ นสเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตู นเหตู สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

นเหตุๆ นเหตุๆ อเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตู นเหตู อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

๑. เหตุทุกं ๖–๑๒. จูฬนฺตรทุกं

[๘] นเหตุ นสปฺปจฺจโย ธมฺโม เหตุสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ตีณิ.

(สงฺขตํ สปฺปจฺจยสทิสํ.)

[๙] นเหตุ นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ นอนิทสฺสโน ธมฺโม เหตุสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ ตีณิ.

[๑๐] นเหตุ นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ นอปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกं.

[๑๑] นเหตุ นรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ นอรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ อรูปี ธมฺโม' อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๒] นเหตุ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ[๑] โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (คณิตเกน ตีณิ.)

---

[๑] ฉ.,เท. นเหตุ.

นเหตุๆ นโลกุตฺตรๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๓] นเหตุๆ นเกนจิ วิญฺเญยฺยๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นเหตุๆ นเกนจิ นวิญฺเญยฺยๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑. เหตุทุกๆ ๑๓–๑๘. อาสวโคจฺฉกๆ

[๑๔] นเหตุๆ โนอาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ โนอาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุๆ โนอาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว จ นเหตุ อาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นนเหตุๆ โนอาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ[๑] อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกๆ.

นเหตุๆ โนอาสวญฺจ นนเหตุๆ โนอาสวญฺจ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกๆ. เหตุยา ปญฺจ.

นเหตุๆ นโนอาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกๆ.

นนเหตุๆ นโนอาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุๆ นโนอาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ

---

[๑] ฉ.,เท. เหตุ.

โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นนเหตุ๎ นโนอาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ โนอาสโว จ นเหตุ โนอาสโว จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นเหตุ๎ นโนอาสวญฺจ นนเหตุ๎ นโนอาสวญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ โนอาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. เหตุยา ปญฺจ.

[๑๔] นเหตุ๎ นสาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑]นเหตุ๎ นอนาสวำ ธมฺมำ ปจฺจยา เหตุ อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๑]

[๑๖] นนเหตุ๎ นอาสวสมฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสวสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอาสววิปฺปยุตฺตำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๑๗] นเหตุ๎ นอาสวญฺเจว นอนาสวญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว เจว สาสโว จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นเหตุ๎ นอนาสวญฺเจว นโน จ อาสวำ ธมฺมำ ปฏิจฺจ นเหตุ สาสโว เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๑๘] นเหตุ๎ นอาสวญฺเจว นอาสววิปฺปยุตฺตญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ เหตุ อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑-๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นเหตุ๎ นอาสววิปฺปยุตฺตญฺเจว นโน จ อาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสวสมฺปยุตฺโต เจว โน จ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๑๙] นเหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตๆ นสาสวๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต สาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ อาสววิปฺปยุตฺตๆ นอนาสวๆ ธมฺมๆ ปจฺจยา เหตุ อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกๆ ๑๙. สญฺโญชนาทิโคจฺฉกๆ

[๒๐] นเหตุ๎ โนสญฺโญชนๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ สญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๑] นเหตุ๎ โนคนฺถๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

[๒๒] นเหตุ๎ โนโอฆๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๒๓] นเหตุ๎ โนโยคๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

[๒๔] นเหตุ๎ โนนีวรณๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ นีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๕] นเหตุ๎ โนปรามาสๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ ปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกं ๕๔. มหนฺตรทุกं

[๒๖] นเหตุ๎ นสารมฺมณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอนารมฺมณ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ อนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๗] นเหตุ๎ โนจิตฺต๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ จิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นโนจิตฺต๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ โนจิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๘] นเหตุ๎ นเจตสิก๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอเจตสิก๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ อเจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒๙] นเหตุ๎ นจิตฺตสมฺปยุตฺต๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นจิตฺตวิปฺปยุตฺต๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ จิตฺตวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๐] นเหตุ๎ นจิตฺตสํสฏ๎ฐ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสํสฏ๎โฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นจิตฺตวิสํสฏ๎ฐ๎ ธมฺม๎ ปฏิจฺจ นเหตุ จิตฺตวิสํสฏ๎โฐ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๑] นเหตุ์ โนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ์ นโนจิตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ โนจิตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๒] นเหตุ์ โนจิตฺตสหภุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ์ นโนจิตฺตสหภุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๓] นเหตุ์ โนจิตฺตานุปริวตฺตี[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ[๒] โนจิตฺตานุปริวตฺตี[๓] ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔]นเหตุ์ นโนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.[๔]

[๓๔] นเหตุ์ โนจิตฺตสัมปยุตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสัมปยุตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ์ นโนจิตฺตสัมปยุตฺตสมุฏฺฐานํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสัมปยุตฺตสมุฏฺฐาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๕] นเหตุ์ โนจิตฺตสัมปยุตฺตสมุฏฺฐานสหภุ์ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสัมปยุตฺตสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

---

[๑] ฉ., เท. นจิตฺตานุปริวตฺตี.
[๒] ฉ., เท. เหตุ, เอวมุปริปิ.
[๓] ฉ.,เท. จิตฺตานุปริวตฺตี.
[๔-๔] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. สฺยา. น ทิสฺสติ.

นเหตุๆ นโนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺต-สํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภู ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๖] นเหตุๆ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นโนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตึ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ โนจิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๗] นเหตุๆ นอชฺฌตฺติกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อชฺฌตฺติโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นพาหิรๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ พาหิโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๘] นเหตุๆ นอุปาทา ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุๆ นโนอุปาทา ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ โนอุปาทา ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๓๙] นเหตุๆ นอนุปาทินฺนๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ นเหตุ อนุปาทินฺโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกๆ ๖๘. อุปาทานโคจฺฉกๆ

[๔๐] นเหตุๆ โนอุปาทานๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ เหตุ อุปาทาโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

๑. เหตุทุกํ ๗๔. กิเลสโคจฺฉกํ

[๔๑] นเหตุ์ โนกิเลสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ กิเลโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๑. เหตุทุกํ ๘๒. ปิฏฺฐิทุกํ

[๔๒] นเหตุ์ นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ์ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๓] นเหตุ์ นภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ ภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ์ นนภาวนาย ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นภาวนาย ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๔] นนเหตุ์ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นนเหตุ์ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๕] นนเหตุ์ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นนเหตุ์ นนภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ นภาวนาย ปหาตพฺพเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๖] นเหตุ๎ นสวิตกฺกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ สวิตกฺโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๔๗] นเหตุ๎ นสรณํ ธมฺมํ ปจฺจยา เหตุ สรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นเหตุ๎ นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นนเหตุ๎[๑] นอรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นเหตุ๎ นอรณญฺจ นนเหตุ๎ นอรณญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ นเหตุ อรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

๒. สเหตุกาทิทุกं ๑. เหตุทุกं

[๔๘] นสเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอเหตุกํ นเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นสเหตุกํ นเหตุญฺจ นอเหตุกํ นเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๒]นสเหตุกํ นนเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นอเหตุกํ นนเหตุ๎ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อเหตุโก นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. เหตุยา ฉ.[๒]

---

[๑] ฉ.,เท. นเหตุ๎. [๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๔๙] นเหตุสมฺปยุตฺตํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สเหตุกทุกสทิสํ.)

[๕๐] นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว สเหตุโก จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอเหตุกญฺเจว นนเหตุญฺจ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สเหตุโก เจว น จ เหตุ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๕๑] นเหตุญฺเจว นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺจ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นเหตุวิปฺปยุตฺตญฺเจว นนเหตุญฺจ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เหตุสมฺปยุตฺโต เจว น จ เหตุ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (อนฺติมทุกํ น ลพฺภติ.)

๗-๑๓. จูฬนฺตรทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๕๒] นอปฺปจฺจยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอปฺปจฺจยํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปจฺจโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (สงฺขตสปฺปจฺจยสทิสํ.)

[๕๓] นสนิทสฺสนํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อนิทสฺสโน เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสนิทสฺสนํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สนิทสฺสโน นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๔] นสปฺปฏิฆํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อปฺปฏิโฆ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสปฺปฏิฆํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สปฺปฏิโฆ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๕๕] นรูปึ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรูปี เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา.

นรูปึ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรูปี นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. คณิตเกน ตีณิ.

[๕๖] นโลกิยํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกุตฺตโร เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ.

นโลกุตฺตรํ นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา เทฺว.

นโลกิยํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นโลกุตฺตรํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ โลกิโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกํ. เหตุยา จตฺตาริ.

[๕๗] นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ [๑] นเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ วิญฺเญยฺโย เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ นนเหตุ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา นว.

---

[๑] ฉ.,เท. นวิญฺเญยฺยํ.

๑๔. อาสวโคจฺฉกำ ๑. เหตุทุกำ

[๕๘] โนอาสวำ นเหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

นโนอาสวำ นเหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

โนอาสวำ นเหตุญฺจ นโนอาสวำ นเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ อาสโว เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. เหตุยา ปญฺจ.

โนอาสวำ นนเหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ.

นโนอาสวำ นนเหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ.

โนอาสวำ นนเหตุญฺจ นโนอาสวำ นนเหตุญฺจ ธมฺมำ ปฏิจฺจ โนอาสโว นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกำ. เหตุยา ปญฺจ.

๕๕. มหนฺตรทุกำ ๑. เหตุทุกำ

[๕๙] นสารมฺมณำ นเหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นอนารมฺมณำ นนเหตุ๋ ธมฺมำ ปฏิจฺจ สารมฺมโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ. (สงฺขิตฺตำ.)

๑๐๐. สรณทุกํ ๑. เหตุทุกํ

[๖๐] นสรณํ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อรโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สรโณ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นสรณํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. (๑)

นอรณํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สรโณ นเหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นนเหตุๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สรโณ นเหตุ จ อรโณ นเหตุ จ ธมฺมา อุปฺปชฺชนฺติ เหตุปจฺจยา. ตีณิ. (สงฺขิตฺตๆ.)

๑๐๐. สรณทุกํ ๒. สเหตุกทุกํ

[๖๑] นสรณํ นสเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อรโณ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นสเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สรโณ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๖๒] นสรณํ นอเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อรโณ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอเหตุกๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อรโณ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกํ ๓. เหตุสมฺปยุตฺตทุกํ

[๖๓] นสรณํ นเหตุสมฺปยุตฺตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ อรโณ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นเหตุสมฺปยุตฺตๆ ธมฺมๆ ปฏิจฺจ สรโณ เหตุสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๖๔] นสรณํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เหตุวิปฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกํ ๔. เหตุสเหตุกทุกํ

[๖๕] นสรณํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นเหตุญฺเจว นอเหตุกญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ เหตุ เจว สเหตุโก จ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

นสรณํ นอเหตุกญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอเหตุกญฺเจว นนเหตุญฺจ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ สเหตุโก เจว น จ เหตุ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว. (เหตุเจวเหตุสมฺปยุตฺตทุกํ [๑] สงฺขิตฺตํ.)

๑๐๐. สรณทุกํ ๖. นเหตุสเหตุกทุกํ

[๖๖] นสรณํ นเหตุๆ นสเหตุกๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกๆ.

นสรณํ นเหตุๆ นอเหตุกๆ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกๆ.

---

[๑] ฉ.,เท. เหตุสมฺปยุตฺตทุกๆ.

นอรณํ นเหตุ๎ นอเหตุกं ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ นเหตุ อเหตุโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เอกं. เหตุยา เทฺว.

๑๐๐. สรณทุกं ๗. จูฬนฺตรทุกं

[๖๗] นสรโณ นสปฺปจฺจโย ธมฺโม อรณสฺส สปฺปจฺจยสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ เอกं.

[๖๘] นสรโณ นสงฺขโต ธมฺโม. (สงฺขิตฺตं.)

[๖๙] นสรณํ นสนิทสฺสนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สนิทสฺสโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

นสรโณ นสนิทสฺสโน[๑] ธมฺโม สรณสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. นสรโณ นสนิทสฺสโน[๑] ธมฺโม อรณสฺส อนิทสฺสนสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. อารมฺมเณ เทฺว.

[๗๐] นสรณํ นสปฺปฏิฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สปฺปฏิโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ตีณิ.

[๗๑] นสรณํ นรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๒]นอรณํ นรูปึ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ รูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๒]

นสรณํ นอรูปึ ธมฺมํ ปจฺจยา สรโณ อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๓]นสรณํ นอรูปึ ธมฺมํ ปจฺจยา อรโณ อรูปี ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๓]

๑,๑ ฉ. นอนิทสฺสโน.

๒-๒, ๓-๓ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๗๒] นสรณํ นโลกิยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ โลกิโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสรณํ นโลกุตฺตรํ ธมฺมํ ปจฺจยา อรโณ โลกุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๗๓] นสรณํ นเกนจิ วิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เกนจิ วิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

นสรณํ นเกนจิ นวิญฺเญยฺยํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เกนจิ นวิญฺเญยฺโย ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา ปญฺจ.

๑๐๐. สรณทุกํ ๑๔. อาสวโคจฺฉกาทิ

[๗๔] นอรณํ นอาสวํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ อาสโว ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๗๕] นอรณํ นสญฺโญชนํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ สญฺโญชโน ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๗๖] นอรณํ นคนฺถํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ คนฺโถ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๗๗] นอรณํ นโอฆํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ โอโฆ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๗๘] นอรณํ นโยคํ[๑] ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ โยโค ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

---

[๑] ฉ.,เท. โนโยคํ.

[๗๙] นอรณํ นนีวรณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ นีวรโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

[๘๐] นอรณํ นปรามาสํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ปรามาโส ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

๑๐๐. สรณทุกं ๕๕. มหนฺตรทุกं

[๘๑] นสรณํ นสารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นสรณํ นอนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นอนารมฺมณํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ อนารมฺมโณ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.

[๘๒] นสรณํ นจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ จิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. นอรณํ นจิตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ จิตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๓] นสรณํ นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นอรณํ นเจตสิกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ เจตสิโก ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๑]

[๘๔] นสรณํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๒]นอรณํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๒]

๑-๑,๒-๒ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๘๕] นสรณํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. [๑]นอรณํ นจิตฺตสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ จิตฺตสมฺปยุตฺโต ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เทฺว.[๑]

๑๐๐. สรณทุกํ ๘๓. ปิฏฺฐิทุกํ

[๘๖] นอรณํ[๒] นทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ สรโณ ทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

นอรณํ นนทสฺสเนน ปหาตพฺพํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ นทสฺสเนน ปหาตพฺโพ ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

[๘๗] นสรณํ นสอุตฺตรํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ อรโณ สอุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกํ.

(สหชาตวารมฺปิ ปจฺจยวารมฺปิ นิสฺสยวารมฺปิ สมฺปยุตฺตวารมฺปิ ปฏิจฺจวารสทิสํ.)

ปญฺหาวาโร เหตุอารมฺมณปจฺจยา

[๘๘] นสรโณ นสอุตฺตโร ธมฺโม อรณสฺส สอุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ.

นสรโณ นสอุตฺตโร ธมฺโม อรณสฺส สอุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. เอกํ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

[๒] ฉ. นสรณํ.

[๑]เหตุยา เอกำ. อารมฺมเณ เอกำ., อธิปติยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ.[๑]

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๘๙] นสรโณ นสอุตฺตโร ธมฺโม อรณสฺส สอุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย. สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปจฺฉาชาตปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุยา เอกำ, นอารมฺมเณ เอกำ.

เหตุปจฺจยา นอารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

นเหตุปจฺจยา อารมฺมเณ เอกำ. (สงฺขิตฺตำ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปญฺหาวารำ เอวำ วิตฺถาเรตพฺพำ.)

อนุตฺตรปทำ เหตุอนนฺตรปจฺจยา

[๙๐] นสรณำ นอนุตฺตรำ ธมฺมำ ปจฺจยา อรโณ อนุตฺตโร ธมฺโม อุปฺปชฺชติ เหตุปจฺจยา. เหตุยา เอกำ ฯเปฯ อวิคเต เอกำ.

[๙๑] นสรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อรณสฺส อนุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย.

อนนฺตเร เอกำ, สมนนฺตเร เอกำ, อุปนิสฺสเย เทฺว, ปุเรชาเต เอกำ, อาเสวเน เอกำ, วิปฺปยุตฺเต เอกำ, อตฺถิยา เอกำ, นตฺถิยา เอกำ, วิคเต เอกำ, อวิคเต เอกำ.

[๑-๑] สฺยา. อิเม สงฺขฺยาวารา ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. น ทิสฺสนฺติ.

ปจฺจนียุทฺธาโร

[๙๒] นสรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อรณสฺส อนุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. ปุเรชาตปจฺจเยน ปจฺจโย.

นอรโณ นอนุตฺตโร ธมฺโม อรณสฺส อนุตฺตรสฺส ธมฺมสฺส อุปนิสฺสยปจฺจเยน ปจฺจโย. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุยา เทฺว, นอารมฺมเณ เทฺว ฯเปฯ นอุปนิสฺสเย เอกํ, นปุเรชาเต เทฺว ฯเปฯ โนอวิคเต เทฺว.

อุปนิสฺสยปจฺจยา นเหตุยา เทฺว. (สงฺขิตฺตํ.)

นเหตุปจฺจยา อุปนิสฺสเย เทฺว, ปุเรชาเต เอกํ ฯเปฯ อตฺถิยา เอกํ ฯเปฯ อวิคเต เอกํ. (สงฺขิตฺตํ.)

(ยถา กุสลตฺติเก ปณฺหาวารํ เอวํ วิตฺถาเรตพฺพํ.)

อนุโลมทุกตฺติกปฏฺฐานโต ปฏฺฐาย ยาว ปริโยสานา ตีสมตฺเตหิ ภาณวาเรหิ ปฏฺฐานํ.

ธมฺมปจฺจนียานุโลเม ทุกทุกปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

ปจฺจนียานุโลมปฏฺฐานํ นิฏฺฐิตํ.

ปฏฺฐานปกรณํ นิฏฺฐิตํ.

เอตฺตาวตา จ อมฺเหหิ ยํ ปุญฺญํ ปสุตํ พหุ
ตํ โน เทวานุโมทนฺตุ สพฺพสมฺปตฺติ สิทฺธิยา
ทุกฺขปฺปตฺตา จ นิทฺทุกฺขา ภยปฺปตฺตา จ นิพฺภยา
โสกปฺปตฺตา จ นิสฺโสกา เขมํ ปปฺโปนฺตุ ปาณิโน
สพฺเพ พุทฺธา พลปฺปตฺตา ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
เตสํ จ ธมฺมเตเชน รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส.

อภิธมฺมปิฏกํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก ปฏฺฐานปาลิยา ฉฏฺฐภาเค

ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)	
อกุสลำ จิตฺตำ	๑/๒๖๓
อกุสโล ทุกฺขาย	๒/๔๕๒
อกุสโล ธมฺโม	๓๗/๓๒๐
อกุสโล ปีติสหคโต	๑๐/๔๕๕
อกุสโล วิปากธมฺมธมฺโม	๕/๔๕๔
อกุสโล สวิตกฺกสวิจาโร	๙/๔๕๕
อกุสโล สเหตุโก	๗/๒๕๑
อกุสโล สุขาย	๑/๔๕๑
อกุสโล เหตุธมฺโม	๓/๒๕๐
อกุสโล อทุกฺขมสุขาย	๓/๔๕๒
อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ	๔๘/๔๖๙
อนุปาทินฺนุปาทานิโย	๑๓/๗
อพฺยากตำ จิตฺตำ	๓๓/๒๙๓
อพฺยากโต มชฺฌิโม	๑๗/๔๕๘
อพฺยากโต สเหตุโก	๗/๒๑๕
อพฺยากโต เหตุ ธมฺโม	๓/๒๕๐
อพฺยากโต อทุกฺขมสุขาย	๓/๔๕๒
อพฺยากโต อนุปาทินฺนุปาทานิโย	๗/๔๕๔
อพฺยากโต อปฺปจฺจโย	๑๗/๒๕๙
อพฺยากโต สุขาย	๑/๔๕๑
อรณำ สุขสหคตำ	๘๘/๒๔๐
อรโณ สนิทสฺสโน	๙๐/๓๕๑
อรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ	๑๐๔/๒๔๗
อรโณ อปฺปจฺจโย	๘๘/๓๕๑
อรโณ อสงฺขโต	๘๙/๓๕๑
อรโณ อุปฺปาที	๙๘/๒๔๕
(อา)	
อาจยคามี กุสโล ธมฺโม	๓๗/๔๖๕
อาจยคามี อกุสโล ธมฺโม	๓๗/๔๖๖
อาสววิปฺปยุตฺโต นอนาสโว นนเหตุ	๕๖/๓๔๕
อาสววิปฺปยุตฺโต อนาสโว กุสโล	๒๑/๓๙๐
อาสวสมฺปยุตฺโต อกุสโล	๑๙/๓๘๙
อาสโว อกุสโล	๑๗/๓๘๘

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อุ)	
อุปาทา ธมฺโม	๙๓/๔๔๔
อุปาทา สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ	๑๑๗/๔๑๔
อุปาทาโน ธมฺโม	๙๕/๔๔๔
อุปาทาโน อกุสโล	๔๒/๓๙๓
อุปาทินฺนุปาทานิโย ธมฺโม	๖๔/๓๙๗
อุปฺปนฺโน เหตุ ธมฺโม	๘๓/๒๘๑
อุเปกฺขาสหคโต กุสโล ธมฺโม	๕๓/๓๙๔
(ก)	
กุสลํ เกนจิ วิญฺเญยฺยํ	๒๒/๒๕๘
กุสลํ จิตฺตํ	๓๓/๒๖๒
กุสลํ สเหตุกํ	๖/๒๕๐
กุสลํ สารมฺมณํ	๓๑/๒๖๑
กุสลํ เหตุ ธมฺมํ	๔/๒๐๗
กุสโล ธมฺโม	๒/๒๐๗
กุสโล พหิทฺธา	๓๑/๓๑๘
กุสโล วิปากธมฺมธมฺโม	๕/๔๕๔
กุสโล สเหตุโก	๗/๒๕๑
กุสโล สุขาย	๑/๔๕๑
กุสโล เหตุ ธมฺโม	๑/๔๑๙
กุสโล อทุกฺขมสุขาย	๓/๔๕๒
กุสโล อนาคตารมฺมโณ	๒๒/๔๖๐

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
กุสโล อนุปาทินฺนอนุปาทานิโย	๗/๔๕๔
(น)	
นกุสลํ ธมฺมํ	๔๒/๔๖๗
นกุสลํ นสุขาย	๑/๑๐๓
นกุสลํ นสุขาย เวทนาย	๔/๑๐๔
นกุสโล	๗/๓๕๗
นกุสโล นพหิทฺธา	๓๒/๓๑๘
นคนฺถนิยํ ธมฺมํ	๔๑/๓๖
นคนฺถสมฺปยุตฺตํ	๔๒/๓๖
นนเหตุ ธมฺโม	๑/๑๔
นนเหตุ นกุสโล	๒/๖๐
นนเหตุ นสเหตุโก	๒/๔๗๙
นปีติสหคโต	๑๖/๘
นวิปากธมฺมธมฺมํ	๕๐/๔๗๐
นสนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ	๕๐/๔๗๑
นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ	๓๑/๑๒
นสนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ นพหิทฺธา	๖๗/๔๗๗
นสปฺปฏิโฆ	๖๗/๔๗๗
นสรณํ นเหตุวิปฺปยุตฺตํ	๖๔/๔๙๔
นสรณํ นเหตุสมฺปยุตฺตํ	๔๔/๑๔๒
นสรโณ ธมฺโม	๙๓/๕๙
นสรโณ นสอุตฺตโร	๘๘/๔๙๘

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
นสรโณ นอนุตฺตโร	๙๑/๔๙๙
นสเหตุโก	๒/๔๗๙
นเหตุ กุสโล	๒/๒๐๗
นเหตุ นพหิทฺธา	๘๒/๔๐๔
นเหตุ นสปฺปจฺจโย	๘/๔๘๑
นเหตุ นสเหตุโก	๑๓/๒๐
นเหตุ นอชฺฌตฺโต	๘๒/๔๐๔
นเหตุ นอุปาทินฺนุปาทานิโย	๖๔/๓๙๗
นเหตุ สเหตุโก	๘/๔๒๒
นเหตุ สเหตุโก ธมฺโม	๓/๓๒๙
นเหตุ อกุสโล	๕/๒๐๘
นเหตุ อปฺปจฺจโย	๙/๓๓๑
นเหตุ อเหตุโก	๙/๓๘๖
นเหตุ นกุสลํ	๑/๕๙
นเหตุ นสเหตุกํ	๓๙/๗๒
นเหตุ นเหตุสมฺปยุตฺตํ	๕/๑๓๐
นเหตุ โนอาสวํ	๙/๑๓๒
นอกุสลํ นสุขาย	๒/๑๐๓
นอกุสโล	๔๑/๔๖๗
นอตีโต	๒๗/๑๐
นอตีโต ธมฺโม	๒๗/๑๐
นอนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ	๓๐/๓๖๖
นอนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ	๑๑๕/๔๔๙
นอนุปฺปนฺโน	๒๕/๓๖๔
นอนุปฺปนฺโน ธมฺโม	๒๖/๑๐
นอพฺยากโต	๗/๓๘๕
นอรโณ ธมฺโม	๙๓/๕๙
นอรโณ นอนุตฺตโร	๙๒/๕๐๐
นอุปาทินฺนุปาทานิโย	๒๖/๑๖๒
นอุปฺปนฺโน นกุสโล	๔๔/๔๖๘
เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ	๑๒/๖
(ว)	
วิปากํ ธมฺมํ	๑๒/๖
วิปากธมฺมธมฺมํ	๕๐/๔๗๐
วิปากธมฺมธมฺโม	๑๒/๖
วิปาโก ธมฺโม	๑๒/๖
(ส)	
สญฺโญชนวิปฺปยุตฺตํ	๓๖/๓๒
สนิทสฺสนสปฺปฏิโฆ	๒๙/๖๗
สปฺปีติกํ กุสลํ	๖๘/๒๓๒
สรณํ ทุกฺขาย	๘๒/๒๓๘
สรณํ ปีติสหคตํ	๘๘/๒๔๐
สรณํ สวิตกฺกสวิจารํ	๘๖/๒๓๙
สรณํ สุขสหคตํ	๘๘/๒๔๐
สรณํ สุขาย	๘๑/๒๓๘
สรณํ อทุกฺขมสุขาย	๘๒/๒๓๘
สรณํ อุเปกฺขาสหคตํ	๘๘/๒๔๐

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
สรโณ ธมฺโม	๖๔/๒๗๔
สรโณ อตีโต	๙๙/๒๔๕
สรโณ อนิทสฺสนอปฺปฏิโฆ	๑๐๔/๒๔๗
สรโณ อนุปฺปนฺโน	๙๘/๒๔๔
สเหตุโก	๖/๒๕๐
สุขสหคตํ กุสลํ	๗๐/๒๓๓
(ห)	
เหตุ กุสโล	๑/๓๘๓
เหตุ สเหตุโก ธมฺโม	๘/๔๒๒
เหตุ อกุสโล	๕/๒๐๗
เหตุ อกุสโล ธมฺโม	๑/๓๘๓
เหตุ อตีโต	๒๖/๒๑๕
เหตุ อนาคโต	๒๖/๒๑๕
เหตุ อนุปฺปนฺโน	๒๕/๒๑๕
เหตุ อุปฺปาที	๒๕/๒๑๕
เหตุ ธมฺมํ	๖๕/๒๗๔
เหตุสมฺปยุตฺตํ ธมฺมํ	๑๐/๒๕๒

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ*

๑.	สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒.	พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓.	พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	กรรมการ
๕.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	กรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘** มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนามคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๙** มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑.	พระราชวชิราภรณ์		วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒.	พระราชวชิรโมลี		วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓.	พระราชปริยัติวิลก		วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔.	พระราชเมธี		วัดราชนัดดาราม	กรรมการ
๒๕.	พระราชโมลี		วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖.	พระราชวรมุนี		วัดดุสิดาราม	กรรมการ
๒๗.	พระราชวิสุทธิโมลี		วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘.	พระราชวรเมธี		วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙.	พระราชสุธี		วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐.	พระราชกิตติโสภณ		วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑.	พระราชปฏิภาณโสภณ		วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๒.	พระศรีวิสุทธิมุนี		วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๓๓.	พระศรีรัชมงคลเมธี		วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔.	พระปริยัติกวี		วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕.	พระเมธีวราลงกรณ์		วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖.	พระศรีวิสุทธาภรณ์		วัดบรมนิวาส	กรรมการ
๓๗.	พระมหานายก		วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๓๘.	พระอมรโมลี		วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙.	พระมหาไฉน	จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐.	พระมหารังษี	เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑.	พระมหาวินัย	ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒.	นายวิชัย	ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓.	นายบุญสืบ	อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔.	นายบุญเชิด	กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕.	นายแก้ว	ชิดตะขบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกฯ*

๑.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘.	พระศรีวิสุทธาภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒.	พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓.	พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	ที่ปรึกษา
๒.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะทำงาน
๓.	พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะทำงาน
๕.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะทำงาน
๖.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะทำงาน
๗.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะทำงาน
๘.	พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๙.	พระราชวรมุนี	วัดดุสิดาราม	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๑.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะทำงาน
๑๒.	พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๓.	พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะทำงาน
๑๔.	พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะทำงาน
๑๖.	พระสุธีรัตนาภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะทำงาน
๑๗.	พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๑๘.	พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะทำงานและเลขานุการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวุธ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน

๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิดาราม คณะทำงาน

๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน

๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๘ คณะทำงาน

๒๕. นายสำรวย นักการเรียน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์			วัดปากน้ำ	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์			วัดปากน้ำ	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระราชวิริยาลังการ			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๔.	พระราชสุตาภรณ์			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๕.	พระปริยัติกวี			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๖.	พระปิฎกโกศล			วัดปากน้ำ	คณะทำงานและเลขานุการ
๗.	พระวิเชียรกวี			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๘.	พระมหามนตรี	ขนฺติสาโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๙.	พระมหาประนอม	กิตฺติปญฺโญ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมฺมาปญฺโญ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตฺติโชติโก	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณเมธี	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๓.	พระมหาทองดี	ปญฺญาวชิโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตฺติเสโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุชิตคนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฺฒโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะทำงาน
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะทำงาน
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	คณะทำงาน
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงาน
๘.	พระราชปริยัติวิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะทำงาน
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖.	พระมหาบุญเทียม ญาณินฺโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์ คนฺธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๑๙.	พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๒๐.	นายนิมิตร โพธิพัฒน์		คณะทำงาน
๒๑.	ผศ. เวทย์ บรรณกรกุล		คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๙

เจ้าของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ผู้จัดทำ คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง

ที่ปรึกษา
พระพรหมสุธี วัดสระเกศ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน
พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตฺติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)
พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวโส ป.ธ. ๙)
นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙
นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙
นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙
นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕